

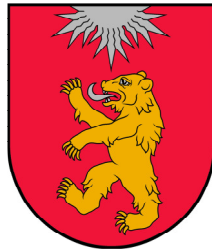
Apstiprināts
Ar 2011. gada 26. maija
Valkas novada domes lēmumu

(sēdes protokols Nr.6, 6.§)

Valkas novada domes priekšsēdētājs _____

K. Albergs

Valkas novada dome

VALKAS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMS 2010. – 2022. GADAM

VALKAS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMA VIDES PĀRSKATS

Izstrādāts pamatojoties uz Valkas novada teritorijas plānojumu, stratēģiskā ietekmes uz vidi
novērtējuma ietvaros

Valka, 2011

Satura rādītājs

1.Pamatinformācija	5
2.Plānošanas dokumenta satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem un izstrādes procedūra	7
2.1.Vides pārskatā iekļautā informācija.....	7
2.2.Vides pārskata sagatavošana	8
3.Esošā vides stāvokļa apraksts	10
3.1.Ģeogrāfiskais izvietojums un raksturojums	10
3.2.Iedzīvotāji.....	10
3.3.Klimats	10
3.4.Ūdens resursi	11
3.4.1.Virszemes ūdeņi.....	11
3.4.2.Pazemes ūdeņi	15
3.4.3.Upju baseinu apgabalu apsaimniekošana.....	19
3.5.Meži	22
3.6.Purvi.....	22
3.7. Derīgie izrakteņi	22
3.7.1. Smilts un grants	22
3.7.2.Kvarca smilts	22
3.7.3.Kūdra.....	22
3.7.4.Māls.....	22
3.7.5.Sapropelis	22
3.8.Lauksaimniecības teritorijas.....	22
3.9.Vides stāvoklis	22
3.9.1.Atmosfēras gaisa kvalitāte.....	22
3.9.2.Kapsētas	22
3.9.3.Atkritumi	22
3.9.4.Potenciāli piesārņotās vietas.....	22
3.9.5.Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	22
3.9.6.Dabas un kultūrvēsturiskie pieminekļi.....	22
3.9.7.Ainava	22
4.Iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots	22
5.Ar plānošanas dokumentu saistītie vides aspekti	22

5.1.Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi to iekļaušana plānošanas dokumentā	22
6.Plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums	22
6.1.Tiešās ietekmes.....	22
6.2.Netiešās ietekmes	22
6.3.Īslaicīgas un ilglaicīgas ietekmes	22
6.4.Ilglaicīgās ietekmes	22
6.5.Summārās ietekmes	22
7.Iespējamās ietekmes uz vidi samazināšana	22
7.1.Vides politika un vides aizsardzības normatīvi.....	22
7.2.Ietekmes uz vidi samazinoši pasākumi teritorijas plānojuma vadlīnijās	22
8.Iespējamie kompensēšanas mehānismi	22
9.Iespējamās pārrobežu ietekmes.....	22
10.Plānošanas dokumenta īstenošanas monitorings.....	22
Kopsavilkums	22
Izmantotie informācijas avoti	22
Pielikums	22

1. Pamatinformācija

Plānošanas dokumenta nosaukums	Valkas novada teritorijas plānojums
Novads	Valkas
Iedzīvotāju skaits novadā	10568
Teritorijas lielums	906,8 km ²
Novadā ietilpstošās teritorija	<ul style="list-style-type: none"> • Valkas pilsēta • Ērgemes pag. • Kārķu pag. • Valkas pag. • Zvārtavas pag. • Vijciema pag.
Nozīmīgākie autoceļi	<p>Valsts galvenie autoceļi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inčukalns – Valmiera – Igaunijas robeža (Valka) (A3/E264) <p>Valsts reģionālie autoceļi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valka – Rūjiņa (P22) • Valka – Vireši (P23) • Smiltene – Valka (P24)
Pieguļošās administratīvās teritorijas	<ul style="list-style-type: none"> • Igaunijas Republika • Apes novads • Smiltenes novads • Strenču novads • Burtnieku novads • Naukšēnu novads
Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	<p>Dabas liegumi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bednes purvs • Burgas pļavas • Kārķu purvs • Lapiņu ezers • Sedas purvs • Taurīšu ezers • Vadaiņu purvs <p>Aizsargājamo ainavu apvidus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ziemeļgauja <p>Biosfēras rezervāts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts <p>Mikroliegumi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bulvāra riests • Igaunijas riests
Novada plānošanas dokumenta izstrādātājs	Valkas novada domes attīstības un plānošanas nodaļa

Novada plānošanas dokumenta izstrādē un informācijas iegūšanā iesaistītās institūcijas

- LR Vides ministrijas Vides aizsardzības departaments
- LR Vides ministrijas Vides pārraudzības valsts birojs
- Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra
- Dabas aizsardzības pārvalde
- LR VZD Vidzemes reģionālā nodaļa
- LR Zemkopības ministrijas Lauku atbalsta dienesta Ziemeļaustrumu reģionālās lauksaimniecības pārvalde
- Valmieras reģionālā vides pārvalde
- AS „Latvijas gāze”
- Valsts akciju sabiedrība „LATVENERGO”
- SIA „Lattelekom”
- SIA TELE2
- SIA LMT
- SIA „Bite Latvija”
- SIA „Telia Latvija”
- VAS „Latvijas valsts meži” Austrumvidzemes mežsaimniecība
- Valsts meža dienesta Ziemeļvidzemes virsmežniecība
- Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
- VAS „Latvijas valsts ceļi”
- Veselības inspekcija Vidzemes kontroles nodaļa
- VUGD Vidzemes reģiona brigādes Valkas daļa
- Dabas aizsardzības pārvalde
- LR Zemkopības ministrijas Lauku atbalsta dienesta Ziemeļaustrumu reģionālās lauksaimniecības pārvalde
- LR Vides ministrijas Vides pārraudzības valsts birojs
- LR Veselības ministrijas „Veselības inspekcija”
- Valsts meža dienesta Ziemeļvidzemes virsmežniecībai
- Vidzemes plānošanas reģiona padome

Institūcijas un organizācijas, kam nosūtīts vides pārskats

2. Plānošanas dokumenta satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem un izstrādes procedūra

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (SIVN) ir ietekmes uz vidi novērtējums plānošanas dokumentam, kura īstenošana var būtiski ietekmēt vidi. Tā rezultātā tiek sagatavots vides pārskats, kurā ir noteikta, aprakstīta un novērtēta plānošanas dokumenta, iespējamo tā alternatīvu īstenošanas ietekme uz vidi.

Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību un vides pārskata sagatavošanas kārtību nosaka nacionālā likumdošana un Latvijas saistības attiecībā pret Eiropas direktīvām:

- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EEK (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmi uz vidi novērtējumu;
- LR likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (1998. gada 14. oktobris)
- 2004. gada 23. marta MK noteikumi Nr. 157 ”Kārtība ,kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”;
- Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts biroja lēmumu Nr. 43. „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu” (09.11.2009.).

Vides pārskats sagatavots, analizējot novada Plānošanas dokumenta atbilstību vides aizsardzības saistošo noteikumu prasībām un informācijas iegūšanā iesaistīto institūciju nosacījumiem.

Vides pārskats izstrādāts, balstoties uz novada plānošanas dokumentos ievietoto informāciju par novada dabas apstākļiem, vides kvalitāti un attīstības iespējām, kā arī konsultējoties ar dabas aizsardzības speciālistiem, kuri veikuši īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādāšanu. Plānošanas dokumentā ievietotā informācija par vides kvalitāti un nozīmīgākajām vides problēmām ir pietiekama, kas kopumā dod iespēju novērtēt vides stāvokli novadā. Papildus minētajai informācijai vides pārskata sagatavošanā tika izmantoti nacionālo monitoringu dati un potenciālās vides problēmas apsektas uz vietas.

2.1. Vides pārskatā iekļautā informācija

1. Vides pārskata sagatavošanas procedūras apraksts, informācija par iesaistītajām institūcijām, sabiedrības līdzdalību un rezultātiem.
2. Plānošanas dokumentu mērķu un rīcību atbilstība starptautiskajiem un nacionālajiem vides aizsardzības mērķiem, kas saistīti ar ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanu.
3. Plānošanas dokumentu mērķu un rīcību atbilstība citiem plānošanas un vides aizsardzības dokumentiem (Nacionālajiem attīstības plāniem, reģiona attīstības plāniem, Nacionālajam vides aizsardzības politikas plānam, Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam 2006. – 2012. gadam, Bioloģiskās daudzveidības nacionālajai programmai).
4. Valkas novada esošais vides stāvokļa apraksts un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots:
 1. Atmosfēras gaisa kvalitāte;
 2. Virszemes un pazemes ūdens kvalitāte;

3. Dzeramā ūdens kvalitāte;
4. Degradēto un potenciāli piesārņoto teritoriju raksturojums un izvietojums;
5. Atkritumu daudzums, raksturojums un to apsaimniekošana;
6. Teritorijas bioloģiskā daudzveidība un tās aizsardzība;
7. Kultūrvēsturiskie objekti, to raksturojums un kultūrvēsturiskās vides aizsardzība;
8. Potenciālie riska objekti un teritorijas un to izvietojums.
5. Vides stāvokļa vērtējums teritorijās, ko plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt.
6. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, to raksturojums un vērtējums.
 1. tūrisma un rekreācijas centru izbūve;
 2. notekūdeņu attīrīšanas iekārtu stāvoklis lauku teritorijās;
 3. degradētās teritorijas;
 4. NATURA 2000 teritorijas;
 5. kultūrvēsturiskie objekti un teritorijas.
7. Plānošanas dokumentā paredzēto rīcību un teritorijas izmantošanas un to alternatīvu būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums, tajā skaitā, ņemot vērā tiešo, netiešo un sekundāro ietekmi, paredzētās darbības un citu darbību savstarpējo un kopējo ietekmi, īstermiņa, vidēji ilgu un ilglaicīgu ietekmi, kā arī pastāvīgo pozitīvo un negatīvo ietekmi. Novērtējumam jāietver ietekme uz cilvēkiem, viņu veselību, materiālajām vērtībām, kultūras, arhitektūras un arheoloģisko mantojumu, dabas un ainavas daudzveidību, augsnes kvalitāti, ūdens kvalitāti, gaisa kvalitāti un klimatiskajiem faktoriem.
8. Priekšlikumi risinājumiem, lai novērstu vai samazinātu Plānošanas dokumentā paredzēto darbību negatīvo ietekmi uz vidi.
9. Plānošanas dokumentā paredzēto rīcību vai zemes izmantošanas alternatīvu izvēles pamatojums.
10. Priekšlikumi monitoringam Plānošanas dokumentā paredzētajām rīcībām un to īstenošanai.

2.2. Vides pārskata sagatavošana

Vides pārskats jā sagatavo atbilstoši Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (2004.03.23.) un plānošanas dokumenta prasībām, četros eksemplāros. Vides pārskats pa vienam eksemplāram jā iesniedz izvērtēšanai Valmieras reģionālajā vides pārvaldē un Dabas aizsardzības pārvaldē.

Atbilstoši Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (23.03.2004) prasībām plānošanas dokumenta vides pārskata sabiedriskā apspriešana paredzēta sešas nedēļas no paziņojuma publicēšanas „Latvijas Vēstnesī”, paziņojums publicēts laikrakstā 2010.gada 8.septembrī.

Informācija par minēto pasākumu tika ievietota laikrakstos „Latvijas Vēstnesis” un „Ziemeļlatvija”. Vides pārskats un Plānošanas dokuments tika ievietots Valkas novada mājas lapā. Vides pārskats atzinuma sniegšanai tiks nosūtīts Dabas aizsardzības pārvaldei, Valsts vides dienesta Valmieras reģionālajai vides pārvaldei, LR Zemkopības ministrijas Lauku atbalsta dienesta Ziemeļaustrumu reģionālās lauksaimniecības pārvaldei, Valsts aģentūras „Sabiedrības veselības aģentūrai”, Valsts meža dienesta Ziemeļvidzemes virsmežniecībai un Vidzemes plānošanas reģiona padomei.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi dokumentā tika izmantotas sekojošas metodes:

- Informācijas analīze - analizēta Valkas novada attīstības stratēģija 2010 -2016 un ar to saistītajos dokumentos ietvertā informācija;
- Ietekmju analīze – veikta plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamā ietekme uz vidi un ieteikti risinājumi iespējamās negatīvās ietekmes mazināšanai.

Ar vides pārskata projektu tika iepazīstināta sabiedrība un vides pārskata projekts sabiedriskās apspriešanas laikā bija pieejams Valkas novada domē Semināra ielā 9 un Valkas novada mājas lapā www.valka.lv.

Institūciju atzinumi tika ņemti vērā izstrādājot vides pārskata projektu. Vides pārskata projekta sagatavošanai ir izmatota Valkas novada domes rīcībā esošā informācija, pētījumu rezultāti par vides stāvokli novadā, institūciju rīcībā esošā informācija.

3.Esošā vides stāvokļa apraksts

3.1.Geogrāfiskais izvietojums un raksturojums

Valkas novads, izstieptā formā, izvietojies Latvijas Ziemeļaustrumos, vēsturiskā Vidzemes reģionā, robežojas ar Strenču, Smiltenes, Apes, Burtnieku, Naukšēnu novadiem un Igaunijas Republiku. Novada kopējā teritorija ietver dažādus Latvijas fizģeogrāfiskos rajonus.

Tajā ietilpst piecas pagastu teritorijas un Valkas pilsēta. Administratīvais centrs ir Valkas pilsēta, kas atrodas Sakalas augstienes Ērgemes paugurainē. Pilsētu ielejveida pazeminājumā šķērso Pedeles upe. Pilsētas rietumos Burgas paugurainē atrodas augstākās vietas līdz 90 m v.j.l.

Ērgemes pagasts galvenokārt atrodas Ērgemes paugurainē, izdalot dažas paugurgrēdas ar augstumu līdz 103 m v.j.l. Daļa Kārķu teritorijas atrodas līdzenumā, daļu šķērso Ērgemes – Dakstu valnis (sīkpauguriene), veidojot skaistu Vidzemei raksturīgu ainavu. Valkas pagasts atrodas novada ziemeļu daļā, tā teritorija izvietota apkārt Valkas pilsētai. Daļa no pagasta teritorijas atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā. Teritorija ietilpst Vidusgaujas ieplakā, reljefs galvenokārt ir vienmuļš, vietām sastopamas iekšzemes kāpas. Vijciema pagasta ziemeļaustrumu daļa izvietojusies Vidusgaujas ieplakā un pārējā pagasta daļa atrodas Tālavas zemienē, galvenokārt reljefu veido Vidusgaujas ieplaka 20 – 40 m virs jūras līmeņa. Lielākā Zvārtavas pagasta teritorija ietilpst Aumeisteru paugurvalnī, kas robežojas ar Sedas līdzenumu Z daļā un DA daļā ar Vidusgaujas ieplaku. Augstākais punkts ir Vasu kalns (88.8 m v.j.l.).

3.2.Iedzīvotāji

Valkas novadā 2010. gada sākumā dzīvo 10568 iedzīvotāju (t.sk. Valkas pilsētā 6088). Iedzīvotāju skaits pēdējo gadu laikā ir samazinājies aptuveni par vienu tūkstoši gadā. Vidējais iedzīvotāju blīvums novadā ir 11.6/km².

3.3.Klimats

Gada vidējā gaisa temperatūra ir no + 4.6 °C novada dienvidu daļā līdz 5.0 °C novada ziemeļrietumos. Gada gaitā visaukstākais mēnesis ir janvāris ar vidējo gaisa temperatūru no -7.0 novada dienvidaustrumos līdz -6.6 °C grādiem ziemeļrietumos un vidējo minimālo gaisa temperatūru no -9.5 °C līdz -10 °C. Vissiltākais ir jūlijs ar mēneša vidējo gaisa temperatūru +16.1...+16.5 °C un vidējo maksimālo +21.2...+21.9°C. Līdz šim novērotā gada absolūti minimālā gaisa temperatūra ir -40...-42 °C, absolūti maksimālā gaisa temperatūra ir +33...+34 °C.

Nokrišņi iespējami vidēji katru otro dienu. Gada nokrišņu summa ir 670...710 mm. Visvairāk nokrišņu ir jūlijā un augustā (mēneša nokrišņu summa 85...95 mm), vismazāk – februārī un martā (mēneša nokrišņu summa 25...35 mm). Gadā kopumā valdošie ir dienvidu, dienvidrietumu, rietumu virzienu vēji. Lielākais vēja ātrums ir novembrī – janvārī (mēnesī vidēji 3 – 5 m/s), mazākais jūlijā – augustā (mēnesī vidēji 2 - 3 m/s).

2009. gadā pēdējā salna gaisā bija 21. aprīlī, pirmā salna gaisā – 12. septembrī. Salīdzinājumā ar citiem Latvijas novadiem Valkas novadam ir īss veģetācijas periods. 2010.gada vasarā temperatūra vairākas dienas pārsniedza +30 grādus. Valkas novada teritorijā nav meteoroloģisko novērojumu staciju.

3.4. Ūdens resursi

3.4.1. Virszemes ūdeņi

Valkas novada virszemes un pazemes ūdeņu sistēma nav noslēgta vienas administratīvās teritorijas robežās, tā ir cieši saistīta ar blakusesošo pašvaldību virszemes un pazemes ūdeņu sistēmu. Novada teritorijā esošās ūdensteces un ūdenstilpes ir nozīmīgas ne tikai kā ūdens resursi un hidroenergoresursi, tām ir nozīme arī kā ainavas komponentēm.

3.4.1.1. Ūdensteces

Valkas novadā hidrogrāfiskā tīkla pamatelements ir upes, kas pārstāv 3 sateces baseinus - Gaujas, Salacas un Emajogi (notece caur Igauniju uz Somu līci). Novadā ir vai to šķērso 46 upes, no kurām 18 ir garākas par 10 km. Lielākās ir Gauja (novada teritorijā ap 80 km). Vija, Seda, Pedele un Omuļupe ir no 25 – 100 km garas.

Gaujas sateces baseins (tās vidusteces pietekas un to baseini) aizņem galvenokārt Vidusgaujas ieplaku, Aumeistara valni un Vidzemes augstienes daļu. Gaujas upē lielākā ir kreisā krasta pieteka Vija, bet citas ir ievērojami mazākas. Gaujas kreisā krasta pieteku baseinu augštecēs atrodas Vidzemes augstienes ziemeļaustrumu daļā. Upju kritumi ir samērā nelieli. Lielākajām upēm augštecēs tie parasti pārsniedz 4 m/km, lejtecēs ir mazāki- 1-2 m/km. Atsevišķām mazākajām upēm augštecē kritumi svārstās pat no 8 – 11 m/km uz mazākiem.

Novada ziemeļdaļa ietilpst Salacas sateces baseinā, kura upes raksturojamas kā Burtnieka pietekas (Seda u.c.). Šo upju baseini galvenokārt ietilpst Ziemeļvidzemes zemienē, kuras centrālās daļas pazeminājumā atrodas Burtnieku ezers. Upju kritumi nav izteikti lieli (0,1 – 0,2 m/km), kas aprūtinā noteci un veicina pārpurvošanos. Tā Sedas upes baseina purvainība ir 10 % (Latvijā vidēji – 9,9 %). Upju tīkla biežība – 0,4 km/km².

Pašā novada ziemeļaustrumu daļā esošās upes – Omuļupe un Pedele pieder Emajogi (Igaunijā) sateces baseinam.

Valkas novada upes pieder līdzenuma tipa ūdens tecēm. Upes barojas galvenokārt no sniega kušanas un lietus ūdeņiem. Vasarā galvenokārt barojas no gruntsūdeņiem.

Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānā (2009) ir pieejama informācija tikai par 46 upju ūdensobjektiem. No tiem Valkas novadu šķērso Seda, Vija, Gauja.

Gaujas, Sedas upju ekoloģiskā kvalitāte ir laba (upju posmos, kas atrodas Valkas novada teritorijā), bet Vijas upes ekoloģiskā kvalitāte pēc augšminētā plānā noteiktiem kritērijiem ir novērtēta kā vidēja.

Upju un ezeru ūdens kvalitātes normatīvi noteikti MK noteikumos Nr.118. „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti”. Saskaņā ar „Latvijas virszemes ūdeņu kvalitātes pārskats par 2009. gadu” sniegto informāciju vislabākā virszemes ūdens provizoriskā ekoloģiskā kvalitāte 2009.gadā ir bijusi Gaujas upju baseinu apgabalā, kur 50% ūdens objektu uzrādīja augstu vai labu provizorisko ekoloģisko kvalitāti. 2009.gadā veiktā prioritārā zivju ūdeņu monitoringa ietvaros netika konstatēti ne karpūdeņu, ne lašūdeņu kvalitātes kritēriju robežlielumu pārsniegumi. Arī izšķīdušā skābekļa saturs visu monitoringa staciju ūdeņos 50% un vairāk paraugu atbilda karpūdeņu un lašūdeņu prasībām.

Valkas novadā darbojas 3 mazās hidroelektrostacijas (1.tabula).

1.tabula. Valkas novada mazās HES uz 01.01.2010.

N. p. k.	Stacijas nosaukums	Ekspluatācijā pieņemšanas gads	Upe	Īpašnieks	Jauda
1.	HES "Dzirnavnieki"	16.01.2003.	Pedele	SIA "Dzirnavnieki"	29
2.	Skriptu HES	1998.12.	Vija	SIA "Vijciema HES"	125
3.	Kalndzirnavas HES	08.01.2001.	Pedele	SIA „Kalndzirnavas”	250

Jaunu HES būvniecība tuvākā plānošanas periodā nav paredzēta. Taču esošo HES īpašnieki plāno veikt hidrotehnisko būvju rekonstrukcijas darbus, lai nodrošinātu HES darbību atbilstoši normatīvo aktu prasībām arī ilgtermiņā.

Meliorācija

Valkas novads atrodas Gaujas upes un Sedas upes baseinos. Novada teritoriju kā regulētas valsts ūdensnotekas šķērso Seda, Vija, Vārnupīte, Bāčupe, Stampupe, Daudzupīte, Laužu kanāls, Alkšņupīte, Tīņupīte, Stepupe, Aima, Kaičupe, Rikanda, Gaumērupe, Diļupe, Viķupe, Ķire, Silene, Šēlupīte.

Valkas novadā ir nosusināti 13610 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kur ierīkotas sekojušas meliorācijas sistēmu būves un ierīces (skat. 2. tabulu).

2.tabula. Meliorācijas sistēmu būves un ierīces

		Ērgemes pagasts	Kārķu pagasts	Valkas pagasts	Vijciema pagasts	Zvārtavas pagasts
Nosusinātā platība	ha	3298	2685,3	3791,7	1784	2051
Regulētas upes, ierīkotas ūdensnotekas	km	243	17,35	242,83	205	111
Caurtekas un tilti	gab.	140	92	139	56	76
Liela Ø kolektori	km	2,2	4,2	8,86	3,6	2,2
Drenu tīkls	km	1896	1329	2134,8	936	1300
Drenu aka	gab.	402	233	390	80	294
Drenu iztekas	gab.	1404				955

Informācija tabulā no Zemkopības ministrijas nekustamo īpašumu Vidzemes nodaļas.

Meliorācijas sistēmu tīkla un būvju darbības ilgums tiek prognozēts līdz 50 gadiem. Šajā laikā jāveic meliorācijas sistēmu tīkla un būvju regulāra kopšana, renovācija un rekonstrukcija. Pēdējā laikā veiktie ekspluatācijas pasākumi ir neapmierinoši, tāpēc tiek iespaidota gan valsts un koplietošanas ūdensnotekū mūžs, gan viensaimniecības nosusināšanas tīkla darbība.

3.4.1.2. Ūdenstilpes

Valkas novadā ir 41 ūdenstilpe (šai skaitā neietilpst lielākā daļa Gaujas vecupju, kurām nav zināmi nosaukumi - tādas ir vairāk par 100). No 41 dabiskajiem ezeriem 2 ir lielāki par 50 ha (Salainis 77 ha un Vēderis 50,8 ha). Vadainis ir 49,6 ha un Cepšu 25,3 ha liela platība. 10 ezeri lielāki par 10 ha. Ūdenstilpes aizņem tikai nepilnus 0.5 % no novada platības.

Valkas novada ezeri pētīti samērā maz - tikai kā atsevišķu projektu vienreizējas izpētes objekti. Pietiekama informācija ezera pašreizējā stāvokļa un kvalitātes izvērtējumam ir tikai par 7 ezeriem un 2 ūdenskrātuvēm. Lielākā daļa ezeru ir izvērtēti pēc LVA (Latvijas Valsts arhīvs) sinoptiskā monitoringa datiem - 2002.gada dati par Valdi, savukārt Vēderis izvērtēts pēc biedrības "Latvijas ezeri" 2004.gada mērījumu datiem.

2010.gadā tika veikts peldūdens monitorings novada ezeriem un upēm (ezeri: Zāģezers, Cepsis, Valdis, Bērzezers, Salainis. Upes: Vija un Pedele. Ūdenskrātuve Ērgemes ciemā), kurus iedzīvotāji un novada viesi visvairāk izmanto rekreācijai. Monitoringa rezultāti (ūdens mikrobioloģijas analīzes) liecina, ka Vijas upes (Vijciemā) un Pedeles upes (upes augštecē pie Ausekļa ielas tilta) peldūdens kvalitāte neatbilst higiēnas prasībām. Arī Salaiņa ezera peldūdens kvalitātes rādītāju robežlielums ir pārsniegts, tādēļ iepriekšminētos ūdensobjektos peldēties nav ieteicams (skat. 1. pielikumu).

Atpūtas infrastruktūras izveidei ir piemēroti labas vai vidējas kvalitātes ezeri - eitrofie ezeri ar stabilu ekosistēmu. Tiros augstas kvalitātes ezerus, it īpaši, ja tie atbilst kādam no Latvijas īpaši aizsargājamiem biotopiem, piemēram, ezers Valdis (mezotrofs), jāaizsargā no jebkura veida antropogēnās ietekmes, t.sk., no infrastruktūras izveides lielāka atpūtnieku skaita piesaistīšanai.

Tā kā atsevišķus novada ezerus joprojām piesārņo gan neattīrīti, gan dažādā pakāpē attīrīti notekūdeņi, svarīgi ir atrast citus risinājumus notekūdeņu apsaimniekošanai, lai novērstu ezeru ūdens kvalitātes pasliktināšanos.

Galvenais uzdevums ir nepieļaut jaunas saimnieciskās darbības (attīrītu vai neattīrītu notekūdeņu novadīšana, virsūdens notece no lauksaimniecības zemēm, akvakultūru izveide u.c.), kas negatīvi varētu ietekmēt ūdenstilpes un samazināt iespēju robežās esošo antropogēno slodzi ūdenstilpnēm, kā arī izvirzīt prasības alternatīvu risinājumu izstrādei tām plānotajām darbībām, kas veicinātu biogēno vielu novadīšanu ezeros vai neatgriezeniski, negatīvi izmainītu ezeru krastu ainavu (krastu apbūve, reljefa izmainīšana).

Rekreācijai, zivkopībai u.tml. ieteicams izmantot mākslīgās ūdenstilpes. Mākslīgajām ūdenstilpēm nav nepieciešama tik augsta kvalitāte kā dabīgām (atkarībā no izmantošanas mērķa). Savukārt piesārņošanas gadījumā mākslīgās ūdenstilpēs ir nesalīdzināmi vienkāršāk atgūt nepieciešamo ūdens kvalitāti nekā dabīgās ūdenstilpēs.

3.tabula. Ūdenstilpņu pašreizējā stāvokļa un kvalitātes izvērtējums

Ūdenstilpes nosaukums	Pašreizējā stāvokļa un kvalitātes izvērtējums
Valdis	<p>Ezers pēc tā ūdens īpašībām ir mezotrofs - viens no 5 - 6 tīrākajiem Latvijā. Ezers atbilst Latvijas īpaši aizsargājamam biotopam "mezotrofi ezeri". Visi atlikušie Latvijas mezotrofie ezeri ir stratificēti - šie ezeri ir vienīgie no stratificētajiem, kuros visu gadu visā ūdens slānī ir skābeklis. Valdīm ir mezotrofam ezeram raksturīgas skābekļa koncentrācijas - veģetācijas perioda vidū skābekļa koncentrācijas maksimums ir 4 m dziļumā (temperatūras lēcienoslāņa sākumdaļā), tālāk seko pakāpeniska koncentrācijas samazināšanās, tomēr piegruntī 10 m horizontā skābekļa koncentrācija saglabājas liela (tikai par 1 mg/l mazāka nekā ezera virskārtā). Mezotrofa stāvokļa saglabāšanos veicinājis mazais un antropogēni mazietekmētais sateces baseins. Valdis ietilpst ZBR ainavu aizsardzības zonā, tomēr šis statuss nenodrošina pietiekamu ezera aizsardzību.</p> <p>Atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likuma ezera tipoloģijai ezers pieder pie 5.tipa - sekls (vidējais dziļums starp 2 - 9 m), cietūdens (EVS > 165 $\mu\text{S} / \text{cm}$), oligohumozs (krāsainība < 80 mg Pt / l). Valža vidējais dziļums - 7.5 m, EVS - 378 $\mu\text{S} / \text{cm}$, krāsainība - 13 mg Pt / l.</p>
Vēderis	<p>Ezers ir sekls, tādēļ nav stratificēts, līdz ar to piegruntī ir skābeklis, kaut gan piegruntī tā koncentrācija ir ļoti maza. Skābekļa režīmu nelabvēlīgi ietekmē lielā humīnvielu koncentrācija (ezers ir izteikti brūnūdens). Ezera aizaugums, it īpaši virsūdens, ir neliels. Ezers atbilst Latvijas īpaši aizsargājamam biotopam "semidistrofi (oligodistrofi) ezeri". Tie ir mīkstūdens ezeri, kas lielākoties izvietoti uz minerālgrūntīm, ar lielu humīnvielu koncentrāciju, kas ieplūst no sateces baseinā esošā purva. Ezers vēsturiski attīstījies no mezotrofa stāvokļa, tam distrofificējoties. Lai gan humīnvielām piemīt konservējoša īpašība un tās kavē eitrofikācijas tempu, tomēr ezera pašreizējās labās kvalitātes un īpaši aizsargājamā biotopa saglabāšanai antropogēnās slodzes palielināšana uz ezeru nav pieļaujama.</p> <p>Atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likuma ezera tipoloģijai ezers pieder pie 4.tipa - ļoti sekls (vidējais dziļums < 2 m), mīkstūdens (EVS < 165 $\mu\text{S} / \text{cm}$), polihumozs (krāsainība > 80 mg Pt / l). Vēdera vidējais dziļums - 1.8 m, EVS - 91 $\mu\text{S} / \text{cm}$, krāsainība - 265 mg Pt / l.</p>

Vairākos Valkas novada ezeros un ūdenskrātuvēs 20.gs. 90.gadu sākumā Latvijas Valsts meliorācijas projektēšanas institūts ir veicis pētījumus, tomēr pētījumos analizētie parametri uz doto brīdi sniedz tikai vispārīgu priekšstatu par ezeru fizikāli-ķīmiskām īpašībām, trūkst informācijas par ezeru un ūdenskrātuvju kvalitāti plašākā mērā.

Stratēģijā minēts, ka pašreiz Valkas novadā nav neviena oficiāla peldvieta un perspektīvā plāno veikt peldvietu labiekārtošanu pie Turnā esošā ezera Valdis un Zāģezera.

Plānojot peldvietas ierīkošanu, jāizvērtē ezera pašreizējā stāvokļa atbilstība peldūdeņu normatīviem pēc mikrobioloģiskiem rādītājiem. Ūdens kvalitātes normatīvi peldūdeņiem ir noteikti 12.03.2002. MK noteikumu Nr.118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" 4. pielikumā. Peldvietu izveidošanas un uzturēšanas kārtība ir noteikta 06.04.2010. MK noteikumos Nr.341 "Peldvietu izveidošanas un uzturēšanas kārtība".

Jāievēro peldūdeņu un peldvietu apsaimniekošanas nosacījumi atbilstoši LR MK noteikumi Nr. 454 (17.06.2008.) „Peldvietu higiēnas prasības” un LR MK noteikumi Nr. 608 (06.07.2010.) „Noteikumi par peldvietu ūdens monitoringu, kvalitātes nodrošināšanu un prasībām sabiedrības informēšanai”.

3.4.2. Pazemes ūdeņi

Pazemes ūdeņu dabiskā aizsargātība ir tieši atkarīga no zemes virspusē esošo iežu litoloģiskajām īpašībām, viendabības un biežuma. Likumsakarīgi, ka labāk aizsargātas no virszemes piesārņojuma ir teritorijas, kurās ir izplatīti mālainie ieži. Savukārt, vietās, kurās dominē smilšaini nogulumi ir uzskatāmas par iespējamām pazemes ūdens piesārņojuma paaugstināta riska teritorijām. Ļoti būtiska loma pazemes ūdeņu un gruntsūdeņu piesārņojuma izcelsmē ir antropogēnai (vai cilvēka radītai) darbībai.

Tautsaimniecībā pamatā tiek izmantota pirmā – aktīvas ūdens apmaiņas zona. Šajā zonā tiek ierīkoti gandrīz visi centralizētās un individuālās ūdensapgādes urbumi. Viensētās, savukārt ar reti izņemumiem tiek ierīkotas grodu akas vai iedzītās spices un šeit izmanto visvājāk no virszemes piesārņojuma aizsargātos gruntsūdeņus.

Valkas novadā gruntsūdeņi ir vairāk vai mazāk piesārņoti ap jebkuru sadzīves un rūpniecisko atkritumu izgāztuvi. Savukārt, spiedienūdeņus jeb artēziskos ūdeņus (zemāk esošie un no gruntsūdeņu horizontiem hidrauliski norobežotie horizonti) klāj vāji caurlaidīgie nogulumi, tādēļ tie ir daudz labāk aizsargāti no virszemes piesārņojuma. Spiedienūdeņus iespējams piesārņot caur ierīkotajiem urbumiem, pie nosacījuma, ja neievēro noteiktās aizsargjoslas, kā arī urbumu aizsardzības nosacījumus.

Centralizētās ūdensapgādes vajadzībām Valkas novadā pārsvarā izmanto vidus un augšdevona Arukilas – Amatas ūdens horizontu kompleksu. Šos artēziskos ūdens horizontus teritorijas lielākajā daļā klāj vāji caurlaidīgi, pārsvarā 15-25 m biezi glaciģēnie nogulumi (mālsmilts un smilšmāls), līdz ar to spiedienūdeņi kopumā ir samērā labi aizsargāti no virszemes piesārņojuma, īpaši, iecirkņos ar augšupejošu pazemes ūdeņu plūsmu. Paaugstināta piesārņojuma riskam var pielīdzināt teritorijas ap ūdens ņemšanas vietām.

Valkas novadā ir 13 nozīmīgi (iegūst vairāk par 10m³ ūdens diennaktī) artēziskie urbumi, kurus pašvaldība izmanto ūdensapgādei.

4.tabula. Artēziskie urbumi Valkas novadā

Nr.	LVĢMA DB Nr.	Urbšanas dziļums, m	Urbšanas gads	Ūdens horizonts	Statiskais līmenis, m no zemes virsmas	Sūknēšanas debīts, l/s	Pazeminājums, m	Adrese
1.	25917	150	2008	D2 ar+brt	17.4	8	24.8	Valka, Talavas ielā 67
2.	25950	150	2008	D2 ar+brt	17.8	8	29.2	Valka, Talavas ielā 67
3.	8836	150	2008	D2 ar	18	10	18	Valka, Talavas ielā 67
4.	11470	151	1959	D2 ar	0.1	10	6.8	Valka, Merķeļa ielā 4
5.	13894	75	1970	D3 gj	4.1	4.8	10.5	ciem. Stepi (bij. k/z "Gauja"-centrs)
6.	14097	180	1972	D2 ar	22.65	2	5.7	ciem. Lugaži
7.	14192	150	1987	D2 ar	23.05	2	1.7	ciem. Sēļi

Vides pārskats
Valkas novada teritorijas plānojumam

8.	14778	140	2010	D2 ar	20.3	2		ciem. Sēļi
9.	17287	71	1963	D2 br	6.4	6.2	2.4	ciem. Vijciems
10.	17207	77.3	1963	D2 br		3	3.4	ciem. Kārķi
11.	18975	80	1979	D2 ar	1.05	3	11.5	ciem. Kārķi
12.	6343	80	1964	D2 ar	3.5	2.4	3.8	ciem. Ērgeme, Ērgemes 8-skola
13.	25870	80	2008	D2 ar	6	2		ciem. Ērgeme, „Alkšņi”

Artēzisko aku stāvoklis ir krasi atšķirīgs - no labi, atbilstoši aku ekspluatācijas noteikumiem uzturētām līdz pilnīgi izsaimniekotām un pamestām. Novadā pazemes ūdeņu piesārņošanas gadījumi nav konstatēti. Bieži ir gadījumi, kad nav nožogota akas stingrā režīma aizsardzības zona, vai nožogojums ir daļēji bojāts. Taču praktiski šajās zonās saimnieciskā darbība nenotiek.

5.tabula. Artēziskie urbumi Valkas pilsētā

Nr.	LVGMA DB Nr.	Urbšanas gads	Urbuma dziļums m	Ūdens horizonts	Piederība
1.	25917	2008	150	$D_{2ar+brt}$	Pašvaldības
2.	25950	2008	150	$D_{2ar+brt}$	Pašvaldības
3.	8836	2008	150	D_{2ar}	Pašvaldības
4.	11470	1959	151	D_{2ar}	Pašvaldības
5.	11477	1983	184	D_{2ar+br}	Pašvaldības
6.	11487	1985	150	D_{2ar}	Privātīpašumā
7.	11485	1998	150	D_{2ar}	Privātīpašumā
8.	11492	1956/57	136	D_{2ar}	Privātīpašumā
9.	11480	1983	181	D_{2ar}	Pašvaldības
10.	7065	1964	150	D_{2ar}	Pašvaldības
11.	7646	1999	85.4	D_{2br}	Pašvaldības
12.	11469	1970	140	D_{2ar}	Pašvaldības. Tamponēts
13.	11472	1979	140	D_{2ar}	Pašvaldības. Tamponēts
14.	11484	1968	135	D_{2ar}	Pašvaldības
15.	6271	1964	150	D_{2ar}	Privātīpašumā

Vides pārskats
Valkas novada teritorijas plānojumam

16.	11475	1983	151.5	<i>D_{2ar}</i>	Pašvaldības
17.	13769	Nav datu	Nav datu	Nav datu	Pašvaldības
18.	11471	1973	150	<i>D_{2ar}</i>	Pašvaldības. Tamponēts
19.	11488	1977	118	<i>D_{2ar}</i>	Pašvaldības
20.	11489	1957	152	<i>D_{2ar}</i>	Privātīpašumā
21.	11467	1968	160	<i>D_{2ar}</i>	Pašvaldības. Tamponēts
22.	11463	1984	135	<i>D_{2ar}</i>	Pašvaldības. Tamponēts
23.	11464	1983	75	<i>D_{2br}</i>	Pašvaldības
24.	11465	1983	45	<i>D_{2br}</i>	Pašvaldības
25.	11466	1984	150	<i>D_{2ar}</i>	Pašvaldības
26.	11468	1982	152	<i>D_{2ar}</i>	Pašvaldības. Tamponēts
27.	11462	1983	200	<i>D_{2ar}</i>	Privātīpašumā (Valkas pagasta teritorijā)
28.	11483	1964	120	<i>D_{2br}</i>	Privātīpašumā
29.	11490	1968	135	<i>D_{2ar}</i>	Pašvaldības. Tamponēts
30.	11491	1996	133	<i>D_{2ar}</i>	Privātīpašumā
31.	11474	1983	181	<i>D_{2ar}</i>	Valsts īpašumā
32.	9637	1980	130	<i>D_{2ar}</i>	Valsts īpašumā
33.	11486	1978	130	<i>D_{2ar}</i>	Privātīpašumā
34.	11473	1977	115	<i>D_{2ar}</i>	Pašvaldības

Artēzisko urbumu izvietojumu shēmu skatīt 2. pielikumā.

Artēziskie ūdeņi novada teritorijā ne visur ir aizsargāti no iespējamā virszemes piesārņojuma. Viens no potenciāli visbīstamākajiem pazemes ūdens piesārņošanas avotiem ir pamestie, neizmantojie un neapsaimniekotie ūdens apgādes urbumi. Vairākiem ūdens apgādes urbumiem trūkst pasēs.

Neizmantoto ūdensapgādes urbumu statuss (stāvoklis) nav zināms. Šādi urbumi var kļūt par bīstamu pazemes ūdeņu piesārņojuma avotu, tādēļ būtu rūpīgi jāpārdomā to turpmākā apsaimniekošanas kārtība.

Lai to izvērtētu neizmantota artēziskā urbuma apsaimniekošanas kārtību, ir jāņem vērā:

- urbuma turpmākās izmantošanas perspektīva;
- urbuma tehniskais stāvoklis;
- urbuma atveres un stingra režīma aizsargjoslas sanitārais stāvoklis.

Atbilstoši likuma “Par zemes dzīlēm” 3.panta 1.punktam, zemes dzīles un visi derīgie izrakteņi, kas tajās atrodas, pieder zemes īpašniekam. Tādēļ galīgo lēmumu par ūdens ieguves turpmāko perspektīvu un tātad arī urbumu likvidāciju, jāpieņem zemes īpašniekam, kura īpašumā ūdens apgādes urbums atrodas.

Ūdensapgādes urbumus var sadalīt divās grupās:

- urbumi, kurus izmanto vai tos iespējams izmantot nākotnē;
- urbumi, kuru izmantošana (dažādu iemeslu dēļ) nav iespējama.

Pirmajā gadījumā nepieciešams:

- sakārtot stingrā režīma aizsargjoslu;
- nodrošināt urbuma atveres hermetizāciju;
- novērst urbuma un stingra režīma aizsargjoslas teritorijas applūšanas vai piegružošanas iespēju;
- nodrošināt urbuma aizsardzību no tā fiziskas bojāšanas.

Ja urbums ilgāku laiku nav ekspluatēts, pirms tā izmantošanas atsākšanas būtu nepieciešams veikt urbuma tehniskā stāvokļa pārbaudi un ūdens atsūknešanu, kā arī paraugu noņemšanu tā kvalitātes pārbaudei.

Pazemes ūdeņu ieguvei nepieciešama ūdens resursu lietošanas atļauja (izsniedz Valsts vides dienesta attiecīgā reģionālā vides pārvalde) gadījumos, ja jāpilda kāds no šādiem kritērijiem:

- diennaktī iegūst 10 m^3 vai vairāk pazemes ūdens;
- ar ūdensapgādes pakalpojumiem tiek nodrošinātas vairāk nekā 50 fiziskās personas;
- tiek iegūts un izmantots saimnieciskajā darbībā minerālūdens vai termālie ūdeņi;
- ūdens resursu ieguve var radīt būtisku ietekmi uz vidi.

Ja diennaktī tiek iegūts vairāk par 100 m^3 pazemes ūdeņu vai ja pazemes ūdeni pēc ieguves realizē tirdzniecībā, tad, lai saņemtu ūdens resursu lietošanas atļauju, ir nepieciešama pazemes ūdeņu atradnes pase. Šādu atradnes pasi var izsniegt, ja pazemes ūdeņu izpētes detalitāte atbilst A (izpētītie) un N (novērtētie) krājumu kategorijai, jo pasē tiek norādīta ģeoloģiskajā izpētē iegūtā pamatinformācija par pazemes ūdeņu atradni, akceptētajiem pazemes ūdeņu ekspluatācijas krājumiem un kvalitāti, kā arī tiek noteiktas ūdensgūtnes aizsargjoslas un prasības, kas jāievēro, ekspluatējot pazemes ūdeņu atradni.

Ūdens ieguves urbuma ierīkošanai nepieciešama zemes dzīļu izmantošanas licence (izsniedz LVĢMA), ņemot gadījumu, ja zemes īpašnieki un pastāvīgie lietotāji sava zemes īpašuma robežās personiskām vajadzībām ierīko iedzītās un urbtās akas dziļumā līdz 20 metriem. Katram ūdens ieguves urbumam jābūt urbuma pasei.

Savukārt urbumus, kuru turpmākā izmantošana dažādu iemeslu dēļ nav iespējama, nepieciešams likvidēt, nodrošinot pazemes ūdens resursu aizsardzību. Urbumu likvidāciju var veikt uzņēmējdarbība, kura ir saņēmusi licenci šāda veida darbu veikšanai.

Artēziskie urbumi, kas netiek izmantoti ūdensapgādei, to turpmāka izmantošana nav paredzēta un atrodas uz pašvaldības zemes, Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projektu ietvaros tiks tamponēti.

Atbilstoši likuma "Par zemes dzīlēm" 18.panta 1.punktam, zemes dzīļu izmantošanas un aizsardzības kontroli veic Valsts vides dienests.

Liela lauku iedzīvotāju daļa izmanto kvartāra nogulumu grunts ūdeņus, jo to iegulu dziļums ir neliels un tie ir viegli pieejami ekspluatācijai no raktajām akām, kurās ūdens kvalitāte bieži vien neatbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām. Ūdens kvalitāte ir atkarīga no aku novietojuma attiecībā pret viensētu lokālajiem piesārņojuma avotiem, kā arī no aku sanitāri higiēniskā stāvokļa. Virszemes ūdens kā dzeramā ūdens apgādes avots pagasta teritorijā netiek izmantots.

3.4.3. Upju baseinu apgabalu apsaimniekošana

Valkas novada teritorijā esošās ūdensteces un ūdenstilpes atrodas Salacas, Gaujas un Emajogi sateces baseinos.

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007. – 2013. gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta 2006. gada 4. jūlija noteikumiem Nr. 564) paredz attīstīt sabiedriskos pakalpojumus, to skaitā, ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus. Tajā iekļauti vairāki risināmie uzdevumi, kuru izpildi sekmē upju baseinu apsaimniekošanas plāni. Sadaļā 2.5. „Dabas un enerģētisko resursu ilgtspējīga un efektīva izmantošana” paredzēts samazināt vidē novadīto piesārņojumu, kā arī veicināt resursu atkārtotu vai otrreizēju izmantošanu. Sadaļā 5.2. „Moderna infrastruktūra un pakalpojumi” viens no risinājumiem ir sakārtot ūdenssaimniecības infrastruktūru atbilstoši vides aizsardzības prasībām. Sadaļā 6.3. „Pieejams mājoklis un sakopta dzīves telpa” iekļauti uzdevumi sekmēt iedzīvotāju informētību par ūdens un energoresursu taupīgu izmantošanu, kā arī sekmēt degradēto (t.sk. piesārņoto) teritoriju sanāciju un revitalizāciju. Var secināt, ka saistībā ar ūdeņu aizsardzību un apsaimniekošanu Nacionālajā attīstības plānā lielākais uzsvars likts uz ūdenssaimniecības sistēmu sakārtošanu, taču arī citi tajā noteiktie uzdevumi nav pretrunā ar upju baseinu apsaimniekošanas plānu mērķiem un pasākumiem vai pat sekmē to īstenošanu. Aktualizētajā Vides ministrijas darbības stratēģijā 2007. – 2009. gadam (apstiprināta ar Ministru kabineta 2007. gada 15. augusta rīkojumu Nr. 514) izstrādātie upju baseinu apsaimniekošanas plāni un to vajadzībām izveidotā informācijas sistēma noteikti kā darbības rezultāti.

Apsaimniekošanas plānu izstrāde atbilst Vides politikas pamatnostādņu 2009. – 2015. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2009. gada 31. jūlija rīkojumu Nr. 517) 2.3. sadaļā noteiktajam politikas mērķim „Nodrošināt normatīvo aktu prasībām atbilstošu ūdens kvalitāti, samazināt iekšējo ūdeņu eitrofikāciju un nodrošināt ūdenssaimniecības pakalpojumu kvalitāti”. Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu izstrāde pamatnostādņēs paredzēts kā viens no pasākumiem minētā politikas mērķa sasniegšanai. Apsaimniekošanas plānos paredzētie pasākumi nav pretrunā ar plānošanas reģionu attīstības programmām. Lai arī vides aizsardzība nav galvenā attīstības 20 programmu prioritāte, tīri ūdeņi ir nepieciešami daudzu tajās paredzēto pasākumu īstenošanai. Visu plānošanas reģionu attīstības programmās tīra vide un vides resursu pieejamība minēta kā stiprā puse vai iespēja. Turklāt atsevišķos plānošanas reģionos ir paredzēti arī konkrēti vides aizsardzības pasākumi. Saistībā ar ūdeņu aizsardzību visās attīstības programmās kā konkrēts pasākums parādās vienīgi ūdenssaimniecības sistēmas sakārtošana – kanalizācijas sistēmu ierīkošana un paplašināšana, notekūdeņu attīrīšanas iekārtu būve un dzeramā ūdens apgādes uzlabošana. Protams, saimnieciskā darbība, ko paredz stimulēt attīstības programmas, var arī negatīvi ietekmēt ūdeņu stāvokli. Tomēr attīstības programmas paredz tikai vispārēju atbalstu, turklāt neviena par īpaši atbalstāmām nemin intensīvu lauksaimniecisko ražošanu vai citas vidi būtiski piesārņojošas nozares. Savukārt upju baseinu apsaimniekošanas plānos paredzētie pasākumi nav pretrunā, neaizliedz un ievērojami neierobežo attīstības programmās paredzēto. Tieši pretēji – plāni sniedz precīzākas ziņas par ūdens kvalitāti un tā resursu pieejamību konkrētajā plānošanas reģionā, ļaujot saprast, vai esošais ūdeņu stāvoklis ļauj attīstīt iecerēto, vai arī nepieciešami papildu pasākumi, lai ūdeņi būtu izmantojami iecerētajā veidā.

Gaujas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.- 2015. gadam, kas apstiprināts ar Vides ministra 2010.gada 6.maija rīkojumu Nr.143, izstrādāts, izpildot uzdevumus, kas doti Ūdens apsaimniekošanas likumā un ar minēto likumu pārņemtajā Padomes un Parlamenta 2000. gada 23. oktobra direktīvā 2000/60/EK, kas nosaka struktūru Eiropas

Kopienas rīcībai ūdeņu aizsardzības politikas jomā. Plāna mērķis ir uzlabot virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti, veicinot to laba stāvokļa sasniegšanu, kā arī informēt sabiedrību par ūdens kvalitāti un interešu grupu iesaistīšanas iespējām ūdens vides jautājumu risināšanā.

Lai nodrošinātu, ka apsaimniekošanas plāni ir saskaņoti ar Valkas novada teritorijas plānošanas dokumentu, tajā ir atspoguļota informācija par Salacas un Gaujas baseinu ūdens objektiem.

Projekta „Salacas upes baseina apsaimniekošanas plāna izstrāde” (Salacas projekts) ietvaros tika izstrādāts Salacas upes baseina apsaimniekošanas plāna projekts. Projekts apkopo informāciju par esošo situāciju, slodzēm, vides kvalitāti Salacas baseina ūdens objektos un analizē situācijas attīstību līdz 2015. gadam. Riska novērtējumā tiek analizēti objekti, kuriem ir risks nesasniegt vides kvalitātes mērķus 2015. gadā un nepieciešami pasākumi ūdens slodžu samazināšanai. Dokumentā tiek piedāvāta pasākuma programma, kas nodrošinātu paredzēto vides kvalitātes mērķu sasniegšanu. Pašreiz izstrādātajam Salacas baseina apsaimniekošanas plāna projektam nav likumdošanas saistošā akta spēka.

Ņemot vērā, ka Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānā (2009) nav pieejama informācija par Pedeles upi, INTERREG III A Ziemeļu prioritātes projekta „Valga – Valka: 1 pilsēta, 2 valstis” ietvaros tika izstrādāts Pedeles upes apsaimniekošanas plāns (2006). Plānā sniegta informācija par upes ūdens kvalitāti, galvenajiem piesārņojuma avotiem, izvērtēta mazo hidroelektrostaciju (HES) ietekme, noteikti un uzskaitīti veicamie pasākumi, kā arī sniegti priekšlikumi perspektīvai upes apsaimniekošanai.

3.4.3.1. Dzeramā ūdens kvalitāte

Pazemes ūdeņi Valkas novadā ir galvenais ūdensapgādes avots. Lauku iedzīvotāji pārsvarā izmanto kvartāra nogulumu gruntsūdeņus. To iegulu dziļums neliels un tie ir viegli pieejami ekspluatācijai, kā arī viegli piesārņojami.

Ūdensapgādei izmantotajam pazemes ūdenim gandrīz visā novada teritorijā ir augsts mangāna un dzelzs saturs, kas bieži vairāk kārt pārsniedz pieļaujamās normas, kas noteiktas 29.04.2003. MK noteikumos Nr.235 "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība".

ES Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta „Ūdenssaimniecības attīstība Austrumlatvijas upju baseinu pilsētās” ietvaros, tika izbūvēta dzeramā ūdens sagatavošanas iekārtas, kas nodrošina dzeramā ūdens kvalitāti Valkā atbilstoši Latvijas valsts un Eiropas Savienības standartu prasībām.

6.tabula. Ūdensapgādes pakalpojuma nodrošinājums un kvalitāte Valkas novadā

Apdzīvota vieta	Iedz. skaits 2009.g.	Iedzīvotāju skaits, kas nodrošināts ar centralizēto ūdensapgādes pakalpojumu. %	Ūdensapgādes tīklu kopgarums (km)	Dzeramā ūdens kvalitāte (atbilstība norm. aktu prasībām)	Dzeramā ūdens sagatavošanas iekārtas
Valka	6164	65%	15.6	Atbilst	Izbūvētas 2009.g.
Lugaži	323	85%	5	Neatbilst (Paaugstināta Fe koncentrācija)	Nav izbūvētas

Sēļi	332	90%	4.5	Neatbilst (Paaugstināta Fe koncentrācija)	Nav izbūvētas
Vijciems	250	95%	3.8	Atbilst	Izbūvētas 2009.g.
Ērgeme	330	50%	0.9	Neatbilst (Paaugstināta Fe un Mn koncentrācija)	Nav izbūvētas
Kārķi	360	80%	2.7	Neatbilst (Paaugstināta Fe un Mn koncentrācija)	Nav izbūvētas
Stepi	219	92%	3.46	Neatbilst (Paaugstināta Fe koncentrācija)	Nav izbūvētas

No novadu izveides piešķirtajiem līdzekļiem Vijciemā un Ērgemes ciemā tika izbūvētas dzeramā ūdens sagatavošanas iekārtas, kas nodrošina kvalitatīvu dzeramā ūdens padevi ūdensapgādes tīklā, bet dēļ tīklu sliktā tehniskā stāvokļa ūdens pie gala patērētāja nonāk nekvalitatīvs (Ērgemes ciemā).

Saskaņā ar LVĢMA datu bāzē "Urbumi" esošo informāciju, Valkas novadā ūdensapgādei savulaik ierīkoti 180 urbumi. Artēzisko aku stāvoklis ir krasi atšķirīgs - no labi, atbilstoši aku ekspluatācijas noteikumiem uzturētām līdz pilnīgi izsaimniekotām un pamestām. Novadā pazemes ūdeņu piesārņošanas gadījumi nav konstatēti. Bieži ir gadījumi, kad nav nožogota akas stingrā režīma aizsardzības zona, vai nožogojums ir daļēji bojāts.

Novadā nepieciešama aku un ūdensapgādes urbumu aizsardzības programmas (monitoringa) izstrāde un regulāras ūdens kvalitātes kontroles (vismaz vienreiz gadā) sistēmas izveidošana. Vienai no programmas sastāvdaļām ir jābūt visu pazemes ūdensguves urbumu pasu sastādīšanai. Atbilstoši novada plānojuma detalizācijai, novada teritorijas plānojums nosaka aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām.

Lai nodrošinātu dzeramā ūdens kvalitāti un pazemes ūdeņu aizsardzību attiecībā uz visu novada teritoriju jāievēro prasība visas artēziskās, t.sk. bezsaimnieku, sakārtot vai tehniski nederīgās akas tamponēt atbilstoši MK 01.06.2000 noteikumiem Nr. 38 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 222-99 „Ūdensapgādes ārējie tīkli un būves” ar grozījumiem 08.09.2009. MK noteikumi Nr.1033 ("LV", 146 (4132), 15.09.2009.) un MK 20.01.2004 noteikumiem Nr. 43 „Aizsargjoslu ap ūdens ņemšanas vietām noteikšanas metodika” ar grozījumiem 13.10.2009. MK noteikumi Nr.1168 ("LV", 166 (4152), 20.10.2009.)

Atbilstoši LR MK noteikumiem Nr. 235 (29.04.2003.) „Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles prasības” Veselības inspekcijas kompetencē ir dzeramā ūdens monitoringa veikšana, ikgadējā kārtējā monitoringa saskaņošana ar ūdens piegādātājiem un komersantiem, kā arī Aizsargjoslu stingra režīma rādīsu saskaņošana ar Veselības inspekciju atbilstoši LR MK noteikumu Nr. 43 (20.01.2004.) „Aizsargjoslu ap ūdens ņemšanas vietām noteikšanas metodika” 4.panta prasībām.

3.4.3.2. Notekūdeņi

Viens no ūdenstilpju kvalitātes ietekmes faktoriem ir tajās novadīto notekūdeņu attīrīšanas pakāpe. Valkas novadā esošās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas pašreiz notekūdeņus attīra atbilstoši normatīvo aktu prasībām, taču lai nodrošinātu notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu arī ilgtermiņā nepieciešama kanalizācijas sistēmas infrastruktūras rekonstrukcija un atsevišķu sistēmas objektu jaunizbūve.

Uz 2010.gada 1.janvāri novadā tiek ekspluatētas bioloģiskās, mehāniskās un cirkulācijas - oksidācijas kanālu (COK) tipa notekūdeņu attīrīšanas iekārtas. Notekūdeņu daudzums tiek noteikts aprēķinu ceļā, izņemot Valkas pilsētu, kur notekūdeņu daudzumu var noteikt izmantojot plūsmas mērītājus. Notekūdeņu uzskaitē pēc aprēķina nedod ietekmes uz vidi un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbības efektivitātes objektīvu novērtējumu.

Esošās situācijas analizē konstatēta ūdensapgādes infrastruktūras novecošanās. Tā kā esošās attīstības tendences Valkas novadā neliecina par būtisku iedzīvotāju skaita pieaugumu, tad šobrīd var uzskatīt, ka pagaidām problēmas ar notekūdeņu daudzuma palielināšanos nav sagaidāmas. Pašreiz plānojot teritorijas attīstību Valkas novadā, liela nozīme ir esošo inženiertīklu rekonstrukcijai, kā arī jaunu ūdensvadu un kanalizācijas tīklu izbūvei un apsaimniekošanai.

Ciemu notekūdeņu attīrīšanas iekārtu nepilnīgas darbības vai avārijas gadījumā vidē var nonākt piesārņojums, kas rada būtisku ietekmi uz apkārtējo vidi (virszemes ūdens kvalitāti un gruntsūdeņiem, arī augsni), tam uzkrājoties veidojas degradētas un piesārņotas teritorijas. Tādēļ ir svarīgi turpināt darbus pie Valkas pilsētas, Sēļu ciema, Lugažu ciema, Stepu ciema, Kārķu ciema, Ērgemes un Turnas ciemu, un Vijciema kanalizācijas sistēmu un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu rekonstrukcijas un izbūves un Valkas novada attīstības stratēģijā Rīcību investīciju plāna 2.pasākumā (Vides infrastruktūra) ir paredzēti ūdenssaimniecības attīstības projekti.

7.tabula. Kanalizācijas pakalpojuma nodrošinājums Valkas novadā

Apdzīvota vieta	Iedz. skaits 2009.g.	Iedzīvotāju nodrošinājums ar centralizētās kanalizācijas pakalpojumu %	Kanalizācijas tīklu kopgarums (km)	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu (NAI) tips	Notekūdeņu novadišanas vieta	Piezīmes
Valka	6164	68%	20.6	Bioloģiskās	Sedas upe	Jaunas NAI tiks izbūvētas 2011.g.
Lugaži	323	14%	1	Nosēdakas	Sedas upe	Nepieciešama NAI izbūve
Sēļi	332	60%	2.5	Nosēdakas	Sedas upe	Nepieciešama NAI izbūve
Vijciems	250	70%	1.9	Bioloģiskās (B – 100)	Vijas upe	Nepieciešama esošo NAI rekonstrukcija vai jaunu izbūve
Ērgeme	330	20%	1.1	Bioloģiskās (BIO -50)	Rikandas upe	Nepieciešama esošo NAI

						rekonstrukcija vai jaunu izbūve
Kārķi	360	77.9%	1.7	Bioloģiskās (BIO -100)	Ķires upe	Nepieciešama esošo NAI rekonstrukcija vai jaunu izbūve
Stepi	181	-	-	Nosēdakas	-	Nepieciešama NAI izbūve

Pašreiz ir izstrādāta ūdenssaimniecības attīstības projektu tehniskā dokumentācija ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu izbūvei, rekonstrukcijai un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu, dzeramā ūdens sagatavošanas iekārtu izbūvei Valkas pilsētai, Sēļu, Lugažu, Kārķu un Stepu ciemos. Ūdenssaimniecības attīstības projektus plānots realizēt piesaistot ES struktūrfondu (KF, ERAF) finansējumu.

3.5.Meži

Pēc Valsts meža dienesta (VMD) Meža valsts reģistra (MVR) informācijas Valkas novadā meža zeme aizņem 59801 ha, tai skaitā valsts meži 39970 ha, privātie meži 19661 ha, pašvaldības meži 170 ha. Meža likums nosaka, ka meža zeme ir zeme, uz kuras ir mežs, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, kā arī mežā ietilpstošie un tam piegulošie pārplūstošie klajumi, purvi, lauces.

Valkas novadā kopējās meža zemēs ietilpstošās mežaudzes ir 53790 ha, tai skaitā 35617 ha valsts, 18034 ha privātos, 138 ha pašvaldības, 18172 ha pārējos mežos. Pēc MVR datiem pa vecuma grupām mežaudzes iedala 12480 ha jaunaudzēs, 20784 ha vidēja vecuma audzēs, 103999 ha briestaudzēs, 7523 ha pieaugušās un 2603 ha pāraugušās audzēs. Sadalījumā pa meža augšanas apstākļu tiem 11144 ha dominē damaksnis, 5231 ha lāns un 5067 ha vēris, galvenās koku sugas priede, egle, bērzs.

Valkas novadā meža apsaimniekošanas un izmantošanas normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli veic Ziemeļvidzemes virsmežniecības Valkas mežniecība.

Koku ciršanu meža zemēs nosaka 31.10.2006. MK noteikumi Nr.892 "Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs", savukārt koku ciršanu ārpus meža zemes nosaka 29.08.2006. MK noteikumi Nr.717 „Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes”.

3.6.Purvi

Purviem ir svarīga nozīme dabas procesu norisēs un vietējā mikroklimata veidošanā. Tie darbojas kā ūdens uzkrājēji un ieņem svarīgu vietu visā ūdens aprites sistēmā. Purvi ne tikai ietekmē faunas un mikroklimata veidošanos, bet arī attīra piesārņotos virszemes ūdeņus

Purvi aizņem tikai nelielu daļu no pašvaldības kopējās teritorijas, apmēram 2,6 %. Valkas novada teritorijā esošie purvi ir salīdzinoši jauni un sekli, tāpēc nav īpaši bagāti ar kūdru.

Lai precizētu kūdras krājumus un noteiktu kūdras atradņu izmantošanas iespējas, novadā nepieciešams veikt zināmo kūdras atradņu inventarizāciju un jaunu atradņu meklēšanas darbus. Šos darbus varētu veikt, izmantojot gan dažādu fondu, gan novada budžeta līdzekļus. Darbu

rezultātā novads iegūtu vērtīgu precizētu informāciju par kūdras krājumiem un purvu stāvokli. Izvērtējot iegūtos rezultātus, varētu precizēt kūdras ieguves un izmantošanas iespējas novadā.

Ievērojamas novada teritorijas atrodas dabas aizsardzības teritorijās. Viena no šādām teritorijām ir Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts. Vairākos purvos ir izveidoti dabas liegumi, piemēram, Kārķu purvs (KF nr. 2352), un Sedas purvs (KF nr. 2409), kuri atrodas biosfēras rezervātā. Vēl novadā izveidoti dabas liegumi Vadaiņu purvs (KF nr. 2483) un Bednes purvs (KF nr. 5795). Visi augšminētie aizsargājami purvi ir iekļauti Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) sarakstā.

Atbilstoši normatīvo aktu norādījumiem, kūdras atradnēm, kuras mazākas par 5 ha, savām vajadzībām var izmantot to īpašnieks bez Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūrā izsniegtas licences, bet pārējos gadījumos jāsaņem zemes dziļņu izmantošanas licence.

3.7. Derīgie izrakteņi

Valkas novada teritorija nav bagāta ar derīgajiem izrakteņiem, tomēr vērojama salīdzinoši liela izrakteņu daudzveidība. Novada teritorijā izvietotas gan māla, gan smilts un smilts-grants atradnes, kā arī kvarca smilts iegulas. Kvarca smilts un dolomīta iegulas saistītas ar devona nogulumiem, savukārt māla, smilts un smilts-grants atradnes - ar kvartāra nogulumiem.

Valkas novads ir salīdzinoši bagāts ar purviem, kur iespējama kūdras ieguve. Daļā ezeru konstatētas arī sapropeļa iegulas. Arī šie derīgie izrakteņi izgulsnējušies kvartāra periodā, turklāt to veidošanās vēl joprojām turpinās.

Pēc Ministru kabineta 2006. gada 19. septembra noteikumiem Nr. 779 „Derīgo izrakteņu ieguves kārtība” derīgo izrakteņu krājumu izpētei, ieguvei un uzskaiti tiek piemērota derīgo izrakteņu krājumu klasifikācija, kas nosaka vienotas prasības to iedalīšanai kategorijās atbilstoši ģeoloģiskās izpētes detalizācijai:

- A kategorijā jeb izpētītos krājumos;
- N kategorijā jeb novērtētos krājumos;
- P kategorijā jeb prognozētos resursos.

Atbilstoši likumam “Par zemes dziļēm” (21.05.1996) Valkas novadā līdz šim nav noteiktas (izdalītas) valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnes.

Novada teritorijā ir novada nozīmes derīgo izrakteņu – smilts, smilts-grants un smilts, māla, kūdras – ieguves un atradņu areāli.

Kopumā Valkas novadā ir sekojoši derīgo izrakteņu A kategorijas apjomi:

- Smilts-grants krājumu kopējais apjoms (tūkst.m³) – 3600;
- Kvarca smilts prognozēto resursu laukumā aplēsts 647,06 milj.m³ resursu;
- Kūdras krājumu kopējais apjoms (tūkst.m³) – 106946;
- Māla krājumu kopējais apjoms (milj.m³) – 1418;
- Sapropeļa krājumu kopējais apjoms (tūkst.m³) – 9013.

3.7.1. Smilts un grants

Smilts-grants maisījums ir ļoti liela saimnieciska nozīme un Latvijas zemes dzīlēs tas ir visplašāk sastopamais derīgais izrakteņu veids, kuru veido vairāk vai mazāk noapaļotas iežu atlūzu un minerālu graudiņu sakopojums.

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras datu bāzē "Būvmateriālu izejvielu atradnes" atrodami dati par 15 smilts-grants un smilts atradnēm Valkas novada teritorijā. Kopējie smilts-grants un smilts krājumi Valkas novadā ir 3600 tūkst.m³ A kategorijas smilts-grants un smilts. Jāatzīmē, ka daļai izpētīto atradņu nav zināmi dati par pašreizējo krājumu stāvokli, jo līdz 1998.gadam krājumu ieguves uzskaitē tika veikta tikai atradnēs, kuru krājumu apjomi bija ievērojami. Precīzēti dati par krājumu atlikumiem pieejami tikai atradnēs, kurās pēc 1998.gada notikusi derīgo izrakteņu ieguve.

Vēl jāatzīmē, ka nevienā no minētajām 15 atradnēm krājumu apjoms nepārsniedz 1 milj.m³, lielākais krājumu apjoms ir 698,0 tūkst. m³, bet pārējās tie ir vēl salīdzinoši nelielāki.

Pēc krājumu apjoma lielākā smilts atradne Valkas novadā ir **Pentsils**, kura izvietota Ērģemes pagastā. Atradnē derīgo slāni veido fluvioglaciāla smilts, kurā grants graudu (frakcija >5 mm) piejaukums sasniedz no 0-8,6 %. Atradne pētīta 1984.gadā, kad 10,8 ha platībā aprēķināti 698 tūkst.m³ A krājumi. Atradnes derīgo izrakteņu iespējams izmantot ceļu būvē. Derīgā slāņa biezums atradnē ir 1,8-18,1 m, vidējais biezums – 9,8 m. Segkārtu atradnē veido tikai augsne, ar biezumu līdz 0,1 m.

Valkas novada dome, no tās darbības sākuma 2009.gada 1.jūlijā ir izdevusi trīs bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļaujas:

1. A/s "Latvijas valsts meži", atradne "Zīles" ("Dores"), kur noteiktais izrakteņu ieguves limits tiek noteikts 192,1 tūkstotīs m³ smilts - grants (A kategorijas krājumi) un 213,6 tūkstotīs smilts (A krājumi) apjomā;
2. SIA "Valkas meliorācija", smilts – grants, smilts ieguvei atradnē "Slīpi", Valkas pagasts, Valkas novads.
3. A/s "Latvijas valsts meži" smilts ieguvei atradnē "Pentsils" Ērģemes pagasts, Valkas novads.

Novada smilts un smilts - grants atradnes pārsvarā ir nelielas. To iegūtie materiāli tiek izmantoti ceļu uzturēšanai un remontam (8.tabula).

Plānošanas dokumenta Rīcību investīciju plānā ir paredzēta darbība: smilts – grants karjeru izpēte, ja to pieprasīs potenciālo karjeru īpašnieki norādot konkrētu zemes gabalu atrašanās vietu un platību. Tikai pēc izpētes darbu veikšanas var tikt lemts jautājums par kāda jauna karjera izveidi, vispirms to iestrādājot Teritorijas plānojumā un ieceri nododot sabiedriskai apspriešanai. Tikai tad būs iespējams izvērtēt plānotās karjera izveides ietekmi uz vidi. Saskaņā ar normatīvo aktu norādījumiem, izpētes darbu veikšanai vides novērtējums netiek prasīts.

8.tabula. Atradnes Valkas novadā

Derīgā izrakteņa atradne	Atrašanās vieta	Uzņēmēj sabiedrība	Izmantošana
Smilts			
Pentsils	Valkas pagasts	VAS "Vidzemes ceļi"	Ceļu uzturēšanai
Šķībā stiga	Vijciema pagasts	A/S „Latvijas valsts meži”	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Pentsils	Ērgemes pagasts	A/S Latvijas valsts meži	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Valža kalns (Turna)	Ērgemes pagasts	A/S Latvijas valsts meži	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Ielīcas	Vijciema pagasts	A/S Latvijas valsts meži	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Cepurītes	Zvārtavas pagasts	A/S Latvijas valsts meži	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Saule	Valkas pagasts	A/S Latvijas valsts meži	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Ragu sils	Kārķu pagasts	A/S Latvijas valsts meži	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Kārķi	Kārķu pagasts	A/S Latvijas valsts meži	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Smilts-grants un smilts			
Pedele	Valkas pagasts	SIA "Valkas meliorācija"	Ceļu remontam
Zīles (Dores)	Valkas pagasts	A/S "Latvijas valsts meži”	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Mierkalni	Kārķu pagasts	A/S "Latvijas valsts meži”	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Purgaļi	Valkas pagasts	A/s „Latvijas valsts meži”	Uzņēmuma autoceļu remonts, rekonstrukcija, būvniecība
Omuļi	Ērgemes pagasts	A/s „Latvijas valsts meži”	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Purgaļi I iec.	Valkas pagasts	A/s „Latvijas valsts meži”	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Purgaļi II iec.	Valkas pagasts	A/s „Latvijas valsts meži”	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Pedele	Valkas pagasts	A/s „Latvijas valsts meži”	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Kokši II	Valkas pagasts	A/s „Latvijas valsts meži”	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Omuļi I iecirknis	Ērgemes pagasts	A/s „Latvijas valsts meži”	Būvniecībai, autoceļu būvniecībai, uzturēšanai
Sļipi	Valkas pagasts	SIA Valkas Meliorācija	

Derīgo izrakteņu ieguves un atradņu teritorijas izdalītas, lai rezervētu tās derīgo izrakteņu ieguvei, ja tas nav pretrunā ar dabas aizsardzības un kultūras pieminekļu aizsardzības likumdošanu.

3.7.2. Kvarca smilts

Valkas novada teritorijā 1978.-1980. gadā veikti kvarca smilts meklēšanas darbi metalurģijas vajadzībām. Šo darbu rezultātā novadā tika apzināts kvarca smilts prognozēto resursu laukums – *Vijciems*, Vijciema pagastā.

Kvarca smilts laukumā derīgo slāņkopu veido devona Gaujas svītas smilšakmeņi, kuru biežums var sasniegt līdz 26,8 m. Segkārtu veido kvartāra vecuma ieži – smilts, kūdra, aleirīts, morēnas smilšmāls un mālsmilts. Segkārtas biežums sasniedz līdz 12 m. Visa derīgā slāņkopa iegul zem pazemes ūdens līmeņa. Prognozēto resursu laukumā aplēsts 647,06 milj.m³ P kategorijas kvarca smilts resursu.

Vijciema prognozēto resursu laukumu var uzskatīt par perspektīvu, lai nākotnē ģeoloģiskās izpētes darbu rezultātā apzinātu kvarca smilts atradnes un izpētītu to krājumus atbilstoši A vai N kategorijai.

3.7.3. Kūdra

Kūdra ir ievērojama mūsu valsts dabas bagātība. Valkas novadā apzinātas 76 kūdras atradnes vai to daļas, visu atradņu, platība ir lielāka vai vienāda ar 10 ha. Valkas novads ir reģions, kur pēdējie sistematiskie kūdras atradņu izpētes darbi, izpildot lauku pētījumus, notikuši salīdzinoši sen - laika posmā no 1953. līdz 1955.gadam.

Kūdras atradņu kopplatība ir 8090,6 ha vai ap 0,9 % no novada teritorijas. To platības mainās no 10 līdz **759** ha (Ķeizarpurvs). Kūdras dziļums iegulās ir no 0,5 līdz 8,2 m. Kopējie kūdras resursi pārsniedz 100000 tūkst.m³. Kūdras atradņu platībā un daudzumos netiek ieskaitīts Sedas purvs, jo Valkas novada teritorijā atrodas neliela tā daļa un tur nav plānota kūdras ieguve.

Novada saimnieciskajā dzīvē nozīmīgākie ir purvi, kuru platības ir lielākas par 10 ha. Tā kā lielākā daļa kūdras atradņu izpētītas nepietiekami, to izvietojums kartē ir shematisks. Kūdras atradņu robežas ir aptuvenas un detalizētākas izpētes gadījumā var mainīties. Par izejas materiālu galvenokārt izmantota kūdras atradņu karte mērogā 1 : 100 000, kura pievienota 1980. gadā izdotajam Kūdras fondam.

Kūdras iegulu resursi lielākoties noteikti atbilstoši P (prognozēto) resursu kategorijai. Tāpēc, pirms tiek uzsākta kūdras iegulu izmantošana, nepieciešams veikt to izpētes darbus. Tikai dažos purvos veikti detalizētāki pētījumi, to kūdras krājumi novērtēti atbilstoši A vai N kategorijai. Nepietiekamas izpētes dēļ kūdras resursi novadā nav precīzi noteikti.

No pieredzes, kas uzkrāta kūdras atradņu meklēšanas un revīzijas darbos, 1980. gada Kūdras fondā dotā informācija par atradnēm ir tikai aptuvena. Ievērojami no īstenā stāvokļa var atšķirties gan purvu platības, gan kūdras slāņa dziļumi, gan arī noteiktie kūdras krājumi.

Jāatzīmē, ka daļa no pielikumā iekļautajiem purviem neatbilst terminam “kūdras atradne”, jo par derīgo izrakteņu atradni sauc dabisku derīgo izrakteņu sakopojumu, kuru daudzums, kvalitāte un ieguves apstākļi ir izvērtēti un kuru praktiska izmantošana ir iespējama¹. Taču, iespējams, veicot papildus izpētes darbu, kūdras iegulu atbilstības atradnei rādītāji var izmainīties.

Ievērojamas novada teritorijas atrodas dabas aizsardzības teritorijās, kas apgrūtina kūdras ieguves uzsākšanu. Viena no šādām teritorijām ir Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts. Vairākos

¹ 02.05.1996. likums "Par zemes dziļēm" ("LV", 87 (572), 21.05.1996.; Ziņotājs, 13, 11.07.1996.) [stājas spēkā 04.06.1996.] ar grozījumiem [01.01.2011] 1. panta 4. punkts

purvos ir izveidoti dabas liegumi, piemēram, *Kārķu purvs* (KF nr. 2352) un *Sedas purvs* (KF nr. 2409), kuri atrodas biosfēras rezervātā. Vēl novadā izveidoti dabas liegumi *Vadaiņu purvs* (KF nr. 2483) un *Bednes purvs* (KF nr. 5795). Visi augšminētie aizsargājami purvi ir iekļauti Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) sarakstā.

Pēc 1979. gadā veiktās *Ķeizaru* purva izpētes, kūdras ieguve tajā uzsākta tikai 1991. gadā. Kūdras krājumi izpētīti atbilstoši N kategorijai un to atlikums 2006. gada sākumā pārsniedz 3,1 milj. t.

Kūdras ieguvī Valkas novada *Ķeizaru* purvā (KF nr. 2344), kur ir sagatavotas platības kūdras ieguvei, veic SIA "Valkas meliorācija". 2009. gadā Valkas novada dome ir saņēmusi SIA "Valkas meliorācija" iesniegumu ar lūgumu atļaut veikt kūdras ieguvī aptuveni 200 ha šī purva teritorijas, bet ņemot vērā, ka *Ķeizaru* purvs atrodas Ziemeļbiosfēras rezervāta teritorijā un daļa šī purva atrodas aizsargājamā zonā, kūdras ieguves darbi ir iespējami tikai ~ 100 ha platībā.

Agrāk kūdras ieguve notikusi *Lesiņu* (KF nr. 2492) purvā *Zvārtavas* pagastā. Turpināt kūdras ieguvī šajā purvā ir maz iespēju, jo lielākā daļa krājumu jau izsmelti.

Lai precizētu kūdras krājumus un noteiktu kūdras atradņu izmantošanas iespējas, novadā nepieciešams veikt zināmo kūdras atradņu inventarizāciju un jaunu atradņu meklēšanas darbus. Šos darbus varētu veikt, izmantojot gan dažādu fondu, gan novada budžeta līdzekļus. Darbu rezultātā novads iegūtu vērtīgu precizētu informāciju par kūdras krājumiem un purvu stāvokli. Izvērtējot iegūtos rezultātus, varētu precizēt kūdras ieguves un izmantošanas iespējas novadā.

Perspektīvākās atradnes tālākai izpētei ir: *Dores* (KF nr. 2393) Valkas pagasts, *Žuldiņu* (KF nr. 2394) Valkas pagasts, *Saules* (KF nr. 2412) Valkas pagasts, *Baltais II* (KF nr. 2476) Vijciema pagasts, kurās ir piemērota kūdra izmantošanai lauksaimniecībā.

Atbilstoši likumam „Par zemes dzīlēm”, kūdras no atradnēm, kurus iegūst un izmanto sava zemes īpašuma robežās, ar kopējo platību līdz 0,5 hektāriem un līdz 2 metru dziļumam, var iegūt bez Valsts vides dienesta izsniegtas licences, bet pārējos gadījumos jāsaņem zemes dzīļu izmantošanas licence.

3.7.4. Māls

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras datu bāzē "Būvmateriālu izejvielu atradnes" atrodamas ziņas par 3 māla atradnēm, kuras izvietotas Valkas novada teritorijā. Kopējie izpētītie (A kategorija) krājumi šajās atradnēs ir 1418 tūkstoši m³, bet novērtētie (N kategorija) – 4248,1 tūkstot. m³. Visās atradnēs derīgo izrakteni veido kvartāra vecuma limnoglaciālie māli, kas tikuši pētīti kā izejviela ķieģeļu, kārniņu un drenu cauruļu ražošanai. Māli ir karbonātiski, ar salīdzinoši augstu CO₂ saturu – pat līdz 10,4 %.

Pēc krājumu apjoma lielākā ir māla atradne *Vijciems*, kura detalizēti pētīta 1992. gadā, lai tās derīgo izrakteni – mālu izmantotu ķieģeļu ražošanai. Derīgais izraktenis – limnoglaciāls slokšņu māls ar aleirīta starpkārtnēm, vietām satur smilts lēcas. Māla slānī ir reti karbonātiskie ieslēgumi, diametrā līdz 1 cm. Derīgā slāņa biezums mainās no 1,2 līdz 8,0 m, vidēji 4,3 m. Segkārtu veido augsnes kārtā un smilts, tās kopējais biezums var sasniegt līdz 4,3 m.

Izpētes rezultātā atradnē *Vijciems* aprēķināts 827 tūkst. m³ A un 4092 tūkst. m³ N kategorijas māla krājumu. Pēc izpētes atradnes izmantošana nav uzsākta.

3.7.5.Sapropelis

Sapropelis ir recekļaina masa, kas veidojas ūdenstilpnēs uzkrājoties un pārveidojoties ūdenī dzīvojošo organismu, galvenokārt, planktona, atliekām, kam piejauktas baseinā ietekošo ūdeņu sanestās organisko un minerālvielu daļiņas. Atkarībā no mineralizācijas pakāpes un ķīmiskā sastāva sapropeli var izmantot kā ārstnieciskās dūņas, lopbarības un līmes piedevas, celtniecības materiālu ražošanai, augsnes mēslošanai, kā arī visai plaši – ķīmiskajā pārstrādē.

Valkas novada teritorijā sapropeļa rūpnieciskas iegulas konstatētas 13 ezeros. Sapropeļa iegulas apzinātas 1997.gadā, SIA "Ģeo-Konsultants" veicot sapropeļa atradņu meklēšanas darbus vairākos tā laika rajonos, starp tiem arī Valkas rajonā (tagadējā Valkas novada teritorijā). Rūpnieciski izmantojamo sapropeļa iegulu kopējā platība novada ezeros ir 237,1 ha, tajās aprēķināto P kategorijas resursu kopējais apjoms ir 9013 tūkstoši.m³.

Pārsvārā Valkas novada ezeros sastopams organogēns un organogēns-silikātu klases sapropelis. Ja organogēnais – silikātu sapropelis izmantojams kā ārstnieciskās dūņas un mēslojums, tad organogēnā sapropeļa izmantošanas spektrs ir daudz plašāks – tas izmantojams arī ķīmiskai pārstrādei, celtniecības materiālu ražošanai un lopbarības piedevām.

Sapropeļa slāņa vidējais biezums iegulās mainās no 2,8 līdz 6,0 m, maksimālais biezums sasniedz līdz 8 m. Visvairāk sapropeļa iegulu apzinātas Zvārtavas pagasta teritorijā, šeit tās ir arī ar vislielākajiem krājumiem.

Valkas novadā izvietotā lielākā sapropeļa iegula ir ezerā *Salainis*, Zvārtavas pagastā. Šeit 60,5 ha platībā aprēķināts 2662 tūkst.m³ P kategorijas sapropeļa krājumu. Ezerā sapropeļa slāņa maksimālais biezums sasniedz līdz 6,5 m, vidējais – 4,4 m. Sapropelis ir organogēns –silikātu, izmantojams kā mēslojums un ārstnieciskās dūņas.

Jāatzīmē, ka jau minētajos sapropeļa meklēšanas darbos pamatojoties uz ezeru ekoloģisko stāvokli un sapropeļa kvalitāti, izdalīta grupa ezeru, kas būtu jāattīra. Kā viens no attīrīšanas veidiem varētu būt ezeru gultnes padziļināšana, izstrādājot sapropeļa iegulas. No Valkas novada sapropeļa iegulām šāda veida darbi būtu nepieciešami iegulā *Vēderis* (sapropelis izmantojams kā mēslojums), kā arī iegulās *Līdacis*, *Klētenes* un *Vadainis* (sapropelis izmantojams kā lopbarības piedevas, ārstnieciskās dūņas, celtniecības materiālu ražošanai un ķīmiskai pārstrādei). Tomēr, lai minētajās iegulās sāktu sapropeļa ieguvu, tajās vispirms nepieciešams veikt papildizpētes darbus, apzinot A vai N kategorijas krājumus.

3.8.Lauksaimniecības teritorijas

Valkas novads atrodas Ziemeļlatvijas morēnu līdzenuma un pauguraines augšņu rajonā. Novada dienvidaustrumu daļā dominē smilts, bet ziemeļu daļā morēnas mālsmilts un smilšmāla augsnes cilmiezis. Uz smilts cilmieža veidojušās tipiskā podzola un podzolētās gleja augsnes. Te izplatīti lielākie meža masīvi novadā. Uz morēnas mālsmilts un smilšmāla nogulumiem velēnu podzolaugsne un velēnu podzolētās glejaugsnes.

Starp zemes izmantošanas veidiem, lauksaimniecībā izmantojamās zemes sastāda otru lielāko daļu aiz meža platībām (56086.2 ha), aizņemot 24022.6 ha. Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamās zemes atrodas privāto īpašnieku īpašumā.

Lielākās platības lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir Valkas (6158,4 ha) un Ērgemes (6085,4 ha) pagastos.

Plānošanas dokuments nosaka, ka lauksaimniecības zemes izmantojamas daudzfunkcionālai lauksaimniecībai – zemkopībai, lopkopībai, augļkopībai, zivsaimniecībai,

lauku tūrismam un netradicionālajām lauksaimniecības nozarēm, kā arī mežsaimniecībai. Tomēr primāri plānošanas dokuments paredz saglabāt zemi kā lauksaimnieciskās ražošanas galveno resursu un nodrošināt lauksaimniecības kā vienas no tautsaimniecības nozarēm ilglaicīgu attīstību, tomēr izvērtējot iespējas veikt aizaugušo un mazauglīgo lauksaimniecības zemju transformāciju.

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju transformācija citos izmantošanas veidos atļauta normatīvo aktu noteiktajā kārtībā.

3.9. Vides stāvoklis

3.9.1. Atmosfēras gaisa kvalitāte

Valkas novadā izmešu avotu un gaisu piesārņojošo vielu uzskaitē uzsākta 1991.gadā bijušā Valkas rajona sastāvā. Novada teritorijai ir raksturīgas divas izmešu avotu grupas:

1. stacionāro avotu izmeši;
2. mobilo avotu izmeši - (autotransports, dzelzceļš), izņemot izmetes no individuālo māju un nelielo privātuzņēmumu apkures. Izmetes no mobilajiem avotiem novadā tiek kontrolētas periodiski: uz ceļiem un uzņēmumos.

Tādējādi gaisa kvalitāti novadā vairāk ietekmē stacionārie un mobilie piesārņojošo vielu izmešu avoti, mazāk gaisa piesārņojuma pārrobežu pārnese. Ņemot vērā kopējo rūpnieciskās ražošanas samazināšanos, kā arī veiktos energoefektivitātes pasākumus, kopumā vērojama tendence samazināties gaisa piesārņojošo vielu emisijai no stacionāriem piesārņojuma avotiem.

9.tabula. Katlu mājas Valkas novadā

Katlu mājas Valkas pilsētā	Iekārtas jauda	Kurināmais	Apkalpotās Daudzdzīvokļu mājas	Apkalpotās organizācijas	Piezīmes
Raiņa ielas katlu māja	2. gab. SIA Orions ar jaudu 2,5 MW	Šķelda un fosilais kurināmais	22	30	Uzstādītā jauda nenodrošina stabili apkuri pie zemākām āra temperatūrām
	PK-1,6 ar jaudu 1,86 MW				
Rūjienas ielas katlu māja	SIA Orions ar jaudu 1,7 MW	Šķelda, fosilais kurināmais, malka	13	7	2008. gadā tika izveidots siltummezgls, lai nodrošinātu stabili apkuri. 2009. gadā uzstādīts dūmaksnis ar frekvences pārveidotāju. Iegūtais efekts – nodrošināta stabila apkure, samazinās elektroenerģijas patēriņš.
	PK-1,6 ar jaudu 1,86 MW				
	Malkas katls „Juta” ar jaudu 1,5 MW				
Varoņu ielas katlu māja			6	2	Privāts. Kad tiks izbūvēts siltummezgls būs nepieciešami uzlabojumi
Domes bulvāra katlu māja	2. gab AS „Juta” ar jaudu 0,5 MW	malka	4	1	
Stendera ielas katlu māja	2. gab AS „Komforts” ar jaudu 1MW		7	2	Katlu māja tiek izmantota apkures sezonā 2 mēnešu garumā, kad āra gaisa temperatūra ir zem -15 ⁰ C
	PK-1,6 ar jaudu 1,86 MW				
SIA Vidzemes slimnīcas katlu māja					Īpašnieks SIA Katlu mājai ir nepieciešami uzlabojumi un katlu iekārtu remonts
Puškina ielas katlu māja		Skaidu granulas un auzas			Uzstādīts automātiskais katls „Grandeg”

Lielāko izmešu daudzumu Valkas novadā rada izmeši no katlu mājām. Katlumājās kā kurināmais pamatā tiek izmantota koksne. Oglekļa oksīds pārsvarā rodas ķīmiski nepilnīga sadegšanas procesā katlu mājās, bet cietās daļiņas un putekļi katlumājas pelnos, kā arī kokapstrādes uzņēmumā. Sēra dioksīda emisija aizņem arvien mazāku daudzumu, kas ir panākts pārejot uz videi draudzīgāku kurināmo – koksni. Kopumā rajonā vērojama tendence palielināt vietējā un arī ekoloģiski tīrākā kurināmā – koksnes atlikumu izmantošanu, samazinot importēto energoresursu- naftas produktu, akmeņogļu un gāzes izmantošanu. Plānošanas dokumentā ir paredzēta Koģenerācijas stacijas būvniecība, siltumtīklu savienojumu izbūve un veco katlu māju likvidācija Valkas pilsētā, kas veicinās visu augstāk minēto piesārņojumu samazināšanos. Pēc saistvada izbūves, koģenerācijas stacija kļūs par galveno siltuma avotu Valkas pilsētai. Koģenerācijas stacija tiks izbūvēta pilsētas ziemeļu nomalē, līdz ar to izmeši, ņemot vērā valdošo vēju virzienu (R), no tās nenonāks ne Valkas ne Valgas pilsētu blīvāk apdzīvotās teritorijās.

Pieaugot transporta līdzekļu skaitam un satiksmes intensitātei, palielinās gaisa piesārņojums no transporta, kas būtu potenciālie gaisa kvalitāti pazeminošie faktori.

Istenojot plānošanas dokumentā ietvertu pasākumu kopumu ir paredzēts uzlabot autoceļu kvalitāti, rekonstruējot atsevišķu ielu posmus, krustojumus, uzlabojot satiksmes drošību, izbūvējot veloceļu, kā arī veikt tranzītielas izbūvi Valkā – novirzot tranzītu no pilsētas centra uz attālāku teritoriju – pa Burtņieku, Parka un Varoņu ielām, tādējādi dodot ieguldījumu izmešu samazināšanā atmosfērā pie pilsētas skolām un daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām. Jaunā tranzītiela tiks izbūvēta pilsētas nomalē, nešķērsojot centru. Būvprojektā ietvertas prasības, kas nodrošinās ielas seguma kvalitāti un zemu trokšņa līmeni. Arī runājot par gaisa kvalitāti kopumā pilsētā tā kļūs augstāka.

Valkas pilsētas atmosfēras gaisa kvalitāti neietekmēs BMX trases izbūve pilsētas nomalē, sabiedriskās apbūves teritorijā, blakus stadionam.

Valkas pilsētas teritoriju šķērso dzelzceļa līnija Rīga –Tartu, kā arī tās atzars, kas ved uz DUS Tīne. Dzelzceļa atzars ir sliktā tehniskā stāvoklī, ir nepieciešama tā rekonstrukcija, nomainot atsevišķus sliežu ceļa posmus.

Novadā nav paredzēta jaunu teritoriju izdalīšana ražošanas vajadzībām, bet gan jau esošo teritoriju sakopšana un attīstīšana. Ņemot vērā, ka Vidzemei kopumā paredzēts nākotnē attīstīties kā videi draudzīgai teritorijai, saglabājot savu unikālo dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma dažādību, attiecībā uz iespējamo ražošanas uzņēmumu izvietojumu novadā, ļoti svarīgi ir veikt to sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu un pieļaut tikai tādu ražošanas uzņēmumu būvi un attīstību, kas neatstāj būtisku ietekmi uz apkārtējo vidi.

3.9.2.Kapsētas

Valkas novadā pa vienai kapsētai atrodas Ērgemes, Valkas, Vijciema, Zvārtavas pagastā. Valkas pilsētā ir divas kapsētas (Cimzes kapi un Meža kapi). Jaunu kapsētu ierīkošana nav plānota. Kapu apsaimniekošanas nosacījumi un virsapbedījumu procedūra ir noteikta Valkas novada domes 2003. gada. 23. aprīlī izstrādātajos un apstiprinātajos (Sēdes protokols Nr. 11.

§36) saistošajos noteikumos „Par Valkas pilsētas kapsētu uzturēšanu un apsaimniekošanu”.

Šobrīd tiek izstrādāti jauni Valkas novada kapu uzturēšanas un apsaimniekošanas saistošie noteikumi.

3.9.3. Atkritumi

Atkritumu saimniecība ietver sadzīves atkritumu konteineru, šķirotu atkritumu konteineru un zaļo atkritumu savākšanu un iztukšošanu.

Novadā galvenie atkritumu ražotāji ir: komunālā saimniecība, tirdzniecība, uzņēmējdarbība. Pilsētu sadzīves atkritumu uzskaitē liecina, ka galvenie atkritumu veidi ir: papīrs - 20%, plastmasas - 15%, stikls - 17%, metāls - 7%.

Novads iesaistījies Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācijā (SIA ZAOO). Ar 2004. gada 1. decembri Ziemeļvidzemes reģionā tika slēgtas visas izgāztuves, jo uzsākta jaunā sadzīves atkritumu apglabāšanas poligona "Daibe" ekspluatācija Cēsu novadā, līdz ar to arī Valkas novada teritorijā agrāk ekspluatētās atkritumu izgāztuves ir rekultivētas.

Ar ES ERAF projekta līdzfinansējumu Valkas pilsētā ir izveidots atkritumu savākšanas laukums un uzbūvēts bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas laukums, atrodas pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu teritorijā un 8 Ekopunkti, kas pilsētas iedzīvotājiem nodrošina iespēju šķirot atkritumus, tādā veidā veicinot atkārtotu resursu izmantošanu un samazinot apglabājamo atkritumu daudzumu. Šķirotu atkritumu laukumā „Austrās” (Eko laukums), konteineros var likt papīru, kartonu, stikla pudeles, plastmasas pudeles, logu stiklu, plēves u.c. Šeit var novietot arī lielgabarīta atkritumus un elektropreces – ledusskapjus, veļas mašīnas, televizorus, dīvānus, skapjus u. c. Sadzīves atkritumus šķirotu atkritumu laukumā nepieņem.

Galvenais un tuvākais uzdevums ir panākt, lai visi iedzīvotāji, uzņēmējsabiedrības pilnībā iekļautos Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācijā, lai tiktu savākti un atbilstoši apglabāti visa veida atkritumi, tajā skaitā, lai veicinātu dalītu atkritumu vākšanu un atkārtotu to izmantošanu, lai samazinātu apglabājamo atkritumu daudzumu un netiktu pieļauta nesankcionēta atkritumu apglabāšana, apkārtējās vides piesārņošana.

Atsevišķi piesārņoti laukumi bijuši fermu, kalnu māju, degvielas bāzes un mehānisko darbnīcu teritorijās, bet ierobežotās informācijas dēļ, nevienam no tiem bez papildus izpēti nevar uzskatīt par apdraudējumu videi.

Pašreiz ZAAO savāc tikai daļu no iespējamā Valkas novada atkritumu daudzuma. Notiek atkritumu noglabāšana neatļautās vietās, kā arī sadedzināšana, kas ir viens no galvenajiem kaitīgo vielu rašanās avotiem.

Valkas novada dome 2010. gadā ir noslēgusi līgumu par kritušo mājlopu un mājdzīvnieku līķu savākšanu un utilizāciju ar SIA „Reneta”.

3.9.4. Potenciāli piesārņotās vietas

MK noteikumi (20.11.2001.) Nr.483 "Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas kārtība" ("LV", 171 (2558), 27.11.2001.) nosaka, ka piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanu un sākotnējo novērtēšanu savā administratīvajā teritorijā organizē un veic pašvaldība sadarbībā ar attiecīgo reģionālo vides pārvaldi un ka reģionālā vides pārvalde sniedz pašvaldībām visu tās rīcībā esošo informāciju par piesārņotajām un potenciāli piesārņotajām vietām attiecīgajā teritorijā (MK noteikumu Nr.483 2., 3.punkts).

Valkas novadā ir reģistrētas 22 piesārņotas vai potenciāli piesārņotas vietas. Piesārņotās vietas pēc apzināšanas grupē pēc kategorijām:

1. kategorija ar augstu piesārņojuma līmeni un lielu ietekmi; piesārņojums 10 reizes pārsniedz vides kvalitātes robežlielumus; teritorijās saimnieciskās aktivitātes atļautas tikai pēc sanācijas darbiem. Valkas novadā nav apzinātas piesārņotās vietas, kas atbilst 1. kategorijas grupai.

2. kategorija ar piesārņojuma līmeni, kurš vides kvalitātes robežlielumus pārsniedz līdz 10 reizēm; iespējama negatīva ietekme; uzsākot saimnieciskās aktivitātes ir jāizvērtē iespējamās sekas; nepieciešami papildus pētījumi.

3. kategorija ar piesārņojuma līmeni, kas nepārsniedz vides kvalitātes normatīvus; nevar ietekmēt cilvēka veselību un vidi; saimnieciskām aktivitātēm nav ierobežojumu.

Kopsavilkums par Valkas novadā reģistrētām piesārņotām vai potenciāli piesārņotām teritorijām apkopots 10. tabulā.

10.tabula. Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas Valkas novadā

Administratīvā teritorija	3. kategorija, skaits	2. kategorija, skaits
Valka	nav	9
Ērgemes pagasts	1	7
Kārķu pagasts	1	2
Vijciema pagasts	nav	1
Zvārtavas pagasts	nav	3

Valkas novada teritorijā var klasificēt divu veidu augsnes un gruntsūdeņu piesārņojumu:

- piesārņojums, kas veidojas vai arī var veidoties pašreiz saimnieciskās darbības rezultātā neievērojot likumdošanā noteiktās prasības, vai arī avārijas situācijās;
- piesārņojums, kas veidojies pagājušā gadsimta saimnieciskās darbības rezultātā. Vēsturiskais piesārņojums izveidojies bijušajās atkritumu izgāztuvēs.

Par potenciāliem riska objektiem un teritorijām uzskatāmi:

1. Bijušās Sibīrijas mēra kapsēta: Valkas pagasta "Vēverzemniekos".
2. Sprādzienbīstamie objekti:
 - gāzes uzpildes stacija Valkā;
 - lokālās lielākās degvielas uzpildes stacijas Valkā.
3. Ugunsbīstamie objekti un teritorijas:
 - degvielas uzpildes stacijas;
 - gāzes uzpildes stacijas (Valkā);
 - kokapstrādes uzņēmumi;
 - kūdras purvi;
 - pļavas uz kūdras slāņiem;
 - mežu masīvi.
4. Starp potenciāli bīstamākajām transporta maģistrālēm Valkas novadā izdalīti:
 - Valsts nozīmes galvenais autoceļš A3;
 - Dzelzceļš Rīga – Tallina un Sanktpēterburga.
5. Kā nacionālās riska nozīmes applūstošās teritorijas noteikt:
 - Valkas pilsēta – Pedeles upes un (Zāģezera un Sēlijas ielas slūžas). Avārijas gadījumā tiek applūdinātas pārrobežu teritorijas;
 - Zvārtavas pagasta un Valkas pagasta teritorijas, kur pavasaros pārplūst Gaujas pļavas;
 - Mazie HES.

Šo paaugstināta riska teritoriju pārplūšanas gadījumā tiks bojāti ceļi, ražošanas objekti, iedzīvotāju mājokļi.

3.9.5. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Valkas novada teritorijas bioloģiskā daudzveidība ir saistīta ar īpaši aizsargājamām teritorijām.

Valkas novadā atrodas sekojošas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas:

- Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts;
- Aizsargājamo ainavu apvidus Ziemeļgauja – NATURA 2000 teritorija;
- dabas liegums „Kārķu purvs” – NATURA 2000 teritorija 292,5 ha;
- dabas liegums „Bednes purvs” – NATURA 2000 teritorija 22 ha;
- dabas liegums „Vadaiņu purvs” – NATURA 2000 teritorija 221,4 ha;
- dabas liegums „Sedas purvs” – NATURA 2000 teritorija 330,1 ha;
- dabas liegums „Burgas pļavas” – NATURA 2000 teritorija 19,2 ha;
- dabas liegums „Laiņu ezers” – NATURA 2000 teritorija 0,8 ha;
- dabas liegums „Taurišu ezers” – NATURA 2000 teritorija 1,6 ha;
- mikroliegums „Bulvāra riests” – NATURA 2000 teritorija;
- mikroliegums „Igaunijas riests” – NATURA 2000 teritorija.

Valkas novadā esošajām Īpaši aizsargājamām dabas teritorijām dabas aizsardzības plāni izstrādāti sekojošiem dabas liegumiem – Sedas purvs, Burgas pļavas, aizsargājamo ainavu apvidum Ziemeļgauja.

Valkas novadā ir 46 aizsargājami koki (dižkoki, atbilstoši MK noteiktajiem kritērijiem) un tie doti tabulā 3 pielikumā.

Dižkokiem ir liela nozīme vispārējās bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, jo to apdzīvojošo sugu daudzveidība, ir labs vides kvalitātes raksturojums. Dižkoks uztverams kā patstāvīga ekosistēma, un ir dzīvotelpa daudzām retām un apdraudētām zīdītāju, putnu, kukaiņu, sēņu sugā un citiem organismiem. Svarīgākais normatīvs, kas nosaka dižkoka statusu un apsaimniekošanu ir 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" ("LV", 5, 25.03.1993.) [stājas spēkā 07.04.1993.] ar grozījumiem 31.03.2010. likums ("LV", 59 (4251), 14.04.2010.) un Ministru kabineta noteikumi Nr. 264 (16.03.2010.) "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" ar to 2. pielikumā dotajiem dižkoku kritērijiem.

3.9.5.1. Ziemeļvidzemes Biosfēras rezervāts

Pašreizējo Biosfēras rezervāta statusu nosaka likums (11.12.1997.) "Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu". Lai īstenotu Biosfēras rezervātam izvirzīto uzdevumu – nodrošināt teritorijas ainavu, ekosistēmu, sugu un ģenētiskās daudzveidības saglabāšanu, veikts rezervāta teritorijas funkcionālais zonējums, nosakot dabas lieguma zonu, ainavu aizsardzības zonu un neitrālo zonu, un izdalot virkni īpaši aizsargājamo teritoriju – dabas liegumus.

Biosfēras rezervāts pārstāv starptautiski atzītas mērenajai mežu joslai raksturīgas sauszemes un Baltijas jūras piekrastes ekosistēmas. Tā teritorijā ietilpst 24 dabas liegumi (Sedas purvs u.c.) un 3 dabas lieguma zonas (Ziemeļu purvi, Vidusburtnieks un Augstroze), kā arī 12 ainavu aizsardzības zonas (Salaca, Svētupe, Vitrupe u.c.), 1 dabas parks „Salacas ieleja”.

Saskaņā ar likuma „Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu” 5.pantu, ZBR teritorijā ietilpst tā Valkas novada daļa, kas atrodas uz rietumiem no dzelzceļa līnijas Rīga-Valga. Daļa no tās ietilpst ZBR ainavu aizsardzības zonās „Seda-Ērgeme” un „Seda”, bet pārējā daļa – ZBR

neitrālajā zonā. Atbilstoši minētā likuma 15. pantam, īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumus ainavu aizsardzības zonā nosaka MK 10.10.2000. noteikumi Nr.353 „Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. 09.12.2008. MK noteikumi Nr.1009 "Grozījumi Ministru kabineta 2000.gada 10.oktobra noteikumos Nr.353 "Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"" ("LV", 196 (3980), 17.12.2008.).

Saskaņā ar MK 02.06.2009. noteikumu Nr.507 „Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” 2.punktu, DAP (ZBR administrācija) veic visu minēto ĪADT pārvaldīšanu.

11. tabula. Biosfēras rezervāts* teritorija atrodas vairākos novados.

Nosaukums	Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts
Kods:	0001*
Platība (ha):	474 447
No kura gada aizsardzībā:	1997
Kategorija:	Biosfēras rezervāts
Zonējums:	I. Dabas lieguma zonas - 1.Ziemeļu purvi; 2.Augstroze; 3.Vidusburtnieks. II. Ainavu aizsardzības zonas - 1.Vidzemes piekraste; 2.Salaca; 3.Pāle-Vilķene; 4.Svētupe I; 5.Svētupe II; 6.Limbaži-Augstroze; 7.Burtnieks; 8.Vitrupe; 9.Briede; 10. Seda-Ērgeme 11.Seda 12.Rūja III. Neitrālā zona.
Starptautiskā vērtība:	Ietilpst starptautiskas nozīmes mitrājā "Ziemeļu purvi"
Ietverošā teritorija:	Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts
Lēmums:	LR Saeima / Likums par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu 1997.g.
Dabas aizsardzības plāns:	Netiek izstrādāts
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Ir

3.9.5.2. Aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja”

Aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja” (daļa), Natura 2000 teritorija, ar VIDM rīkojumu Nr.729 no 13.12.2007. ir apstiprināts dabas aizsardzības plāns, spēkā MK 20.11.2008. noteikumi Nr.957 „Aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Saskaņā ar MK 02.06.2009. noteikumu Nr.507 „Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” 2.punktu, DAP (ZBR administrācija) veic visu minēto ĪADT pārvaldīšanu. Aizsargājamo ainavu apvidū “Ziemeļgauja” ietilpst daļa no Valkas, Vijciema un Zvārtavas pagastiem.

12. tabula. Aizsargājamo ainavu apvidus* teritorija atrodas vairākos novados

Nosaukums:	Ziemeļgauja
Kods:	6007*
Platība (ha)	21749
No kura gada aizsardzībā:	2004
Kategorija:	Aizsargājamo ainavu apvidus
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija
Lēmums:	LR MK / 08.04.2004 Noteikumi Nr.265 "Grozījumi MK Not.Nr.69" 2004.g.
Dabas aizsardzības plāns:	Ir izstrādāts
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Ir izstrādāti

Aizsargājamo ainavu apvidū "Ziemeļgauja" Valkas novada teritorijā ietilpst trīs dabas liegumi – Pirtsliča-Līkā atteka, Pukšu purvs un Zemā sala.

"Ziemeļgauja", aizsargājamo ainavu apvidus ir plaša, unikāla teritorija gar dabisku, neregulētu upi (Gauju) ar vecupju sistēmu, botāniski vērtīgām pļavām, veciem, jaukiem un lapkoku mežiem, kuri daudzi atbilst dabisko mežu biotopu (DMB) kritērijiem. Veido plašu vērtīgu dabas teritoriju kompleksu, kas turpinās Igaunijā. Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" ietver Gaujas upi apmēram 140 km garumā, tās ieleju (no Gulbenes novada robežas līdz Valmierai) un bioloģiski vērtīgās platības ap to. 24 km posmā Gauja ir Latvijas un Igaunijas robežupe. Visā posmā sastopami unikāli, mazpārveidoti, vietām vēl arvien tradicionāli un ekstensīvi apsaimniekoti biotopi - neregulētā un ļoti likumainā Gaujas gultne ar tās vecupju tīklu, izcili daudzveidīgas pļavas un meži ar nozīmīgām vecu platlapju audžu platībām.

Teritorija atbilst Ramsāres konvencijas vietu kritērijiem kā putniem nozīmīga vieta un iekļauta Natura 2000 vietu sarakstā (Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas). Aizsargājamo ainavu apvidum, "Ziemeļgauja" atbilstoši Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju klasifikatoram piešķirts kods LV0600700 un „C” tips, kas nozīmē, ka teritorija noteikta atbilstoši ES direktīvām „Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību”, 92/43 EEK un “Par savvaļas putnu aizsardzību”, 79/409 EEK.

Teritorijā konstatēti Latvijā īpaši aizsargājami un prioritāri (atzīmēti ar zvaigznīti *) ES aizsargājami biotopi (Biotopu direktīva 92/43 EEK) - sugām bagātās vilkakūlas pļavas smilšainās augsnēs (6230*), parkveida pļavas (6530*), nogāžu un gravu meži (9180*), jaukti platlapju meži (9020*), pārmitri platlapju meži (91E0*), smilšakmens atsegumi (8220), upju straujtecēs (3260), kadiķu audzes kaļķainās pļavās (5130), sausas pļavas kaļķainās audzēs (6210), pārejas purvi un slīkšņas (7140), jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju palienās (91F0), ozolu meži (9160), sugām bagātās atmatu pļavas (6270*), boreālie meži (9010*), purvainie meži (91D0*) u.c. biotopi.

Teritorijā ir sastopamas vairākas aizsargājamās dzīvnieku, abinieku, bezmugurkaulnieku, zivju un augu sugas, piemēram, ārstniecības cietsēkle *Lithospermum officinale* L., krūmu cietpiene *Crepis praemorsa* (L.) Tausch, krustlapu drudzene *Gentiana cruciata* L., odu gimnadēnija *Gymnadenia conopsea* (L.) R.Br., vīru dzegužpuķe *Orchis mascula* (L.) L., bruņcepuru dzegužpuķe *Orchis militaris* L., meža silpurene *Pulsatilla patens* (L.) Mill. u.c., no dzīvnieku sugām - dīķu naktssikspārnis *Myotis dasycneme* (Boie), rūsganais vakarsikspārnis *Nyctalus noctula* (Schreber), bebrs *Castor fiber* L., ūdrs *Lutra lutra* (L.) u.c., no abinieku sugām - lielais tritons *Triturus cristatus* (Laur.), no bezmugurkaulnieku sugām - lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita* (Sc.), bērzu briežvabole *Ceruchus chrysomelinus* Hoch., marmora rožvabole *Liocola marmorata* (F.), biežā perlamutrene *Unio crassus* (PHILIPSSON), raibgalvas

purvuspāre *Leucorrhinia albifrons* (Burmeister), resnvēdera purvuspāre *Leucorrhinia caudalis* u.c., no zivju sugām – alata *Thymallus thymallus*, upes nēģis *Lampetra fluviatilis*, lasis *Salmo salar*, salate *Aspius aspius*, taimiņš *Salmo trutta*, kā arī toverīšu sarkosoma *Sarcosoma globosum*, kas ir Latvijas Sarkanās grāmatas 0. kategorijā, t.i., izzudušo sugu sarakstā iekļauta sēne.

„Ziemeļgauja”, aizsargājamo ainavu apvidus ir putniem nozīmīga vieta. Teritorija ir ļoti nozīmīga ligzdojošajām griezēm un ķikutiem. Konstatēts ļoti augsts griežu *Crex crex* (L.), blīvums, zināmi divi ķikutu *Gallinago media* (Lath.) riesti, ligzdo lielā gaura *Mergus merganser* L., zivjērglis *Pandion haliaetus* (L.), un zivju dzenītis *Alcedo atthis* (L.), novērots arī melnais stārķis *Ciconia nigra* (L.), mazais ērglis *Aquila pomarina* G. L. Brehm, dzērve *Grus grus* (L.), apodziņš *Glaucidium passerinum* (L.), ūpis *Bubo bubo* (L.), bikšainais apogs *Aegolius funereus* (L.), baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus* (L.) u.c.

Kā apdraudošie faktori minami pārāk intensīva meža resursu izmantošana, kā arī nepietiekama tradicionālā pļavu apsaimniekošana - pļaušana un ganīšana. Lielas neapsaimniekoto pļavu platības turpina aizaugt - izzūd unikāli un daudzu putnu sugu ligzdošanai svarīgi biotopi. Pastiprināta mežizstrāde, īpaši privātajos mežos. Jāturpina vēl pastāvošo apsaimniekošanu un pamestajās pļavu platībās jāatjauno agrāko pļaušanu un ganīšanu, potenciāli, - piesaistot ES programmu līdzekļus.

Valkas novada teritorijā atrodas 7 dabas liegumi, jo „Pirtlīča – Līkā atteka”, Zemā sala” un „Pukšu purvs” ir izslēgti no dabas liegumu saraksta ar grozījumiem MK noteikumos Nr. 212 un ir iekļauti aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja” sastāvā. (13. tabula.).

13. tabula. Dabas liegumi Valkas novada teritorijā

Teritorijas kods	Teritorijas nosaukums	Pagasti	TK kods	Platība (ha)	No kura gada aizsardzībā	Tiesību akts, kas nosaka aizsardzību	Dabas aizsardzības plāns
5153	Kārķu purvs	Kārķu pagasts	466	303	1977	LR MK / Noteikumi Nr. 212 par dabas liegumiem 1999.g.	Nav
5158	Bednes purvs	Zvārtavas pagasts	496	30	1977	LR MK / Noteikumi Nr. 212 par dabas liegumiem 1999.g.	Nav
5159	Vadaiņu purvs	Zvārtavas pagasts	496	38	1977	LR MK / Noteikumi Nr. 212 par dabas liegumiem 1999.g.	Nav
5268	Sedas purvs	Sedas lauku teritorija, Ērgemes pagasts,	433 452	300	1999	LR MK / Noteikumi Nr. 212 par dabas liegumiem 1999.g.	Ir
5326	Burgas pļavas	Valkas pagasts	488	83	2004	08.04.2004. Noteikumi Nr. 266 "Grozījumi MK Not. Nr.212" (MK, 2004 g.)	Ir

5315	Lapiņu ezers	Zvārtavas pagasts	496		2004	08.04.2004. Noteikumi Nr. 266 "Grozījumi MK Not. Nr.212" (MK, 2004 g.)	Nav
5316	Taurīšu ezers	Zvārtavas pagasts	496		2004	08.04.2004. Noteikumi Nr. 266 "Grozījumi MK Not. Nr.212" (MK, 2004 g.)	Nav

Valkas novadā atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorija - dabas liegums „**Zemā sala**”. Aizsargājamās dabas teritorijas statuss šai teritorijai piešķirts 1999. gadā.

Lieguma platība aizņem 205 ha. Teritorijā ir sastopamas Gaujas vecupes un konstatēti Latvijā īpaši aizsargājami un prioritāri ES aizsargājami biotopi kā nogāžu un gravu meži (9180*), jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju palienās (91F0), boreālie meži (9010*) - dabiski, veci sausieņu meži, kur daudzi nogabali atbilst dabisko mežu biotopu (DMB) kritērijiem un dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (3150).

Teritorijā ir sastopamas vairākas aizsargājamās dzīvnieku, putnu, bezmugurkaulnieku, zivju un augu sugas, piemēram, Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica* (Klinge) N.I.O, apdzira *Huperzia selago* (L.) Bernh. ex Schr, gada staipekņis *Lycopodium annotinum* L., vālišu staipekņis *Lycopodium clavatum* L., smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia* (L.) Rich., no ķērpju sugām - parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria* (L.) Hoffm., no sēņu sugām - plaisājošā rūtainē *Xylobolus frustulatus* (Pers.:Fr.) B, no dzīvnieku sugām – bebrs *Castor fiber* L., no putnu sugām - melnā dzilna *Dryocopus martius* (L.), no bezmugurkaulnieku sugām - bērzu briežvabole *Ceruchus chrysomelinus* Hoch., biezā perlamutrene *Unio crassus* (PHILIPSSON), zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia* (Fourc.), raibgalvas purvuspāre *Leucorrhinia albifrons* (Burmeister), resnvēdera purvuspāre *Leucorrhinia caudalis*, no zivju sugām - upes nēģis *Lampetra fluviatilis*, lasis *Salmo salar*, salate *Aspius aspius*.

Kā apdraudošie faktori minami - nelegālā zveja un neliela negatīva mežsaimniecības un rekreācijas ietekme.

Valkas novada teritorijā atrodas dabas liegums „**Kārķu purvs**”; teritorija ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā. Aizsargājamās dabas teritorijas statuss tai piešķirts 1977. gadā. Dabas liegums iekļauts Nature 2000 vietu sarakstā un atbilstoši Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju klasifikatoram piešķirts kods LV0515300 un „B” tips, kas nozīmē to, ka teritorija noteikta atbilstoši ES direktīvai „Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību”, 92/43 EEK.

Lieguma platība ir 303 ha. Teritorijā ir konstatēti Latvijā īpaši aizsargājami biotopi kā distrofi ezeri (3160) un prioritāri ES aizsargājami biotopi kā neskarti augstie purvi (7110), purvaini meži (91D0).

Teritorijā ir sastopamas vairākas Latvijā un Eiropā aizsargājamās putnu, bezmugurkaulnieku un sūnu sugas, piemēram, no putnu sugām rubenis *Tetrao tetrix* L., mednis *Tetrao urogallus* L., mežirbe *Bonasa bonasia* (L.), dzērve *Grus grus* (L.), dzeltenais tārtiņš *Pluvialis apricaria* (L.), kuitala *Numenius arquata* (L.), lielā čakste *Lanius excubitor* L., no bezmugurkaulnieku sugām - raibgalvas purvuspāre *Leucorrhinia albifrons* (Burmeister), no sūnu sugām - sfagnu polija *Pohlia sphagnicola* (B.,S. et G.) Br.

Kā apdraudošie faktori minami mežsaimnieciskā darbība, kā arī purvā jūtama nosusināšanas negatīvā ietekme, izraisot purva apaugšanu ar priedi.

Īpaši aizsargājamā dabas teritorija – dabas liegums „**Bednes purvs**” dibināts 1977. gadā un tā platība aizņem 30 ha. Teritorijā konstatēts aizsargājams biotops - izcili pārejas purvi un slīkšņas (7140). Dabas liegums iekļauts Natura 2000 vietu sarakstā un atbilstoši Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju klasifikatoram piešķirts kods LV0515800 un „B” tips, kas nozīmē to, ka teritorija noteikta atbilstoši ES direktīvai „Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību”, 92/43EEK.

Salīdzinoši nelielā teritorijā konstatētas vairākas aizsargājamas augu un bezmugurkaulnieku sugas – no augu sugām stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata* (L.) Soo, purva sūnene *Hammarbya paludosa* (L.) Kuntze, 3 Eiropas direktīvas sugas - Lēzeļa lipare *Liparis loeselii* (L.) Rich, dzeltenā akmeņlauzīte *Saxifraga hirculus* L., sūnu suga - spīdīgā āķīte *Hamatocaulis vernicosus*. No bezmugurkaulnieku sugām sastopamas – sīkspāre jeb sīkā krāšņspāre *Nehalennia speciosa* (Char.), marmora rožvabole *Liocola marmorata* (F.), spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*.

Dabas liegums „**Vadaiņu purvs**” dibināts 1977. gadā. Teritorijas platība ir 238 ha. Dabas liegumā konstatēti aizsargājami biotopi – pārejas purvi un slīkšņas (7140), degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās (7120) un prioritāri ES aizsargājami biotopi - neskarti augstie purvi (7110), purvaini meži (91D0). Dabas liegums iekļauts Nature 2000 vietu sarakstā un atbilstoši Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju klasifikatoram piešķirts kods LV0515900 un „B” tips, kas nozīmē to, ka teritorija noteikta atbilstoši ES direktīvai „Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību”, 92/43EEK.

Teritorijā ir sastopamas vairākas Latvijā un Eiropā aizsargājamās dzīvnieku, putnu un augu sugas, piemēram, gada staipeknis *Lycopodium annotinum* L., sūnu sugas - sfagnu polija *Pohlia sphagnicola* (B.,S. et G.) Br, smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens* (Schrad.) Nees, Hellera ķīllape *Anastrophyllum hellerianum* (Lindenb), gludkausiņa jungermannija *Jungermannia leiantha* Grolle, no dzīvnieku sugām – bebrs *Castor fiber* L., vilks *Canis lupus* L., no putnu sugām - melnais stārķis *Ciconia nigra* (L.), zivju ērglis *Pandion haliaetus* (L.), rubenis *Tetrao tetrix* L., mednis *Tetrao urogallus* L., ūpis *Bubo bubo* (L.), vakarlēpis *Caprimulgus europaeus* L., trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus* (L.) u.c.

Par apdraudošiem faktoriem uzskatāma - nosusināšana lieguma teritorijā un ārpus tās, kas veicina purva aizaugšanu ar priedi. Atklātas ir tikai šauras purva joslas.

Dabas liegums „**Sedas purvs**” dibināts 1999. gadā un tā platība ir 7300 ha. Teritorija ir izcila ornitoloģiskas nozīmes vieta. Sedas purvā no 1954. gada notikusi kūdras ieguve. Pašreiz var novērot dažādas purva pašatjaunošanās fāzes pēc kūdras ieguves pabeigšanas. Agrākajās kūdras ieguves vietās, kur ir stāvošs ūdens, ieviesušās niedres un vilkvālītes, izveidojies izcils biotops ūdensputniem (tā sauktais "Sedas dīķis"). Atsevišķās vietās bijušajās kūdras ieguves vietās ir priežu plantācijas. Teritorijā ir konstatēti aizsargājami biotopi - pie Sedas upes ir saglabājušies arī neskarta augstā purva (7110) fragmenti un pārejas purvs un slīkšņas (7140). Teritorijas Z daļā konstatēti izcili boreālie meži (9010) ar vecām priedēm uz iekšzemes kāpām. Teritorijas daļā kūdras ieguve vēl arvien turpinās. Dabas liegums iekļauts Nature 2000 vietu sarakstā un atbilstoši Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju klasifikatoram piešķirts kods LV0526800 un „C” tips, kas nozīmē, ka teritorija noteikta atbilstoši ES direktīvām „Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību”, 92/43EEK un “Par savvaļas putnu aizsardzību”, 79/409EEK.

Teritorijā konstatētas vairākas Latvijā un Eiropā aizsargājamās dzīvnieku, putnu, bezmugurkaulnieku un augu sugas. No augu sugām - palu grīslis *Carex paupercula* Michx.,

stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata* (L.) Soo, gada staipekņi *Lycopodium annotinum* L., mellenāju kārkls *Salix myrtilloides* L., no bezmugurkaulnieku sugām - vītulu slaidkoksngrauzis *Necydalis major* L., milzu traušlājods *Pedicia rivosa* (L.), komposta degunradžvabole *Oryctes nasicornis* (L.), raibgalvas purvuspāre *Leucorrhinia albifrons* (Burmeister), resnvēdera purvuspāre *Leucorrhinia caudalis*, spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis* u.c., no putnu sugām - ragainais dūkuris *Podiceps auritus* (L.), lielais dumpis *Botaurus stellaris* (L.), melnais stārķis *Ciconia nigra* (L.), ziemeļu gulbis *Cygnus cygnus* (L.), mazais gulbis *Cygnus columbianus* (Ord.), sējas zoss *Anser fabalis* (Lath.), baltpieres zoss *Anser albifrons* (Scop.), baltvēderis *Anas penelope* L., brūnkaklis *Aythya ferina* (L.), cekulpīle *Aythya fuligula* (L.), zivju ērglis *Pandion haliaetus* (L.), jūras ērglis *Haliaeetus albicilla* (L.), mazais ērglis *Aquila pomarina* G. L. Brehm, klinšu ērglis *Aquila chrysaetos* (L.), rubenis *Tetrao tetrix* L., dzērve *Grus grus* (L.), grieze *Crex crex* (L.), mazais ormanītis *Porzana parva* (Scop.), ormanītis *Porzana porzana* (L.), ķikuts *Gallinago media* (Lath.), vistilbe *Lymnocyptes minimus* (Brunn.), gugatnis *Philomachus pugnax* (L.), melnais zīriņš *Chlidonias niger* (L.) u.c, no dzīvnieku sugām - bebrs *Castor fiber* L., ūdrs *Lutra lutra* (L.), vilks *Canis lupus* L..

Īpaši aizsargājamā dabas teritorija – dabas liegums “**Pirtsliča – Līkā atteka**” dibināts 1999. gadā un aizņem 241 ha. Teritorija ir unikāls, tikai Vidusgaujas ieplakai raksturīgs biotopu komplekss - dažādu bioloģisku un ģeoloģisku faktoru kopums nelielā teritorijā. Vairāku ļoti retu sugu atradne Latvijā. Gaujas vecupes ar atklātu ūdens virsmu un senākas vecupju ieplakas dažādās aizaugšanas stadijās. Teritorijā konstatēti vairāki Latvijā īpaši aizsargājami, kā arī Eiropā prioritāri aizsargājami biotopi - upju straujtecēs (3260), dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (3150), sausas pļavas kaļķainās augsnēs (6210), jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju palienēs (91F0), ozolu meži (9160), sugām bagātas atmatu pļavas (6270), boreālie meži (9010), jaukti platlapju meži (9020), mēreni mitras pļavas (6510), pārmitri platlapju meži (91EO).

Dabas liegumā konstatētas Latvijā un Eiropā aizsargājamās dzīvnieku, abinieku, zivju, putnu, bezmugurkaulnieku, augu un sēņu sugas, kā, piemēram, no augu sugām - Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica* (Klinge) N.I.O, gada staipekņi *Lycopodium annotinum* L., vāļišu staipekņi *Lycopodium clavatum* L., smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia* (L.) Rich. u.c., ķērpju sugas - dobumainais plaukšķērpis *Lobaria scrobiculata* (Scop.) DC., dzeltenīgā pertuzārija *Pertusaria flavida* (DC.) J.R.Laundo, puslodes pertuzārija *Pertusaria hemisphaerica* (Florke) E, daudzlapu umbilikārija *Umbilicaria polyphylla* (L.) Baumg., skleroforas *Sclerophora* spp., olīvzaļā cetrēlija *Cetrelia olivetorum* (Nyl.) W.L.Culb, no bezmugurkaulnieku sugām - lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita* (Sc.), marmora rožvabole *Liocola marmorata* (F.), zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia* (Fourc.), margainais vārpstiņgliemezis *Clausilia dubia* DRAP., no abiniekiem - lielais tritons *Triturus cristatus* (Laur.), no putnu sugām - Zivju dzenītis *Alcedo atthis* (L.), baltmuguras dzenis *Dendrocopos leucotos*, vidējais dzenis *Dendrocopos medius*, trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus* (L.), no dzīvnieku sugām - Natūza sikspārnis *Pipistrellus nathusii* (Keyserling et Blasius), bebrs *Castor fiber* L., no zivju sugām - upes nēģis *Lampetra fluviatilis*, akmeņgrauzis *Cobitis taenia*, platgalve *Cottus gobio*, salate *Aspius aspius*, taimiņš *Salmo trutta*. Teritorijā konstatēta jauna sēņu suga Latvijā - sarainā gļotzobe (*Gloiodon strigosus*), 2 ļoti retas sēņu sugas, kuras ierosināts iekļaut Latvijas SG - baltā slāņpiepe (*Perenniporia medulla-panis*) un ozolu spulgpiepe (*Inonotus dryophilus*).

Kā apdraudošie faktori uzskatāma pļavu aizaugšana ar kokiem un krūmiem. Teritorijas daļu negatīvi ietekmē arī meža kopšanas darbi, neregulēts tūrisms, makšķerēšana. Gaujas pretējā krastā kokapstrādes uzņēmums (piesārņojums, troksnis).

Dabas liegums **“Burgas pļavas”** dibināts 2004. gadā. Teritorijā ietilpst Sedas upes palienes. Lai gan šajās pļavās veikti nosusināšanas darbi, tās vēl arvien ir mitras un pavasaros applūstošas. Teritorijā atrodas lielākais zināmais ķikutu (*Gallinago media*) riests Valkas rajonā, kā arī ir ļoti augsts griežu (*Crex crex*) blīvums. Pavisam teritorijā sastopamas 4 ES Putnu direktīvas 1. pielikuma sugas, kas ir arī Latvijas īpaši aizsargājamās sugas.

Teritorijas platība aizņem 183 ha un tajā konstatēts aizsargājamai biotops - palieņu pļavas (6450). Dabas liegums iekļauts Nature 2000 vietu sarakstā un atbilstoši Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju klasifikatoram piešķirts kods LV0532600 un „A” tips, kas nozīmē ka teritorija noteikta atbilstoši ES direktīvai “Par savvaļas putnu aizsardzību”, 79/409 EEK. Teritorijā konstatētas aizsargājamās putnu sugas – grieze *Crex crex* (L.), ķikutus *Gallinago media* (Lath.), vakarlēpis *Caprimulgus europaeus* L. un brūnā čakste *Lanius collurio* L.

Par apdraudošiem faktoriem uzskatāma teritorijas aizaugšana ar krūmiem.

Vismazākais dabas liegums Valkas novadā platības ziņā ir **“Lapiņu ezers”**, tā teritorija aizņem tikai 1 ha. Teritorija raksturojuma kā aizaugošs meža ezers un pārejas purvs ap to. Dabas liegumā konstatēti ES Biotopu direktīvas 1.pielikuma biotopi - dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (3150), pārejas purvi un slīkšņas (7140) un purvaini meži (91D0). Teritorija iekļauta Natura 2000 vietu sarakstā un atbilstoši Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju klasifikatoram piešķirts kods LV0531500 un „B” tips, kas nozīmē to, ka teritorija noteikta atbilstoši ES direktīvai „Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību”, 92/43 EEK.

Galvenā nozīme ir EP Sugu un biotopu direktīvas II pielikuma biotopam - pārejas purvi un slīkšņas, kurā sastopamas ļoti retas EP Direktīvas sūnu sugas Lapzemes āķīte *Hamatocaulis lapponicus* (Norrl.) He un spīdīgā āķīte *Hamatocaulis Hamatocaulis vernicosus* (Mitt.) Hed. Lapzemes āķīte Latvijā sastopama tikai dažās atradnēs. Purvainajā mežā ap ezeru konstatēta Sarkanās Grāmatas augu suga aireņu grīslis *Carex loliacea*, kā arī aizsargājamās sugas plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata* (L.) Soo un gada staipeknis *Lycopodium annotinum* L. Dabas liegumā ir konstatēta izteikta bebru darbības un meža dzīvnieku dzeršanas vieta.

Teritorijai apdraudoši faktori nav konstatēti. Ezers atrodas samērā lielā valsts meža masīvā, tuvu pieejams pa meža ceļu, bet gandrīz neapmeklēts. Dabas liegumā nedrīkst mainīt hidroloģisko režīmu. Apkārtne notiek samērā intensīva meža apsaimniekošanas darbība.

Īpaši aizsargājamā dabas teritorija – dabas liegums **“Taurišu ezers”** dibināts 2004. gadā un aizņem 2 ha lielu platību. Tāpat kā iepriekšminētais dabas liegums (“Lapiņu ezers”), arī šī aizsargājamā teritorija ir izveidota retu sūnu sugu Lapzemes āķīte *Hamatocaulis lapponicus* (Norrl.) He un spīdīgās āķītes *Hamatocaulis Hamatocaulis vernicosus* (Mitt.) Hed. aizsardzībai. Teritorijā konstatēti arī 3 ES Biotopu direktīvas biotopi: dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (3150), pārejas purvi un slīkšņas (7140) un purvaini meži (91D0). Teritorija iekļauta Natura 2000 vietu sarakstā un atbilstoši Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju klasifikatoram piešķirts kods LV0531600 un „B” tips, kas nozīmē to, ka teritorija noteikta atbilstoši ES direktīvai „Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību”, 92/43 EEK. No aizsargājamām dzīvnieku sugām dabas liegumā konstatēts bebrs *Castor fiber* L. Teritorijā konstatēta minimāla rekreācija. Ezers ir pieejams pa meža ceļiem, bet maz apmeklēts, tiek izmantots maksīķeršanai. Ezerā ietek 3 veci meža nosusināšanas grāvji, taču tie neietekmē pārejas purva biotopu un sugas. Dabas liegumā nedrīkst mainīt hidroloģisko režīmu.

Šobrīd Latvijā ir apstiprināti sekojoši sugu aizsardzības plāni:

- Lūsis (*Lynx lynx*) – apstiprināts ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra rīkojumu Nr. 206 (04.12.2002.);
- Vilks (*Canis lupus*) – apstiprināts ar Vides ministra rīkojumu Nr. 121 (28.04.2003.);
- Brūnais lācis (*Ursus arctos*) – apstiprināts ar Vides ministrija rīkojumu Nr. 277 (25.11.2003.);
- Rubenis (*Tetrao tetrax*) – apstiprināts ar Vides ministra rīkojumu Nr. 75 (03.03.2004.);
- Ziemeļu upespērlene (*Margaritifera margaritifera*) – apstiprināts ar Vides ministra rīkojumu Nr. 363 (10.11.2004.);
- Mednis (*Tetrao urogallus*) – apstiprināts ar Vides ministra rīkojumu Nr. 2 (04.01.2005.);
- Melnais stārķis (*Ciconia nigra*) – apstiprināts ar Vides ministra rīkojumu Nr. 140 (14.04.2005.);
- Lapukoku praulgrauzis (*Osmoderma eremita*) – sagatavošanā esošs.
- Sarkanvēdera ugunskrupis (*Bombina bombina*) – plāns apstiprināts ar Vides ministra 2007.gada 10.janvāra rīkojumu Nr.12.”Par sugu aizsardzības plāna apstiprināšanu”.

Dānijas Vides aģentūras finansēta projekta ietvaros ir izstrādāti sekojošie uz dažādām īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem attiecināmi pasākuma plāni:

- Griezes aizsardzības pasākuma plāns;
- Ķikuta aizsardzības pasākuma plāns;
- Zaļās vārnas aizsardzības pasākuma plāns;
- Jūraskraukļa aizsardzības pasākuma plāns;
- Dzērvju aizsardzības pasākuma plāns;
- Pludmales un primāro kāpu aizsardzības pasākuma plāns;
- Sugas aizsardzības plāns dzeltenajai dzegūzķurpītei.

Vairums no šobrīd apstiprinātajiem sugu aizsardzības plāniem vai sugu aizsardzības pasākumu plāniem nav tiešā veidā attiecināmi uz Valkas novada plānošanas dokumentu. Tajos nav noteikti tieši uz plānošanas dokumentu attiecināmi darbības ierobežojumi. Sugu aizsardzība tajos tiek plānota ar mikroliegumu izveides palīdzību.

3.9.6.Dabas un kultūrvēsturiskie pieminekļi

Valkas novadā noteikti 11 mikroliegumi (14.tabula.). Mikroliegumu teritorijās ir aizliegta vai ierobežota darbība, kas apdraud retās sugas vai biotopa pastāvēšanu. Mikroliegumu veidošanu nosaka Sugu un biotopu aizsardzības likums, Meža likums un tiem pakārtotie normatīvie akti. Nozīmīgākie no tiem ir Ministru kabineta noteikumi Nr. 45 (02.02.2001.) „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” un Ministra kabineta noteikumi Nr. 241 (05.12.2000.) „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”.

14.tabula. Mikroliegumi Valkas novada teritorijā

Nr. p.k.	Kadastra vienības Nr.	Meža kvartāla Nr.	Platība, ha
1.	94960040043	491., 508.	9,3
2.	94960040043	461., 475.	9,9
3.	94880120008 94920030015 94960110014 94880080019	27., 138., 139., 244., 376.	43,3
4.	94880120008 94920030015 94960050039 94520040008	139., 243.-244., 482., 50.	40,7
5.	94660060229 94880010023 94880040040 94880050087 94880070049 94880120008 94880120012 94880130009 94880130015 94880150008 94880170035 94920020076 94920030015 94920050206 94960010007 94960030045 94960040042 94960050039	(840207101)107., 108., 128., 129. (840407101)425.-426.,432.-434. (840407102) 125., 127., 128., 130., 131. (840507101)263., 264., 279., 280., 282. (840507103)31.,32.,44.-46.,60.-62.,77.-79.,88.- 90.,93.,126.-127.,145.-146. (840607103)240.241.,249.,250.,278., 296., 348., 389., 390., 450., 466., 478. (840707103)184.,220.,221.,231.,257.,279.- 281.,297.-299.,321.322.,372.,373.,401.- 402.,467.,479.	1364,7
6.	94880070049	133., 134.	24,4
7.	94880150008 94920030015 94920050206	176., 177., 244., 548., 549.	15,0
8.	94920010035	188.	3,3
9.	94660080127	155.	2,7
10.	94880070049 94520060015	151., 252.	9,0
11.	94920020070	267., 308.	11,7

Kultūrvēsturiskie pieminekļi

Valsts aizsargājami kultūras pieminekļi izdalīti ar mērķi saglabāt to zinātnisko, kultūrvēsturisko un estētisko vērtību. Pašvaldības nozīmes kultūrvēsturiskie objekti - parādīt kultūras objektus, kuri perspektīvā varētu iegūt valsts noteiktu aizsardzības statusu.

Valkas novada teritorijā atrodas 33 no Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā ietvertajiem kultūras pieminekļiem, kas apstiprināti ar LR Kultūras ministrijas 05.10.2009. KM rīkojums "Grozījums Kultūras ministrijas 1998.gada 29.oktobra rīkojumā Nr.128 "Par Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu"" ("LV", 165 (4151), 16.10.2009.) Aizsargājami un izmantojami saskaņā ar likumu Par kultūras pieminekļu aizsardzību un MK 26.08.2003. noteikumiem Nr.474 - Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu. No 33 kultūras pieminekļiem, 27 ir nekustamie kultūras pieminekļi. Bez tam novada teritorijā ir 12 vietējās nozīmes kultūrvēsturiskie objekti.

Valkas novada teritorijā atrodas 23 valsts vai vietējas nozīmes arheoloģiskie pieminekļi, 6 – mākslas pieminekļi, 3 arhitektūras pieminekļi un 1 vēstures piemineklis. Valsts aizsardzībā esošo nekustamo kultūras pieminekļu sarakstu Valkas novada teritorijā var aplūkot tabulā 4.pielikumā.

Valkas novada teritorijā ir vairāki vietējas nozīmes arhitektūras, kultūrvēsturiskie un dabas objekti.

Valkas pilsētā kā vietējās nozīmes arheoloģiskais piemineklis ir Planču pilskalns.

Tagadējā Vijciema pagasta centrā saglabājušās daudzas 19.gadsimtā celtās muižas ēkas. Pagastā ir vismaz astoņi unikāli objekti, kas pelna ievērību arī šobrīd. Tie ir : Vijciema luterāņu baznīca, Celīškalns, Bitarīnkalns, Ielīcu etnogrāfiskā sēta, Čiekurkalte, Meža skola, medību pils un pagasta centrs.

Ērgemes centrā atrodas Livonijas laikā celtās (14.gs., rakstos minēta 1323.g.)Ērgemes pilsdrupas – republikas nozīmes vēstures un arheoloģijas piemineklis. Vietējās nozīmes arheoloģijas piemineklis – Garais kalns (Pilskalns; Cepurkalns), 1880.gadā celtais draudzes skolas nams ar skolas piebūvi 1964.g., Brīvības cīņās 1919.gadā kritušo igauņu un Ziemeļlatvijas armijas cīnītāju brāļu kapi

Valkas pagasta teritorijā atrodas “Jaunvīndedzes” , kas ir dzimtās mājas Latvijas armijas ģenerālim P.Radziņam, kur uzstādīts piemiņas akmens. Savukārt “Strautiņi” ir dzimtās mājas dzejniecei Velgai Krilei (1945.-1991.)

Viena no lielākajām Kārķu pagasta bagātībām ir mežs un dižkoki. Profesora Gunta Eniņa ekspedīciju laikā Kārķos uzņēmīti 16 dižkoki, vēsturiski un savdabīgi koki.

Zvārtavas pagastā Lācīšu un Veckurpnieku pilskalni, Eļmu, Mieniķu, Zaķu, Putru senkapi, Bedņu svētā liepa, Tiliku Jāņakalns- kulta vietas, Buliņu viduslaiku kapsēta.

Plānošanas dokumentā paredzēts, ka tiks rekonstruētas Ērgemes pilsdrupu ieejas arka, turpināta dabas izveide Pedeles upes krastā, pēc tehniskā projekta izstrādes veiks armijas bunkuru rekonstrukcijas darbus, un robežzonas teritorijas labiekārtošanu.

3.9.7. Ainava

Ainava ir cilvēku dzīves vide, resursi tūrisma attīstībai un pamats lauku iedzīvotāju nodarbošanās dažādošanai. Tā ir jebkuras administratīvās teritorijas sava veida vizītkarte. Ainavas struktūra būtiski iespaido teritorijas bioloģisko daudzveidību un daudzus gadījumos ainavai vai tās elementiem piemīt liela kultūrvēsturiska vērtība.

Ainavu veidošana ir nepārtraukts process, kuram jābalstās uz ilgtspējīgas attīstības principiem, mēģinot savienot ainavu kontrolētu attīstību ar ekonomiskajām un sociālajām izmaiņām, kas parasti izraisa arī būtiskas ainavu izmaiņas.

Valkas novadā ir valsts nozīmes īpaši aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja”. Tā teritorijā ietilpst Valkas, Vijciema un Zvārtavas pagasti. Ziemeļgaujas ielejai raksturīga mozaikveida ainava ar ievērojamu biotopu un sugu daudzveidību.

Vijciema pagasts ir laukiem bagāta teritorija ar dažādu vēstures periodu saimnieciskās darbības elementiem: stādījumiem (koku grupām) ap viensētām, senām alejām, laukakmens mūra ēkām, reljefam piekļautiem likumotiem lauku ceļiem, muižas ēkām. Pagasta vērtīgākās ainavas ir Ziemeļgaujas aizsargājamo ainavu apvidus (NATURA 2000).

Kārķu pagasta vērtīgākās ainavas – ceļa posms no „Naglām” līdz „Vēveriem”, Veckārķu ezera apkārtnē, Cepšu ezera apkārtnē, Bezdibeņa ezera apkārtnē, Augstais (Baltais kalns), Spaļu aleja, senu koku rinda ceļa posmā pirms Kārķu centra robežas braucot no Rūjienas puses.

Zvārtavas pagasta ainavas kontrastainību nosaka koku sugu izplatība un eolās kāpas. Vizuāli pievilcīgas ir mežu ainavas, kas paveras no Valkas – Virešu ceļa. Zvārtavas pagasta teritorijas 4915 ha (28.9% no visas pagasta teritorijas) ietilpst Aizsargājamo ainavu apvidū „Ziemeļgauja”. Plašs skats uz Gaujas ielejas ainavu paveras Zvārtavas pagastā pie Valkas - Virešu ceļa, Cirgaļu meža masīvā. Vairākās vietās būtu vēlama ainavas atsegšana. Kā nozīmīgi ainavas elementi jāmin parkveida pļavas Valkas un Zvārtavas pagastos, iekšzemes kāpu masīvs Cirgaļu apkārtnē, Gaujas krastu atsegumi. Īpašu atraktivitāti Ziemeļgaujai piešķir iespēja vērot ainavas pārveidošanos Gaujas gultnes izmaiņu rezultātā.

Ērgemes pagastā ainavu struktūru nosaka Ērgemes pauguraines sīki paugurainais un stipri viļņotais reljefs. Estētiski un kultūrvēsturiski nozīmīgie ainavu elementi ir ozolu alejas, muižu un vecsaimniecību ēkas un parki, laukakmens mūra ēkas un to drupas, viensētu apstādījumi – ir raksturīgi tieši Ziemeļvidzemei. Liela ainaviskā vērtība ir neiztaisnotajām, neregulētajām mazajām upītēm.

Atsevišķās novada teritoriju vietās vērojama ainavas degradācija, kur neapsaimniekošanas rezultātā notiek pļavu, tīrumu apaugšana ar krūmiem, samazinās augu sugu sastāvs.

4. Iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

Plānošanas dokuments ir pašvaldības ilgtspējīgas attīstības telpisks instruments, kurā atspoguļojas vadlīnijas novada teritorijas izmantošanai ar ilgtermiņa perspektīvu. Novada plānošanas dokumenta neesamība rada grūtības piemērot normatīvos aktus vides aizsardzībā, problēmas aizsargjoslu servitūtu izmantošanā, dabas resursu ieguvē un citās valsts un pašvaldības pārraudzībā esošajās jomās. Normatīvo aktu prasību ievērošana prasītu vairāk pūļu un resursu no iedzīvotāju un uzņēmēju puses, it īpaši uzsākot jaunu, vai paplašinot esošo saimniecisko darbību.

Plānošanas dokumenta izstrādes procesā tiek apkopota pieejamā informācija un dažādu līmeņu politikas dokumenti, kas ietekmē un var ietekmēt teritorijas attīstību. Plānošanas dokumenta projektu izstrādāja Valkas novada domes izveidota darba grupa, kuras sastāvā bija dažādu nodaļu un struktūrvienību speciālisti, iesaistot Domes deputātus un dažādu nozaru speciālistus no novada uzņēmumiem, kā arī sabiedrības pārstāvjus. Iedzīvotāju līdzdalība plānošanas procesā tiek nodrošināta iesaistot sabiedrību plānošanas dokumenta sabiedriskajā apspriešanā.

Balstoties uz Valkas novada vērtībām: infrastruktūru, iedzīvotājiem, uzņēmējdarbību, dabu un kultūrvēsturi, Valkas novada attīstībai ir izvirzīti četri prioritārie virzieni:

1. Cilvēkresursu attīstība;
2. Sakārtota infrastruktūra un pakalpojumi;
3. Uzņēmējdarbības attīstība novadā;
4. Novērtēts dabas kapitāls un saglabāts kultūrvēsturiskais mantojums.

Valkas novada plānošanas dokumentā esošajām plānotajām darbībām nav paredzētas alternatīvas, tādēļ var minēt tikai tā saucamo „nulles” alternatīvu, kad plānošanas dokuments netiek realizēts.

Izvēloties „0” alternatīvu – tas ir neīstenojot Valkas novada plānošanas dokumentu, paredzams, ka vides kvalitāte samazinātos.

Ja plānošanas dokuments netiktu izstrādāts un īstenots, tad iepriekšminēto stratēģisko virzienu īstenošana varētu būt problemātiska, novada attīstība notiktu haotiski, balstoties uz domes subjektīviem lēmumiem, pašvaldības budžeta un struktūrfondu finansu plānošanā nebūtu pamatota un ilgtspējīga.

5. Ar plānošanas dokumentu saistītie vides aspekti

5.1. Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi to iekļaušana plānošanas dokumentā

Vides aizsardzības jomā pastāv valstu starptautiskie mērķi, ko nosaka starptautiskās konvencijās un Eiropas Savienības direktīvās:

- Konvencija par bioloģisko daudzveidību – Riodežaneiro konvencija (1992);
- Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību – Bernes konvencija (1979);
- Konvencija par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi;
- Ramsāres konvencija (1971);
- Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību – UNESCO konvencija. (1972);
- Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību – Bonnas konvencija (1979);
- Konvencija par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību- Helsinku konvencija (1974., 1992.)
- Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem” – Orhūsas konvencija (1998.);
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (Ūdens pamatdirektīva);
- Eiropas Padomes Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (Sugu un biotopu direktīva);
- Padomes Direktīva 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību (Putnu direktīva).
- Natura 2000 ir Eiropas Savienības īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls, ko veido teritorijas, kas ir nozīmīgas ES Biotopu direktīvas I. pielikumā norādīto dabisko biotopu aizsardzībai un II. pielikumā minēto sugu dzīvotņu aizsardzībai. Šajā tīklā tiek iekļautas arī īpaši aizsargājamās teritorijas putniem, kas ir atbilstošākās Putnu direktīvas 79/409/EEK I. pielikumā uzskaitīto putnu sugu aizsardzības nodrošināšanai. Natura 2000 tīklam pieteikta arī lielākā daļa Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un daži mikrolieģumi.

Nacionālie vides aizsardzības mērķi:

„Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes”, kas apstiprinātas ar MK rīkojumu Nr. 436 (15.08.2002.) nosaka valsts līmeņa rīcību ilgtspējības nodrošināšanai visās galvenajās nozarēs. Latvijas ilgtspējīgas attīstības mērķi, uz kuriem pamatojas arī Valkas novada plānošanas dokumentā ir šādi:

- Jānodrošina droša un veselību neapdraudoša vide pašreizējai un nākamajām paaudzēm;
- Jānodrošina pietiekami pasākumi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai;
- Jāattīsta atbildīga attieksme pret dabas resursiem un patstāvīgi jāpaaugstina resursu izmantošanas efektivitāte.

Ūdeņu aizsardzības jomā :

- Jāveicina ilgtspējīga un racionāla ūdens resursu izmantošana;
- Jāaizsargā ūdens ekosistēmas un no ūdens tieši atkarīgas sauszemes ekosistēmas un mitrājus;
- Jānodrošina laba pazemes un virszemes ūdens kvalitāte, jānovērš potenciālais un pakāpeniski jāsamazina esošais piesārņojums.

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana:

- Jāsaglabā un jāveicina vietējo savvaļas sugu daudzveidība;
- Jāsaglabā un jāatjauno ekosistēmu un to dabiskās struktūras daudzveidība;
- Jāveicina tradicionālās ainavas struktūras saglabāšanās;
- Jānodrošina dzīvās dabas resursu līdzsvarotu un ilgtspējīgu izmantošanu .

Vides monitoringa programma (apstiprināta 2006. gada 24. janvārī ar Vides ministra rīkojumu Nr. 29) nosaka kārtību, kādā veicams vides monitorings.

Vides monitoringa programmas izpildi koordinē Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra (LVĢMA).

Teritorijas izmantošanai jānotiek atbilstoši normatīviem aktiem:

- LR 02.11.2006. **likums “Vides aizsardzības likums” ar grozījumiem** nosaka valsts un pašvaldību iestāžu pienākumus attiecībā uz vides informācijas sniegšanu un izplatīšanu un sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā. Likuma mērķis ir nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu un atjaunošanu, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Likums nosaka pamatprincipus kontrolei vides jomā un atbildībai par videi nodarīto kaitējumu.

Vides politikas pamatprincipi un mērķi ir noteikti Vides politikas pamatnostādņēs 2009. – 2015. gadam . Tajā ir dots Latvijas vides raksturojums, noteiktas būtiskākās problēmas un politikas mērķi, no kuriem vairāki ir aktuāli arī Valkas novadā. Vides politikas **virsmērķis** ir nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot ilgtspējīgu attīstību, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli.

Vieni no svarīgākajiem vides aizsardzības mērķiem ir saistīti ar **ūdens kvalitātes aizsardzību un uzlabošanu:**

- nodrošināt normatīvo aktu prasībām atbilstošu ūdens kvalitāti;
- samazināt iekšējo ūdeņu eitrofikāciju un nodrošināt ūdenssaimniecības pakalpojumu kvalitāti

Valkas novada virsūdeņu kvalitāte šobrīd ir ļoti dažāda – no augstas līdz ļoti sliktai. Plānošanas dokumentā ūdens kvalitātes jautājumiem tiks pievērsta pastiprināta uzmanība. Valkas novada plānošanas dokuments paredz veicināt tūrisma attīstību izbūvējot jaunus tūrisma un rekreācijas centrus nodrošinot publisku pieeju ūdeņiem tai pat laikā ievērojot teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumus. Tajos atzīmētas dažādo liegumu teritorijas un tām raksturīgie ierobežojumi, kas aizliedz veikt jebkādas nesankcionētas un patvaļīgas darbības.

Virsūdeņu piesārņošanas risks Valkas novadā saistīts ar notekūdeņu attīrīšanas iekārtu stāvokli, īpaši lauku teritorijās. Valkas novada plānošanas dokuments paredz veikt rekonstrukciju vairākām notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, kā arī plāno jaunu attīrīšanas iekārtu

celtniecību. Novada plānošanas dokuments paredz pievērst uzmanību neizmantotajiem un neapsaimniekotajiem ūdens apgādes urbumiem.

Valsts noteiktie **bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un veicināšanas politikas mērķi**:

- saglabāt un atjaunot ekosistēmu un to dabisko struktūru daudzveidību;
- saglabāt un veicināt vietējo savvaļas sugu daudzveidību;
- saglabāt lauksaimniecības augu un dzīvnieku šķirņu daudzveidību, veicināt to raksturošanu un izmantošanu;
- pilnveidot dabas aizsardzības sistēmu;
- veicināt tradicionālās ainavu struktūras saglabāšanos;
- nodrošināt dzīvās dabas resursu līdzsvarotu un ilgtspējīgu izmantošanu.

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķis Valkas novadā saistāms ar īpaši aizsargājamo teritoriju izveidošanu. Novada teritorijā atrodas 7 dabas liegumi un Natura 2000 teritorijas, aizsargājamais ainavu apvidus Ziemeļgauja, un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts. Pašreizējā un plānotā teritorijas izmantošana nodrošina minēto teritoriju saglabāšanu un aizsardzību. Bioloģisko daudzveidību negatīvi var ietekmēt mežsaimnieciskā darbība, lauksaimniecības zemju aizaugšana un pļavu apsaimniekošanas trūkums.

Svarīgākie vides aizsardzības politikas mērķi **mežsaimniecības** jomā ir aktuāli arī Valkas novadā:

- Saglabāt meža daudzveidību un ekoloģisko funkciju kvalitāti klimata un ūdens regulēšanā, kā arī augsnes aizsardzībā.
- Paaugstināt meža īpašnieku, apsaimniekotāju un sabiedrības zināšanas par meža bioloģiskās daudzveidības un meža ekoloģisko funkciju nozīmību.

Abi mērķi tiek realizēti Valkas novada īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos.

Zivsaimniecības nozares galvenie vides aizsardzības mērķi ir:

- veicināt zivsaimniecības nozares ilgtspējīgu attīstību;
- saglabāt Latvijas ūdeņu bioloģisko daudzveidību un populācijas struktūru;
- aizsargāt zivju populāciju ģenētisko daudzveidību;
- veicināt makšķerēšanu, makšķerēšanas un zvejas tūrisma, kā zivsaimniecības nozares perspektīvu virzienu.

Saskaņā ar Ministru Kabineta noteikumiem 12.03.2002. MK noteikumi Nr.118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" ("LV", 50 (2625), 03.04.2002.) ar grozījumiem 22.12.2009. MK noteikumi Nr. 1632 ("LV", 205 (4191), 30.12.2009.) prioritāro zivju ūdeņu sarakstā Valkas novada teritorijā ir iekļautas 8 upes vai to posmi un noteikti kā karpveidīgo zivju vai lašveidīgo zivju ūdeņi

Valkas novada teritorijā ir konstatētas smilts, grants, māla, kūdras un sapropeļa atradnes un tādēļ teritorijā aktuāli ir **zemes dziļu ilgtspējīgas izmantošanas** mērķi:

- nodrošināt racionālu, vidi saudzējošu un ilgtspējīgu zemes dziļu izmantošanu;
- veicināt pašvaldību un zemes īpašnieku līdzdalību zemes dziļu ilgtspējīgā izmantošanā;
- veicināt informācijas apkopošanu par mūsdienīgu ģeoloģiskajiem procesiem un tās izmantošanu teritorijas plānojuma izstrādāšanā;
- veicināt jaunu un mūsdienīgu ģeoloģiskās vides stāvoklim atbilstošu datu sagatavošanu.

Lai gan Valkas novadā izvietotas dažādu derīgo izrakteņu atradnes, derīgo izrakteņu ieguve notiek tikai smilts-grants un smilts un kūdras atradnēs.

Kaut gan Valkas novadā izpētīti arī salīdzinoši lieli māla krājumi, neviena šo derīgo izrakteņu atradne netiek izmantota.

Vides aizsardzības jomā svarīgi ir **atkritumu apsaimniekošanas** mērķi:

- ierobežot atkritumu rašanos un samazināt apglabājamo atkritumu daudzumu, veicinot to pārstrādi vai atkārtotu izmantošanu;
- nodrošināt atkritumu apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā vietā;
- veicināt šķirotas atkritumu savākšanas sistēmas ieviešanu;
- informēt un izglītēt iedzīvotājus un uzņēmējus par atkritumu apsaimniekošanas jautājumiem.

Valkas novada teritorijas plānojumā ir noteiktas šķirotu atkritumu savākšanas laukumu atrašanās vietas Valkas pilsētā. Valkas pilsētā ir izveidots bioloģisko atkritumu kompostēšanas laukums. Novada atkritumu izgāztuves ir slēgtas, ir veikta to rekultivācija, atkritumi tiek nogādāti uz atkritumu poligonu „Daibe”.

Teritorijas attīstībā liela nozīme ir **piesārņoto vietu apzināšanai, izpētei un sanācijai**. Šo pasākumu mērķi ir:

- novērst vai mazināt iepriekšējās militārās vai saimnieciskās darbības rezultātā radušos piesārņojumu un tā kaitīgo ietekmi uz cilvēka veselību, īpašumu, vidi un bioloģisko daudzveidību;
- panākt augsnes, grunts, pazemes un virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošanu piesārņotajās vietās;
- nepieļaut piesārņoto vielu iekļūšanu virszemes un pazemes ūdeņos;
- atjaunot un uzlabot vides kvalitāti piesārņotajās vietās;
- teritoriju plānošanā ņemt vērā esošo vides piesārņojumu;
- noteikt reālo zemes vērtību un atbilstošu nekustamā īpašuma nodokli, ņemot vērā piesārņotības pakāpi.

Valkas novadā pie degradētām un potenciāli piesārņotām teritorijām pieskaitāmas bijušās atkritumu izgāztuves, ķimikāliju, minerālmēslu, amonjaka, pesticīdu un smērvielu noliktavas, degvielas uzpildes stacijas un transporta līdzekļu darbnīcu teritorijas. Valkas novada teritorijas plānojumā, attīstot apbūvi, paredzēts sakārtot apkārtējo vidi.

Valkas novadā notiek aktīva **tūrisma nozares** attīstība, kurā galvenie vides politikas mērķi ir:

- nodrošināt ilgtspējīgu tūrisma attīstību, kas radītu nozarei papildus izaugsmes iespējas un ļautu izmantot Latvijas tūrisma svarīgākos resursus;
- turpināt vides pārvaldības sistēmu ieviešanu tūrisma nozarē;
- veicināt kultūrtūrisma attīstību;
- veicināt dabas, lauku, ekotūrisma, velotūrisma un ar to saistītās infrastruktūras attīstību;
- veicināt optimālu resursu izmantošanu, samazinot slodzi uz vidi.

Valkas novada plānošanas dokuments paredz turpināt tūrisma infrastruktūras attīstību, izskatot jauna veloceļu un pastaigu taku izveidošanas iespējas, ūdens tūristu apmetņu vietu labiekārtošanu, norāžu zīmju sistēmas sakārtošanu.

Vides jautājumu risināšanā liela nozīme ir sabiedrības līdzdalībai, tāpēc virkne politikas mērķu ir saistīta ar **vides informāciju un sabiedrības līdzdalību**:

- nodrošināt aktīvāku sabiedrības līdzdalību ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanā;
- nodrošināt vides informācijas izmantošanu un analīzi normatīvo aktu izstrādes un politikas lēmumu pieņemšanas procesā un politikas efektivitātes izvērtēšanā.

Vides ministrijas Vides stratēģijas un informācijas nodaļa ir izstrādājusi **Ilgspējīgas attīstības pamatnostādnes** (1998). Ilgtspējīgas attīstības mērķi ir:

- Latvijai jāveido labklājības sabiedrība, kura augstu vērtē un attīsta demokrātiju, līdztiesību, godīgumu un savu kultūras mantojumu;
- Latvijai jāveido stabila tautsaimniecība, kas nodrošina sabiedrības vajadzības, vienlaicīgi panākot, lai ekonomiskās izaugsmes tempi pārsniegtu vides piesārņojuma un resursu patēriņa tempus;
- Latvijai jānodrošina droša un veselību neapdraudoša vide pašreizējai un nākamajām paaudzēm;
- Latvijai jānodrošina pietiekami pasākumi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai;
- Latvijai no starptautiskās palīdzības saņēmējas valsts pakāpeniski jāklūst par valsti, kas spēj pati nodrošināt savas vajadzības un nepieciešamības gadījumā pat sniegt palīdzību citām valstīm;
- Latvijai jānodrošina vides jautājumu integrācija un jāattīsta plāns vides politikas līdzekļu pielietojumam visās citās nozaru politikās;
- Latvijai jānodrošina, lai tirgus ekonomikas mehānismi kalpotu ilgtspējīgai attīstībai;
- Latvijai jānodrošina sabiedrības līdzdalība ilgtspējīgas attīstības procesos;
- Latvijai nepārtraukti jānovērtē tās progress noteikto ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

Valkas novada plānošanas dokumenta mērķi un to sasniegšanai paredzētās rīcības kopumā atbilst Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnēm. Svarīga ir vispārēja un samērīga visu reģionu attīstība.

Reģionu ilgtspējīgas attīstības politikas mērķi:

- veidot mērķtiecīgu valsts plānošanas reģionu (un atsevišķu valsts teritorijas daļu) atbalsta politiku;
- valsts atbalsts atbilstoši Latvijas reģionālā atbalsta kartei;
- lauku ekonomikas dažādošanu un lauku iedzīvotāju dzīves līmeņa paaugstināšana tuvinot to pilsētu standartiem.

6. Plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums

Valkas novada plānošanas dokuments nosaka izmantošanas iespējas ar sabalansētām attīstības iespējām. Tas definē apdzīvoto vietu struktūru novada mērogā, ņemot vērā esošo un plānoto infrastruktūras attīstību kopējām vajadzībām gan novada, gan valsts mērogā. Plānošanas dokumentā vides aizsardzības mērķu sasniegšanai noteikta atļautā izmantošana, aizliegtā izmantošana un ierobežojumi.

Novada plānošanas dokumentā netiek paredzētas būtiskas teritoriju izmantošanas veidu maiņas, piemēram, nosakot jaunas ražošanas vai tehniskās apbūves teritorijas, vai dzīvojamās zonas. Valka tiek plānota kā reģionālas nozīmes centrs, pārrobežu sadarbības centrs. Ir plānots noteikt jaunu kūdras ieguves teritoriju Ķeizarpurvā.

6.1. Tiešās ietekmes

Analizējot Valkas novada Plānošanas dokumenta stratēģisko sadaļu, iespējams izdalīt paredzamo pasākumu tiešās un netiešās ietekmes uz vides kvalitāti.

Vislielāko ietekmi uz vides kvalitātes uzlabošanu paredz *Prioritāte Nr.2 „Sakārtota infrastruktūra un pakalpojumi”*. Mērķa sasniegšanai tiks sakārtotas un labiekārtotas pilsētas ielas un ietves, iesaistīta sabiedrība pilsētas publiskās telpas sakārtošanā, nodrošināta kvalitatīva apbūves rekonstrukcija un jaunu objektu būvniecība.

Rīcību realizācijas rezultātā tiks veicināta sabiedrības informēšana un izglītošana par vides un veselības kvalitāti, tiks veicināta sadarbība ar uzņēmējiem vides kvalitātes uzlabošanā, tiks samazināts notekūdens radītais piesārņojums pilsētas un novada ciemu teritorijās, samazināts gaisa piesārņojums no stacionārajiem piesārņojuma avotiem, samazināts autotransporta radītais gaisa piesārņojums, veikti energoefektivitātes pasākumi.

Apdzīvotības blīvuma un saimnieciskās aktivitātes palielināšanās varētu veicināt notekūdens un atkritumu daudzuma palielināšanos, līdz ar to ietekmējot vides kvalitāti.

Iepriekšminētie faktori neatstās būtisku ietekmi uz vidi, ja būvniecības un ekspluatācijas procesā tiks ievērota valsts un pašvaldības normatīvie akti.

Satiksmes infrastruktūras rekonstrukcija atstās pozitīvu tiešo ietekmi uz vidi, ja sakārtojot ielas braucamo daļu, tiks sakārtotas arī pieguļošās apstādījumu teritorijas, sakārtota un attīstīta virsūdens savākšanas sistēma.

Gadījumos, ja tiks izzāģēti ielu apstādījumos augoši dzīvotspējīgi koki, vides kvalitāte tiks mazināta, jo kokaugi ielu apstādījumos nodrošina:

- putekļu un kvēpu uztveršanu;
- dūmgāzu un kaitīgo gāzveida vielu uztveršanu un absorbēšanu ;
- izdala gaisā un augsnē bioloģiski aktīvas vielas, kas nomāc cilvēkiem un citiem organismiem kaitīgus mikroorganismus;
- izlīdzina un pārvieta gaisa un augsnes mitrumu un temperatūru diennaktī, sezonā un gada laikā, veido vidi, kas vairāk līdzīga dabas videi;
- samazina trokšņu līmeni, sevišķi cilvēkiem un citiem organismiem veselībai kaitīgajās skaņu frekvencēs;
- dzīvi koki – to lapas un zari veic ogļskābās gāzes un ūdens apmaiņu ;
- veido pilsētu pievilcīgu – ietekmē pilsētas ainavu no estētiskā un psiholoģiskā viedokļa.

6.2. *Netiešās ietekmes*

Iedzīvotāju skaita pieaugums, *kuru varētu veicināt* augstā vispārīzglītojošo skolu un interešu izglītības kvalitāte, kultūras un tūrisma pakalpojumu piedāvājums, kā arī sakārtotā infrastruktūra, var atstāt netiešu ietekmi uz vidi. Iedzīvotāju skaita palielināšanās un saimnieciskās darbības aktivizēšanās varētu radīt iemeslu jau iepriekš aplūkotojām tiešajām vides problēmām, ja netiek nodrošināta atbilstoša vides infrastruktūra.

Attīstoties ielu infrastruktūrai un pieaugot transporta līdzekļu skaitam, paredzama satiksmes intensitātes palielināšanās, līdz ar to iespējama gaisa kvalitātes pasliktināšanās ielām pieguļošajās teritorijās. Problēmu var mazināt augstvērtīgi ielu apstādījumi, kas tiktu paredzēti kā ielu rekonstrukcijas projektu sastāvdaļa.

Kultūras pasākumu un tūrisma pakalpojumu piesaiste pilsētai piesaistīs arī plašas tūristu masas, kas netieši ietekmēs vides kvalitāti- palielināsies resursi patēriņš, pieaugs piesārņojuma daudzums un saražoto atkritumu daudzums.

Uzņēmējdarbības aktivizēšanās un paplašināšanās palielina slodzi uz vidi gadījumos, kad tiek radīti jauni atkritumu veidi, palielinās atkritumu daudzums, palielinās notekūdens daudzums, trokšņi, smakas un intensīvi tiek izmantoti dabas resursi.

6.3. *Īslaicīgas un ilglaicīgas ietekmes*

Par **īslaicīgās ietekmes** darbībām var uzskatīt visu veidu pakārtotās un saistītās darbības, kas rada relatīvi īslaicīgu ietekmi uz vidi.

Pie šāda veida ietekmēm var uzskaitīt programmā paredzēto visa veida būvniecību, objektu rekonstrukciju, transporta infrastruktūras paplašināšanu, dažāda veida komunikāciju ierīkošanai paredzēto būvniecību.

Darbības izraisa relatīvi īslaicīgu traucējumu vidē, un pēc to pabeigšanas nerodas nozīmīgi pēcefekti, ja vien darbības veiktas atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Galvenās ietekmes ir zemeszemes bojājumi, troksnis, putekļu emisijas, atkritumu koncentrēšanās.

6.4. *Ilglaicīgās ietekmes*

Ielu rekonstrukcijai un jaunu ielu izbūvei, inženierkomunikāciju izbūvei ir ilglaicīga ietekme uz vidi, jo tiek ietekmēta ne tikai konkrētā būvniecības vieta, bet arī tiek ietekmēta plašākas teritorijas attīstība un vides kvalitāte pieguļošajā teritorijā. Lai mazinātu paredzamās ietekmes, nepieciešama transporta plūsmu modelēšana un ietekmju izvērtējums.

Ūdensapgādes projekti atstās ilglaicīgu ietekmi uz vidi un iedzīvotāju veselību, jo projektu realizācijas rezultātā, tiks izbūvētas no jauna un atjaunotas ūdensapgādes un notekūdens komunikācijas. Iedzīvotājiem, kuriem nebija pieejams, tiks nodrošināts ES standartiem atbilstošs dzeramais ūdens.

Projekti mūžizglītības veicināšanai - dabaszinātņu kabinetu iekārtošana, vides izglītības veicināšana uzlabos vides kvalitāti pilsētā, jo skolēnu vides izglītība veicina vides apziņas paaugstināšanos.

Dabas teritoriju attīstība, ainavu aizsardzības plāna izstrāde un ieviešana veicinās bioloģiskās daudzveidības uzlabošanu pilsētas rekreācijas zonās.

6.5. Summārās ietekmes

Par summārajām ietekmēm uz vidi plānošanas dokumenta kontekstā sauc ietekmju kopumu, kas rodas, realizējot plānošanas dokumentos paredzētos pasākumus visā to darbības laikā.

Tā kā plānošanas dokumentos ir ievēroti galvenie normatīvie akti attiecībā uz vides aizsardzību, var uzskatīt, ka tā summārā ietekme uz vidi būs pozitīva salīdzinot ar iespēju, ja plānošanas dokumenti netiktu izstrādāti un īstenoti.

Tādējādi kopumā plānošanas dokuments vairāk konstatē un sistematizē pašreizējo teritorijas izmantošanu, neparedzot lielas, būtiskas izmaiņas.

15. tabula. Novada atļautā/plānotā teritorijas izmantošana, iespējamās ietekmes un ieteikumi ietekmju mazināšanai

Teritorijas atļautā/plānotā izmantošana	Iespējamās ietekmes	Ieteikumi ietekmju mazināšanai
Lauksaimniecībā izmantojamo zemju teritorijas	Ainavas pārveidošana, izmaiņas virszemes notecē	Nodrošināt šo zemju izmantošanu atbilstoši mērķim un noteiktajiem ierobežojumiem. Nav pieļaujama šo zemju augsnes auglības samazināšana.
Meliorācijas sistēmu renovācija	Izmaiņas virszemes notecē, apdraudēta virszemes ūdens kvalitāte	Renovācija jāveic, ievērojot Ministru kabineta 2006. gada 13. jūnija noteikumus Nr. 475 „Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība”.
Savrupmāju un vasarnīcu apbūves teritorija: teritoriju transformēšana par savrupmāju apbūvi	Pazemes un virszemes ūdeņu piesārņojums	Nepieciešama atbilstošas infrastruktūras izveide
Mežu teritorijas: Mežu zemju transformācija zemes dziļu izmantošanai	Izmaiņas pazemes ūdeņu kvantitātē un kvalitātē, ainavas pārveidošana, biotopu pārveidošana un iznīcināšana, dzīvnieku un augu sugu sastāva izmaiņas	Pirms darbu uzsākšanas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tuvumā vai to robežās jāveic ietekmes novērtējums uz NATURA 2000 teritoriju (saskaņā ar 2006. gada 6. jūnija MK noteikumiem Nr. 455 „Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)”).
Transformācija ceļu vai citu lineāro infrastruktūras objektu izbūvei vai rekonstrukcijai	Iespējama ainavas pārveidošana, biotopu pārveidošana un iznīcināšana, dzīvnieku un augu sugu sastāva izmaiņas	Ir jāizvērtē vai ir nepieciešams piemērot IVN procedūru. Ja tā nav nepieciešama, tad pirms darbu uzsākšanas, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tuvumā vai to robežās, ir jāveic ietekmes novērtējums uz NATURA 2000 teritoriju (saskaņā ar 2006. gada 6. jūnija MK noteikumiem Nr. 455 „Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)”).

<p>Apbūves teritorijas: pilsētu teritorijas, individuālo māju būvniecība, sabiedriskās būves</p>	<p>Pazemes un virszemes ūdeņu piesārņojums, augsnes piesārņojums</p>	<p>Detalplānojumos jāatrisina nepieciešamo inženierbūvju nodrošinājums vai iespēja pieslēgties esošajām; nepieciešamo inženierkomunikāciju nodrošinājums; apbūves detalplānojumos nosakāmas aizsargjoslas un jāievēro aizsargjoslas ap centralizētās ūdens apgādes avotiem</p>
<p>Ražošanas objektu apbūve</p>	<p>Pazemes un virszemes ūdeņu piesārņojums, augsnes piesārņojums; gaisa piesārņojums; troksnis; iespējama ainavas pārveidošana, biotopu pārveidošana un iznīcināšana, dzīvnieku un augu sugu sastāva izmaiņas</p>	<p>Atbilstoša tehnoloģijas izvēle; atbilstošs inženiertehniskais nodrošinājums gaisa un notekūdeņu attīrīšanas sistēmām; atbilstoša atkritumu utilizācija un šķirošana; droša un atbilstoša vides pārvaldības sistēmas ieviešana; jāizvērtē vai nepieciešams piemērot IVN procedūru.</p>
<p>Līnijveida objekti: melnā seguma rekonstrukcija, grants ceļu seguma rekonstrukcija</p>	<p>Pazemes un virszemes ūdeņu piesārņojums, augsnes piesārņojums; gaisa piesārņojums; troksnis; iespējama ainavas pārveidošana, biotopu pārveidošana un iznīcināšana, dzīvnieku un augu sugu sastāva izmaiņas</p>	<p>Ir jāizvērtē vai ir nepieciešams piemērot IVN procedūru. Ja tā nav nepieciešama, tad pirms darbu uzsākšanas, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tuvumā vai to robežās, ir jāveic ietekmes novērtējums uz NATURA 2000 teritoriju (saskaņā ar 2006. gada 6. jūnija MK noteikumiem Nr. 455 „Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)”).</p>

7. Iespējamās ietekmes uz vidi samazināšana

7.1. Vides politika un vides aizsardzības normatīvi

Novadā iespējams veikt virkni dabas un vides aizsardzības pasākumu, kuru efektivitāte ir proporcionāla ieguldīto līdzekļu un resursu apjomam. Sabiedrības informēšana, izglītošana, vides aizsardzības kampaņas, investīcijas vides aizsardzībā ir uzskatāmas par vides politikas realizāciju un ir ārpus plānošanas dokumenta nosacījumiem, taču atstāj vienu no lielākajām ietekmēm uz vides kvalitāti.

Izstrādājot novada plānošanas dokumentu, galvenie elementi no ietekmes uz vidi samazināšanas viedokļa ir likumdošanā izvirzīto prasību ievērošana. Valkas novada plānošanas dokuments paredz, ka teritorijas attīstība tiks veicināta saskaņā ar teritorijas potenciālajām iespējām – pieejamajiem resursiem, maksimāli saglabājot dabas un kultūrvēsturisko mantojumu. Papildus, saistošie noteikumi ir mehānisms ar kura palīdzību var regulēt un ierobežot novada teritorijā veicamās darbības.

Galvenais nosacījums no ietekmes uz vidi samazināšanas viedokļa ir Eiropas Savienības un Latvijas likumdošanā izvirzīto prasību ievērošana.

Katrā konkrētā projektā atbilstoši spēkā esošiem normatīviem, jāizanalizē sākotnējā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamība. Projektus realizējot, jāparedz attiecīgās nozares labāko pieejamo tehnoloģiju un paņēmieni izmantošana. Organizējot pašvaldības iepirkumus, jāpielieto zaļā iepirkuma pamatprincipi. Jānodrošina stingra uzņēmumu darbības un vides prasību nodrošināšanas kontrole.

Galvenās prasības, kas jāievēro, lai samazinātu būtiskās ietekmes uz vidi:

- Īstenojot plānošanas dokumentā noteiktās rīcības, ir jāievēro teritorijas plānojumā atļautā zemes izmantošana, teritorijas plānojumā noteiktās virszemes objektu un citas aizsargjoslas saskaņā ar Aizsargjoslu likuma un no tā izrietošajiem MK noteikumiem.
- Nav pieļaujama apbūve piesārņotās teritorijās pirms teritoriju izpētes un sanācijas darbu veikšanas.
- Ainaviski nozīmīgām teritorijām un vēsturisko skatu perspektīvām jāpielieto īpašas apbūves un izmantošanas prasības atbilstoši teritorijas plānojumam.
- Organizējot darbības Īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, jāievēro izstrādātie normatīvie akti.
- Īpaši nosacījumi jāparedz, veicot apbūves paplašināšanu liegumu zonu tuvumā, jo būvniecības procesā zemes vibrācijas, troksnis, putekļu piesārņojums var ietekmēt jutīgu sugu dzīvotnes un samazināt dabas pamatnes pievilcību teritorijā.
- Tūrisma attīstība radīs tiešu ietekmi uz vidi, ja nebūs tūrisma attīstībai piemērota infrastruktūra, atbilstošs labiekārtojums teritorijās, kuras tūristi apmeklē (īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, meži).
- Jāsekmē videi draudzīgu transporta veidu attīstība, efektīva sabiedriska transporta attīstība, lai mazinātu tūrisma ietekmi uz gaisa kvalitāti.

7.2. Ietekmes uz vidi samazinoši pasākumi teritorijas plānojuma vadlīnijās

Viens no instrumentiem ietekmes uz vidi un potenciālā riska minimizēšanai ir Latvijas tiesību aktos noteikto aizsargjoslu prasību ievērošana.

Aizsargjoslu uzdevums ir aizsargāt dažāda veida objektus no nevēlamas ārējas iedarbības, nodrošinot ekspluatāciju un drošību, vai pasargāt vidi un cilvēkus no kāda objekta kaitīgas ietekmes.

Aizsargjoslu likumā ir noteikti 5 aizsargjoslu veidi, un tie ir šādi:

1. vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas;
2. ekspluatācijas aizsargjoslas;
3. sanitārās aizsargjoslas;
4. drošības aizsargjoslas;
5. citas aizsargjoslas, ja tādas paredz likums.

Valkas novada plānošanas dokumentā ir ievēroti vides un dabas aizsardzības normatīvi. Valkas novada teritorijā tiek noteiktas visu veidu aizsargjoslas. Teritorijas plānojuma sadaļā par aizsargjoslām likuma prasības ir ņemtas vērā. Aizsargjoslas sadalītas pa to veidiem un pie katra aizsargjoslu veida atspoguļots, kur un kādas aizsargjoslas noteiktas teritorijā.

Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas tiek noteiktas ap objektiem un teritorijām, kas ir nozīmīgas no vides un dabas resursu aizsardzības un racionālas izmantošanas viedokļa. To galvenais uzdevums ir samazināt vai novērst antropogēnās negatīvās iedarbības ietekmi uz objektiem, kuriem noteiktas aizsargjoslas.

Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas nosaka ūdenstilpēm, ūdenstecēm un mākslīgiem ūdensobjektiem, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz ūdens ekosistēmām, novērstu erozijas procesu attīstību, ierobežotu saimniecisko darbību applūdināmajās zonās, kā arī saglabātu apvidum raksturīgo ainavu.

Aizsargjoslas ap kultūras pieminekļiem tiek noteiktas, lai nodrošinātu kultūras pieminekļu aizsardzību un saglabāšanu, kā arī samazinātu dažāda veida negatīvu ietekmi uz nekustamiem kultūras pieminekļiem. Tiesību un normatīvie akti nosaka, ka, ja nav aizsardzības zonas projekta un aizsargjosla ap kultūras pieminekli nav noteikta īpaši, tās minimālais platums lauku apvidos ir 500 m.

Ekspluatācijas aizsargjoslas tiek noteiktas gar transporta, telekomunikāciju un citu komunikāciju līnijām, kā arī ap objektiem, kas nodrošina dažādu valsts dienestu darbību. Ekspluatācijas aizsargjoslu galvenais uzdevums ir nodrošināt minēto komunikāciju un objektu efektīvu un drošu ekspluatāciju un attīstības iespējas.

8. Iespējamie kompensēšanas mehānismi

Plānošanas dokuments neparedz darbības, kuru rezultātā tiktu tiešā veidā negatīvi ietekmētas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Plānošanas dokuments ir izstrādāts, balstoties uz prasībām, ko izvirza normatīvie akti un vides aizsardzības valsts institūcijas. Līdz ar to dabai nodarīto kaitējumu kompensēšanas pasākumi programmā nav paredzēti.

Privātās vai juridiskās personas atbildību par dabai vai dabas objektiem nodarīto kaitējumu reglamentē Latvijas Republikā pastāvošā likumdošana. Likumi, kas aizsargā apkārtējo vidi ir likumi par „Par vides aizsardzību” un „Par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām” un tiem pakārtotie noteikumi.

Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju, tad kompensējošie pasākumi var būt šādi:

- biotopa izveidošana no jauna kādā jaunā vai paplašinātā teritorijā, ko paredzēts iekļaut NATURA 2000 tīklā;
- biotopa stāvokļa uzlabošana attiecīgās teritorijas daļā vai citā NATURA 2000 teritorijā, proporcionāli projekta radītajiem zaudējumiem;
- jaunas teritorijas ierosināšana saskaņā ar Sugu un biotopu direktīvu (92/43/EEK).

Par piesārņojošo vielu maksimāli pieļaujamās izplūdes (novadīšanas) normatīvu pārsniegšanu un par piesārņojošo vielu izplūdi (novadīšanu) avārijas gadījumos fiziskās un juridiskās personas izdara maksājumus pēc paaugstinātām likmēm.

9. Iespējamās pārrobežu ietekmes

Valkas novada teritorija izstieptā formā stiepjas gar Igaunijas Republiku. Tā kā arī no Igaunijas puses netiek plānots veidot lielus rūpnieciskās ražošanas rajonus, tad pārrobežu ietekme ir maz izteikta. Lielāku kaitējumu var radīt ūdensteces, piemēram, Pedeles upe, kas iespējams radīto piesārņojumu var iznest aiz Latvijas Republikas robežas.

Pedeles upes garums ir 31 km, upes baseina platība 219 km². Upe izplūst no Sakalas augstienes dienvidu nogāzes Koorkūla ezeru sistēmā ietilpstošā Kadastiku ezera. Augštecē apmēram 2,5 km garumā Pedeles upe veido Igaunijas – Latvijas robežlīniju, tad 16 km garumā plūst pa Latvijas teritoriju, šķērso Valkas un Valgas pilsētas un ieplūst Väike - Emajõgi upē aiz Tölliste ciema.

Upes senleja veido zemu un mitru palieņu pļavu, kas savukārt Valkas novada attīstības programmā plānota izveidot par atpūtas teritoriju. Teritorijā no Igaunijas robežas līdz Sēlijas ielas tiltam jau ir izveidota atpūtas un rekreācijas teritorija. Līdzīga Pedeles upes krastu sakārtošana tika veikta kaimiņpilsētā Valgā. Tādējādi pārrobežu sadarbības projekts „Pedeles ielejas sakārtošanai un pilsētas telpas izmantošana”, ir labs kaimiņpilsētu sadarbības piemērs, gan saimnieciskajai darbībai, gan atpūtai.

Iespējamais pārrobežu ietekmes no:

- gaisa piesārņojuma, kas var rasties no decentralizētās siltumapgādes sistēmas, apkurei izmantojot dīzeļdegvielu;

Novēršanas pasākums. Pēc koģenerācijas stacijas un saistvada izbūves, apvienot pilsētas centra daļas siltumtīklus, likvidēt pašvaldībai piederošās katlumājas centra daļā. Veicināt energoefektivitātes pasākumu īstenošanu, tā samazinot kurināmā resursa patēriņu, līdz ar to arī izmešu daudzumu gaisā.

- sadzīves notekūdeņiem, kas var nonākt ūdenstecēs (Pedeles upe, Varžupīte) no mājāsaimniecībām (nehermētiski notekūdeņu krājrezervuāri), kas atrodas augšminēto upju krastos;

Novēršanas pasākums. ES KF līdzfinansēto ūdenssaimniecības infrastruktūras projektu aktivitātēs paredzēt kanalizācijas tīklu izbūvi ielās, kas stiepjas gar Pedeles upi un Varžupīti.

- slūžu nesaskaņotas darbības, kas var izraisīt krastu eroziju un saduļķojuma nonākšanu Igaunijas teritorijā;

Novēršanas pasākums. Slūžu darbības, projektu realizācijas (upes gultnes tīrīšana, HES remontdarbi) saskaņošana ar visām iesaistītām pusēm pirms rīcības uzsākšanas. Ir apzinātas iesaistītās puses gan Latvijas gan Igaunijas pusē.

- pārrobežu pazemes ūdens objekta (Vidus – Augšdevona ūdens horizonts) piesārņojuma, kas var rasties neatbilstoši apsaimniekojot artēziskos urbumus.

Novēršanas pasākums. Izvērtēt urbumu izmantošanas iespējas. Ja urbumu nav paredzēts turpmāk izmantot, tad piesaistot ES KF finanšu līdzekļus veikt to tamponēšanu. Artēziskiem urbumiem, kas pašreiz netiek izmantoti un atrodas uz pašvaldības zemes gabala, nodrošināt to aizsargjoslu ievērošanu un virszemes daļas hermetizāciju.

Valkas novada daļu no robežas ar Igaunijas Republiku veido Gaujas upe, kas atrodas Aizsargājamo ainavu apvidū „Ziemeļgauja”.

Valkas novada plānošanas dokumentā netiek paredzēta lielu ražošanas zonu izveide, kurās kā atļautā izmantošana minēta valstiski nozīmīgu, lielu rūpniecisku objektu būvniecība. Ja plānošanas dokumenta īstenošanas laikā tiks plānota nozīmīga rūpniecības uzņēmuma būve, tad jāņem vērā, ka likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. pielikumā ir norādītas darbības,

kurām ir jāveic ietekmes uz vidi izvērtējums un 2. pielikumā ir norādītas darbības, kurām nepieciešams veikt sākotnējo izvērtējumu. Saskaņā ar šo likumu tiks izvērtētas paredzētās darbības ietekmes uz apkārtējo vidi un uz blakus teritorijām.

10. Plānošanas dokumenta īstenošanas monitorings

Plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nepieciešamību nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 157 „Kārtībā, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Monitoringu veic ar nolūku konstatēt teritorijas plānojuma īstenošanas tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, lai noteiktu dokumenta grozījumu izstrādāšanas nepieciešamību.

Lai konstatētu plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, vides pārskatā iepriekš neparedzētu ietekmi uz vidi, kā arī, ja nepieciešams izdarītu grozījumus plānošanas dokumentā, izstrādātājs, ņemot vērā Vides pārraudzības valsts biroja atzinumu par vides pārskatu, veic plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringu.

Vides stāvokļa monitoringu veic izmantojot indikatorus. Saskaņā ar „Latvijas ilgtspējīgas attīstības indikatoru pārskatu 2006”:

Lai novērtētu ekoloģisko stāvokli lauksaimniecības zemēs, izveidots lauku putnu indekss. Tā veidošanai ir izvēlētas putnu sugas, kuru populāciju lielākā daļa ir sastopama lauksaimniecības zemēs un tādējādi uzskatāmas par lauksaimniecības zemju sugām, kas piemērojušās konkrētiem apstākļiem. Katrai no šīm sugām tiek izrēķināts ikgadējais populācijas indekss un tā reprezentācijas intervāli.

Vēl nosaka indikatorsugu populāciju lieluma izmaiņas. Ūdrs ir tieši saistīts ar ūdeņu ekosistēmām, tiem nepieciešami noteikti ūdens un krastu apstākļi upēs un ezeros, kur tas uzturas. Suga ir jūtīga gan pret paaugstinātu ūdens piesārņojumu, gan piekrastes biotopu platību un kvalitātes izmaiņām saimnieciskās darbības rezultātā.

Grieze ir saistīta ar ekstensīvi apsaimniekotu lauksaimniecības zemju ekosistēmām.

Mazais ērglis ir ar mežu un lauksaimniecības zemju ekosistēmām saistīta suga. Pēc šīs sugas populācijas izmaiņām var konstatēt vai meži netiek pārāk intensīvi izstrādāti.

Dabisko mežaudžu biotopu platību īpatsvara izmaiņas arī liecina par vides stāvokli.

Plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringam izmanto valsts statistikas datu bāzes, salīdzinot vēsturiskos un aktuālos datus par pārskata teritoriju, kā arī citu informāciju, ja tāda ir pieejama. Izstrādātājs sastāda monitoringa ziņojumu un atzinumā par vides pārskatu noteiktajā termiņā iesniedz to birojā. Monitoringa ziņojumā apkopo pieejamo informāciju un ietver vismaz ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojumu.

Plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa pārskats ietver plānošanas dokumenta ieviešanas gaitā radīto ietekmju novērtējumu. Pārskatā analizē jau ieviesto politikas vai teritorijas attīstības pasākumu efektivitāti, nosakot ieviestā risinājuma ietekmi uz vidi, kā arī izvērtējot vai izvirzītie mērķi ir veiksmīgi sasniegti. Ja tiek konstatēta negatīva ietekme uz vidi, izvērtējama nepieciešamība veikt grozījumus plānošanas dokumentā, iestrādājot tajā ietekmju samazināšanas pasākumus, vai izstrādājot alternatīvus risinājumus.

Kopsavilkums

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) mērķis ir izvērtēt Valkas novada attīstības programmas 2010. – 2016.gadam (turpmāk tekstā „Plānošanas dokuments”) piedāvāto saimniecisko aktivitāšu radīto ietekmi uz vidi.

Dokumenta apspriešanā un lēmumu pieņemšanā tiek iesaistīta sabiedrība, tiek izstrādāti priekšlikumi, lai novērstu vai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi. SIVN veic plānošanas dokumenta sagatavošanas laikā un tiek sagatavots vides pārskats.

Vides pārskats sagatavots atbilstoši Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (2004.03.23.). Šie noteikumi nosaka kārtību, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.

Dokumentā definēta apdzīvoto vietu struktūru novada mērogā, ņemot vērā esošo un plānoto infrastruktūras attīstību kopējām vajadzībām gan novadā, gan valsts mērogā.

Plānošanas dokumentā vides aizsardzības mērķu sasniegšanai noteikta atļautā izmantošana un ierobežojumi.

Lielākās platības lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir Valkas (6429,6 ha) un Ērgemes (6303,8) pagastos. Galvenās lauksaimniecības nozares novadā ir piensaimniecība, graudaugu un kartupeļu audzēšana.

Valkas novada teritorija nav pārāk bagāta ar derīgajiem izrakteņiem, tomēr vērojama salīdzinoši liela izrakteņu daudzveidība. Novada teritorijā izvietotas gan māla, gan smilts un smilts-grants atradnes, kā arī kvarca smilts iegulas. Valkas novadā apzinātas 76 kūdras atradnes vai to daļas, kuru kopplatība ir 8090,6 ha vai ap 0,9% no novada teritorijas. Lai precizētu kūdras krājumus un noteiktu kūdras atradņu izmantošanas iespējas, novadā nepieciešams veikt zināmo kūdras atradņu inventarizāciju un jaunu atradņu meklēšanas darbus. Darbu rezultātā novads iegūtu vērtīgu precizētu informāciju par kūdras krājumiem un purvu stāvokli. Izvērtējot iegūtos rezultātus, varētu precizēt kūdras ieguves un izmantošanas iespējas novadā.

Atmosfēras gaisa kvalitāte Valkas novadā šobrīd kopumā var raksturot kā labu un atbilstošu normatīvu prasībām un novada plānojuma kontekstā gaisa kvalitāte nav minama kā vides problēma Valkas novadā. Taču iespējams lokāls piesārņojums atsevišķos objektos, kas arī ir risināms lokāli.

Valkas novadā ir 46 upes un 41 ūdenstilpe (šai skaitā neietilpst lielākā daļa Gaujas vecupju, kurām nav zināmi nosaukumi - tādas ir vairāk par 100). No 41 dabiskajiem ezeriem 2 ir lielāki par 50 ha, 11 ezeri lielāki par 10 ha. Ūdenstilpes aizņem tikai nepilnus 0.5 % no novada platības. Novada ezeriem ir ļoti dažāda kvalitāte - no augstas (piem., Valdis) līdz ļoti sliktai. Daudzi novada ezeri savulaik tikuši piesārņoti ar sadzīves, rūpnieciskiem vai fermu notekūdeņiem, arī ar noplūdēm no lauksaimniecības zemēm, kā arī negatīvi ietekmēti citos veidos (ūdens līmeņa pazemināšana u.c.). Galvenais uzdevums ir nepieļaut jaunas ezerus piesārņojošas saimnieciskās darbības (attīrītu vai neattīrītu notekūdeņu iepludināšana, akvakultūras), kā arī prasīt izstrādāt alternatīvus risinājumus tām plānotajām darbībām, kas veicinātu barības vielu ieplūdi ezeros vai neatgriezeniski izmainītu ezeru krastu ainavu (krastu apbūve, reljefa izmainīšana).

2010.gadā tika veikts peldūdens monitorings daļai no novada ezeriem un upēm (ezeri: Zāģezers, Cepsis, Valdis, Bērzesers, Salainis. Upes: Vijā un Pedele, ūdenskrātuve Ērgemes ciemā), kurus iedzīvotāji un novada viesi visvairāk izmanto rekreācijai. Monitoringa rezultāti (ūdens mikrobioloģijas analīzes) liecina, ka Vijas upes (Vijciemā) un Pedeles upes (upes augštecē pie Ausekļa ielas tilta) peldūdens kvalitāte neatbilst higiēnas prasībām. Arī Salaiņa

ežera peldūdēns kvalitātes rādītāju robežlielums ir pārsniegts, tādēļ iepriekšminētos ūdensojektos peldēties nav ieteicams.

Uzskaitītas un detalizētāk apraktītas visas Eiropas nozīmes dabas aizsardzības teritorijas, kā arī pārējie nozīmīgie dabas aizsardzības objekti, kā dižkoki, alejas, dabas pieminekļi u.c.

Novada plānošanas dokumentā netiek paredzētas būtiskas teritoriju izmantošanas veidu maiņas, piemēram, nosakot jaunas ražošanas vai tehniskās apbūves teritorijas, vai dzīvojamās zonas.

Kopumā secināms, ka plānošanas dokuments vairāk konstatē un sistematizē pašreizējo teritorijas izmantošanu, neparedzot lielas, būtiskas izmaiņas, tai skaitā uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Jauna kūdras ieguves teritorija atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijas neitrālā zonā.

Izmantotie informācijas avoti

Programmas un stratēģijas

1. Vides politikas pamatnostādnes 2009-2015. gadam
2. Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Rīga, 1999.
3. Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes, Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 1998.

Konvencijas un tiesību akti

1. Ramsāres konvencija, Ramsāre, 1971.
2. UNESCO konvencija, Parīze, 1972.
3. Bernes konvencija, Berne, 1979.
4. Riodežaneiro konvencija, Riodežaneiro, 1992.
5. Bonnas konvencija, Bonna, 1979.
6. Eiropas Padomes Direktīva 1985/337/EEK, Eiropas kopienu padome, 1985.
7. Eiropas Padomes Direktīva 97/11/EEK, Eiropas kopienu padome, 1997.
8. Eiropas Padomes Direktīva 92/43/EEK, Eiropas kopienu padome, 1992.
9. Eiropas Padomes Direktīva 2001/42/EEK, Eiropas kopienu padome, 2001.
10. Likums „Par vides aizsardzību”, 1991.
11. Teritorijas plānošanas likums, 2002.
12. Aizsargjoslu likums, 1997.
13. Sugu un biotopu likums, 2000.
14. Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, 1998.
15. Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, 1993.
16. Likums „Par pašvaldībām”, 1994.
17. MK noteikumi Nr. 87 „Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi”, 2004. ar grozījumiem 12.06.2010.
18. MK noteikumi Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”, 2004. ar grozījumiem 18.11.2009
19. MK noteikumi Nr. 212 „Noteikumi par dabas liegumiem”, 1999. ar grozījumiem 05.07.2009.
20. MK noteikumi Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”, 2001. ar grozījumiem 04.06.2005.
21. MK noteikumi Nr. 284 „Ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu noteikšanas metodika”,

Citi materiāli

1. Ezeru datubāze, <http://www.ezeri.lv/>
2. Valkas novada teritorijas plānojums 2010. – 2022. gads, Valka, 2010
3. Latvijas ezeru sinoptiskais monitorings, Latvijas vides aģentūra, projekta atskaite, Jūrmala, 1999.g.
4. Latvijas ezeru sinoptiskais monitorings, Latvijas vides aģentūra, projekta atskaite, Jūrmala, 2002.g.

Pielikums

1.pielikums

Lapa 1 no 1

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības
un vides zinātniskais institūts "BIOR"

Diagnostikas centrs

Leļupes iela 3, Rīga, LV – 1076, tālr. +371 67620526, +371 67808972,
fakss +371 67620434, e-pasts: bior@bior.gov.lv

Vidzemes reģionālā laboratorija
Raiņa iela 19, Valmiera, LV-4201, tālr. +371 64207371
fakss +371 64207311, e-pasts: valmiera@bior.gov.lv

Testēšanas pārskats Nr. V1/2492.1 - 2010

PASŪTĪTĀJS:

Organizācija **Valkas novada dome**

Reģ.Nr.: 90009114839

Adrese: **Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Testējamā parauga identifikācija:

Peldūdens

Parauga apraksts: **0,5 l, sterilā plastmasas traukā**

Īpašnieks: **Valkas novada dome, Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Informācija par paraugu ņemšanu (saskaņā ar pavadrakstu):

ņemšanas plāns un procedūra..... Informācijas nav

parauga ņemšanas metode..... Informācijas nav

parauga ņemšanas vieta, laiks... Ezers Salainis, Zvārtavas pagasts, Valkas novads, 30.06.2010. no plkst. 07.00 līdz 09.00

parauga noņēmējs..... Valkas novada dome, Raitis Priede, 29112302

Paraugs pieņemts: 30.06.2010 14:21

Testēšana uzsākta: 30.06.2010

Testēšana pabeigta: 02.07.2010

Testēšanas rezultāti, metodes un nepieciešamā papildinformācija

Nosakāmais rādītājs	Metode	Izmeklēšanas rezultāti
Zarnu enterokoki	LVS EN ISO 7899 - 2 : 2006	1,0 x10 ² KVV /100 ml
E. coli	LVS EN ISO 9308 - 1 : 2006	1,1 x 10 ² KVV/ 100 ml

Testēšanas pārskata sastādīšanas datums: **02.07.2010**

Vecākā eksperte: Inese Saukuma

Testēšanas rezultāti attiecas tikai uz konkrētajiem testēšanas paraugiem.

Bez testēšanas laboratorijas rakstiskas atļaujas nav pieļaujama testēšanas pārskata reproducēšana nepilnā apjomā.

* Neietilpst LATAK akreditācijas sfērā.

Par parauga noņemšanu un transportēšanu laboratorija neatbild. Laboratorija atbild par paraugu pēc parauga saņemšanas no pasūtītāja.

Vides pārskats Valkas novada teritorijas plānojumam

Lapa 1 no 1

**Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības
un vides zinātniskais institūts "BIOR"**

Diagnostikas centrs

Leļupes iela 3, Rīga, LV – 1076, tālr. +371 67620526, +371 67808972,
fakss +371 67620434, e-pasts: bior@bior.gov.lv

Vidzemes reģionālā laboratorija

Raiņa iela 19, Valmiera, LV-4201, tālr. +371 64207371
fakss +371 64207311, e-pasts: valmiera@bior.gov.lv

Testēšanas pārskats Nr. V1/2487.1 - 2010

PASŪTĪTĀJS:

Organizācija **Valkas novada dome**

Adrese: **Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Reģ.Nr.: 90009114839

Testējamā parauga identifikācija:

Peldūdens

Parauga apraksts: **0,5 l, sterilā plastmasas traukā**

Īpašnieks: **Valkas novada dome, Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Informācija par paraugu ņemšanu (saskaņā ar pavadrakstu):

ņemšanas plāns un procedūra.... Informācijas nav

parauga ņemšanas metode..... Informācijas nav

parauga ņemšanas vieta, laiks... Pedeles upe, augšpus Ausekļa tilta, Valkas novads, 30.06.2010, no plkst. 07.00 līdz 09.00

parauga noņēmējs..... Valkas novada dome, Eduards Ivjēvs, 26128051

Paraugs pieņemts: 30.06.2010 14:16

Testēšana uzsākta: 30.06.2010

Testēšana pabeigta: 02.07.2010

Testēšanas rezultāti, metodes un nepieciešamā papildinformācija

Nosakāmais rādītājs	Metode	Izmeklēšanas rezultāti
Zarnu enterokoki	LVS EN ISO 7899 - 2 : 2006	1,4 x10 ² KVV/ 100 ml
E. coli	LVS EN ISO 9308 - 1 : 2006	4,5 x10 KVV/ 100 ml

Testēšanas pārskata sastādīšanas datums: 02.07.2010

Vecākā eksperte: Inese Saukuma

Testēšanas rezultāti attiecas tikai uz konkrētajiem testēšanas paraugiem.

Bez testēšanas laboratorijas rakstiskas atļaujas nav pieļaujama testēšanas pārskata reproducēšana nepilnā apjomā.

* Neietilpst LATAK akreditācijas sfērā.

Par parauga noņemšanu un transportēšanu laboratorija neatbild. Laboratorija atbild par paraugu pēc parauga saņemšanas no pasūtītāja.

Lapa 1 no 1

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības
un vides zinātniskais institūts "BIOR"

Diagnostikas centrs

Leļupes iela 3, Rīga, LV – 1076, tālr. +371 67620526, +371 67808972,
fakss +371 67620434, e-pasts: bior@bior.gov.lv

Vidzemes reģionālā laboratorija

Raiņa iela 19, Valmiera, LV-4201, tālr. +371 64207371
fakss +371 64207311, e-pasts: valmiera@bior.gov.lv

Testēšanas pārskats Nr. V1/2488.1 - 2010

PASŪTĪTĀJS:

Organizācija **Valkas novada dome**

Adrese: **Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Reģ.Nr.: **90009114839**

Testējamā parauga identifikācija:

Peldūdens

Parauga apraksts: **0,5 l, sterilā plastmasas traukā**

Īpašnieks: **Valkas novada dome, Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Informācija par paraugu ņemšanu (saskaņā ar pavadrakstu):

ņemšanas plāns un procedūra..... Informācijas nav

parauga ņemšanas metode..... Informācijas nav

parauga ņemšanas vieta, laiks... Ezers Valdis, Ērgemes pagasts, Valkas novads, 30.06.2010. no plkst. 07.00 līdz 09.00

parauga noņēmējs..... Valkas novada dome, Jānis Krams, 26543532

Paraugs pieņemts: **30.06.2010 14:17**

Testēšana uzsākta: **30.06.2010**

Testēšana pabeigta: **02.07.2010**

Testēšanas rezultāti, metodes un nepieciešamā papildinformācija

Nosakāmais rādītājs	Metode	Izmeklēšanas rezultāti
Zarnu enterokoki	LVS EN ISO 7899 - 2 : 2006	5,0 x10 KVV/ 100 ml
E. coli	LVS EN ISO 9308 - 1 : 2006	0 KVV/ 100 ml

Testēšanas pārskata sastādīšanas datums: **02.07.2010**

Vecāka eksperte: Inese Saukuma

Testēšanas rezultāti attiecas tikai uz konkrētajiem testēšanas paraugiem.

Bez testēšanas laboratorijas rakstiskas atļaujas nav pieļaujama testēšanas pārskata reproducēšana nepilnā apjomā.

* Neietilpst LATAK akreditācijas sfērā.

Par parauga ņemšanu un transportēšanu laboratorija neatbild. Laboratorija atbild par paraugu pēc parauga saņemšanas no pasūtītāja.

Lapa 1 no 1

**Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības
un vides zinātniskais institūts "BIOR"**

Diagnostikas centrs
Lejupes iela 3, Rīga, LV – 1076, tālr. +371 67620526, +371 67808972,
fakss +371 67620434, e-pasts: bior@bior.gov.lv

Vidzemes reģionālā laboratorija
Raiņa iela 19, Valmiera, LV-4201, tālr. +371 64207371
fakss +371 64207311, e-pasts: valmiera@bior.gov.lv

Testēšanas pārskats Nr. V1/2489.1 - 2010

PASŪTĪTĀJS:

Organizācija **Valkas novada dome**

Adrese: **Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Reģ.Nr.: **90009114839**

Testējamā parauga identifikācija:

Peldūdens

Parauga apraksts: **0,5 l, sterilā plastmasas traukā**

Īpašnieks: **Valkas novada dome, Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Informācija par paraugu ņemšanu (saskaņā ar pavadrakstu):

ņemšanas plāns un procedūra..... Informācijas nav

parauga ņemšanas metode..... Informācijas nav

parauga ņemšanas vieta, laiks... Peldētava, Ērgemes ciems, Valkas novads, 30.06.2010. no plkst. 07.00 līdz 09.00

parauga noņēmējs..... Valkas novada dome, Jānis Krams, 26543532

Paraugs pieņemts: **30.06.2010 14:18**

Testēšana uzsākta: **30.06.2010**

Testēšana pabeigta: **02.07.2010**

Testēšanas rezultāti, metodes un nepieciešamā papildinformācija

Nosakāmais rādītājs	Metode	Izmeklēšanas rezultāti
Zarnu enterokoki	LVS EN ISO 7899 - 2 : 2006	10 KVV/ 100 ml
E. coli	LVS EN ISO 9308 - 1 : 2006	0 KVV/ 100 ml

Testēšanas pārskata sastādīšanas datums: **02.07.2010**

Vecākā eksperte: Inese Saukuma

Testēšanas rezultāti attiecas tikai uz konkrētajiem testēšanas paraugiem.

Bez testēšanas laboratorijas rakstiskas atļaujas nav pieļaujama testēšanas pārskata reproducēšana nepilnā apjomā.

* Neietilpst LATAK akreditācijas sfērā.

Par parauga ņemšanu un transportēšanu laboratorija neatbild. Laboratorija atbild par paraugu pēc parauga saņemšanas no pasūtītāja.

Lapa 1 no 1

**Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības
un vides zinātniskais institūts "BIOR"**

Diagnostikas centrs

Leļupes iela 3, Rīga, LV – 1076, tālr. +371 67620526, +371 67808972,
fakss +371 67620434, e-pasts: bior@bior.gov.lv

Vidzemes reģionālā laboratorija

Raiņa iela 19, Valmiera, LV-4201, tālr. +371 64207371
fakss +371 64207311, e-pasts: valmiera@bior.gov.lv

Testēšanas pārskats Nr. V1/2490.1 - 2010

PASŪTĪTĀJS:

Organizācija **Valkas novada dome**

Adrese: **Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Reģ.Nr.: **90009114839**

Testējamā parauga identifikācija:

Peldūdens

Parauga apraksts: **0,5 l, sterilā plastmasas traukā**

Īpašnieks: **Valkas novada dome, Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Informācija par paraugu ņemšanu (saskaņā ar pavadrakstu):

ņemšanas plāns un procedūra.... Informācijas nav

parauga ņemšanas metode..... Informācijas nav

parauga ņemšanas vieta, laiks... Cepšu ezers, Kārķu pagasts, Valkas novads, 30.06.2010. no plkst. 07.00 līdz 09.00

parauga noņēmējs..... Valkas novada dome, Aivars Cekuls, 29855535

Paraugs pieņemts: **30.06.2010 14:19**

Testēšana uzsākta: **30.06.2010**

Testēšana pabeigta: **02.07.2010**

Testēšanas rezultāti, metodes un nepieciešamā papildinformācija

Nosakāmais rādītājs	Metode	Izmeklēšanas rezultāti
Zarnu enterokoki	LVS EN ISO 7899 - 2 : 2006	8,0 x10 KVV/ 100 ml
E. coli	LVS EN ISO 9308 - 1 : 2006	0 KVV/ 100 ml

Testēšanas pārskata sastādīšanas datums: **02.07.2010**

Vecākā eksperte: Inese Saukuma

Testēšanas rezultāti attiecas tikai uz konkrētajiem testēšanas paraugiem.

Bez testēšanas laboratorijas rakstiskas atļaujas nav pieļaujama testēšanas pārskata reproducēšana nepilnā apjomā.

* Neietilpst LATAK akreditācijas sfērā.

Par parauga noņemšanu un transportēšanu laboratorija neatbild. Laboratorija atbild par paraugu pēc parauga saņemšanas no pasūtītāja.

Vides pārskats
Valkas novada teritorijas plānojumam

Lapa 1 no 1

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības
un vides zinātniskais institūts "BIOR"

Diagnostikas centrs

Leļupes iela 3, Rīga, LV – 1076, tālr. +371 67620526, +371 67808972,
fakss +371 67620434, e-pasts: bior@bior.gov.lv

Vidzemes reģionālā laboratorija
Raiņa iela 19, Valmiera, LV-4201, tālr. +371 64207371
fakss +371 64207311, e-pasts: valmiera@bior.gov.lv

Testēšanas pārskats Nr. V1/2491.1 - 2010

PASŪTĪTĀJS:

Reģ.Nr.: 90009114839

Organizācija **Valkas novada dome**

Adrese: **Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Testējamā parauga identifikācija:

Peldūdens

Parauga apraksts: **0,5 l, sterilā plastmasas traukā**

Īpašnieks: **Valkas novada dome, Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Informācija par paraugu ņemšanu (saskaņā ar pavadrakstu):

ņemšanas plāns un procedūra.... Informācijas nav

parauga ņemšanas metode..... Informācijas nav

parauga ņemšanas vieta, laiks... Vijas upe, Vijciems, Valkas novads, 30.06.2010. no plkst. 07.00 līdz 09.00

parauga noņēmējs..... Valkas novada dome, Māriņa Kalniņa, 26457989

Paraugs pieņemts: 30.06.2010 14:20

Testēšana uzsākta: 30.06.2010

Testēšana pabeigta: 02.07.2010

Testēšanas rezultāti, metodes un nepieciešamā papildinformācija

Nosakāmais rādītājs	Metode	Izmeklēšanas rezultāti
Zarnu enterokoki	LVS EN ISO 7899 - 2 : 2006	2,1 x10 ² KVV/ 100 ml
E. coli	LVS EN ISO 9308 - 1 : 2006	5,2 x10 KVV/ 100 ml

Testēšanas pārskata sastādīšanas datums: **02.07.2010**

Vecākā eksperte: Inese Saukuma

Testēšanas rezultāti attiecas tikai uz konkrētajiem testēšanas paraugiem.

Bez testēšanas laboratorijas rakstiskas atļaujas nav pieļaujama testēšanas pārskata reproducēšana nepilnā apjomā.

* Neietilpst LATAK akreditācijas sfērā.

Par parauga noņemšanu un transportēšanu laboratorija neatbild. Laboratorija atbild par paraugu pēc parauga saņemšanas no pasūtītāja.

Lapa 1 no 1

**Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības
un vides zinātniskais institūts "BIOR"**

Diagnostikas centrs

Lejupes iela 3, Rīga, LV – 1076, tālr. +371 67620526, +371 67808972,
fakss +371 67620434, e-pasts: bior@bior.gov.lv

Vidzemes reģionālā laboratorija
Raiņa iela 19, Valmiera, LV-4201, tālr. +371 64207371
fakss +371 64207311, e-pasts: valmiera@bior.gov.lv

Testēšanas pārskats Nr. V1/2486.1 - 2010

PASŪTĪTĀJS:

Organizācija **Valkas novada dome**

Adrese: **Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Reģ.Nr.: **90009114839**

Testējamā parauga identifikācija:

Peldūdens

Parauga apraksts: **0,5 l, sterilā plastmasas traukā**

Īpašnieks: **Valkas novada dome, Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Informācija par paraugu ņemšanu (saskaņā ar pavadrakstu):

ņemšanas plāns un procedūra..... Informācijas nav

parauga ņemšanas metode..... Informācijas nav

parauga ņemšanas vieta, laiks... Zāģezers, Valkas novads, 30.06.2010. no plkst. 07.00 līdz 09.00

parauga noņēmējs..... Valkas novada dome, Eduards Ivļevs, 26128051

Paraugs pieņemts: 30.06.2010 14:15

Testēšana uzsākta: 30.06.2010

Testēšana pabeigta: 02.07.2010

Testēšanas rezultāti, metodes un nepieciešamā papildinformācija

Nosakāmais rādītājs	Metode	Izmeklēšanas rezultāti
Zarnu enterokoki	LVS EN ISO 7899 - 2 : 2006	0 KVV/ 100 ml
E. coli	LVS EN ISO 9308 - 1 : 2006	2,0 x10 KVV/ 100 ml

Testēšanas pārskata sastādīšanas datums: **02.07.2010**

Vecākā eksperte: Inese Saukuma

Testēšanas rezultāti attiecas tikai uz konkrētajiem testēšanas paraugiem.

Bez testēšanas laboratorijas rakstiskas atļaujas nav pieļaujama testēšanas pārskata reproducēšana nepilnā apjomā.

* Neietilpst LATAK akreditācijas sfērā.

Par parauga noņemšanu un transportēšanu laboratorija neatbild. Laboratorija atbild par paraugu pēc parauga saņemšanas no pasūtītāja.

Lapa 1 no 1

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības
un vides zinātniskais institūts "BIOR"

Diagnostikas centrs

Lejupes iela 3, Rīga, LV – 1076, tālr. +371 67620526, +371 67808972,
fakss +371 67620434, e-pasts: bior@bior.gov.lv

Vidzemes reģionālā laboratorija

Raiņa iela 19, Valmiera, LV-4201, tālr. +371 64207371
fakss +371 64207311, e-pasts: valmiera@bior.gov.lv

Testēšanas pārskats Nr. V1/2493.1 - 2010

PASŪTĪTĀJS:

Organizācija **Valkas novada dome**

Adrese: **Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Reģ.Nr.: **90009114839**

Testējamā parauga identifikācija:

Peldūdens

Parauga apraksts: **0,5 l, sterilā plastmasas traukā**

Īpašnieks: **Valkas novada dome, Semināra iela 9, Valka, LV - 4701**

Informācija par paraugu ņemšanu (saskaņā ar pavadrakstu):

ņemšanas plāns un procedūra.... Informācijas nav

parauga ņemšanas metode..... Informācijas nav

parauga ņemšanas vieta, laiks... Bērzesers, Valkas pagasts, Valkas novads, 30.06.2010. no plkst. 07.00 līdz 09.00

parauga noņēmējs..... Valkas novada dome, Andrejs Kalniņš, 26638683

Paraugs pieņemts: **30.06.2010 14:22**

Testēšana uzsākta: **30.06.2010**

Testēšana pabeigta: **02.07.2010**

Testēšanas rezultāti, metodes un nepieciešamā papildinformācija

Nosakāmais rādītājs	Metode	Izmeklēšanas rezultāti
Zarnu enterokoki	LVS EN ISO 7899 - 2 : 2006	6,0 x10 KVV/ 100 ml
E. coli	LVS EN ISO 9308 - 1 : 2006	0 KVV/ 100 ml

Testēšanas pārskata sastādīšanas datums: **02.07.2010**

Vecākā eksperte: Inese Saukuma

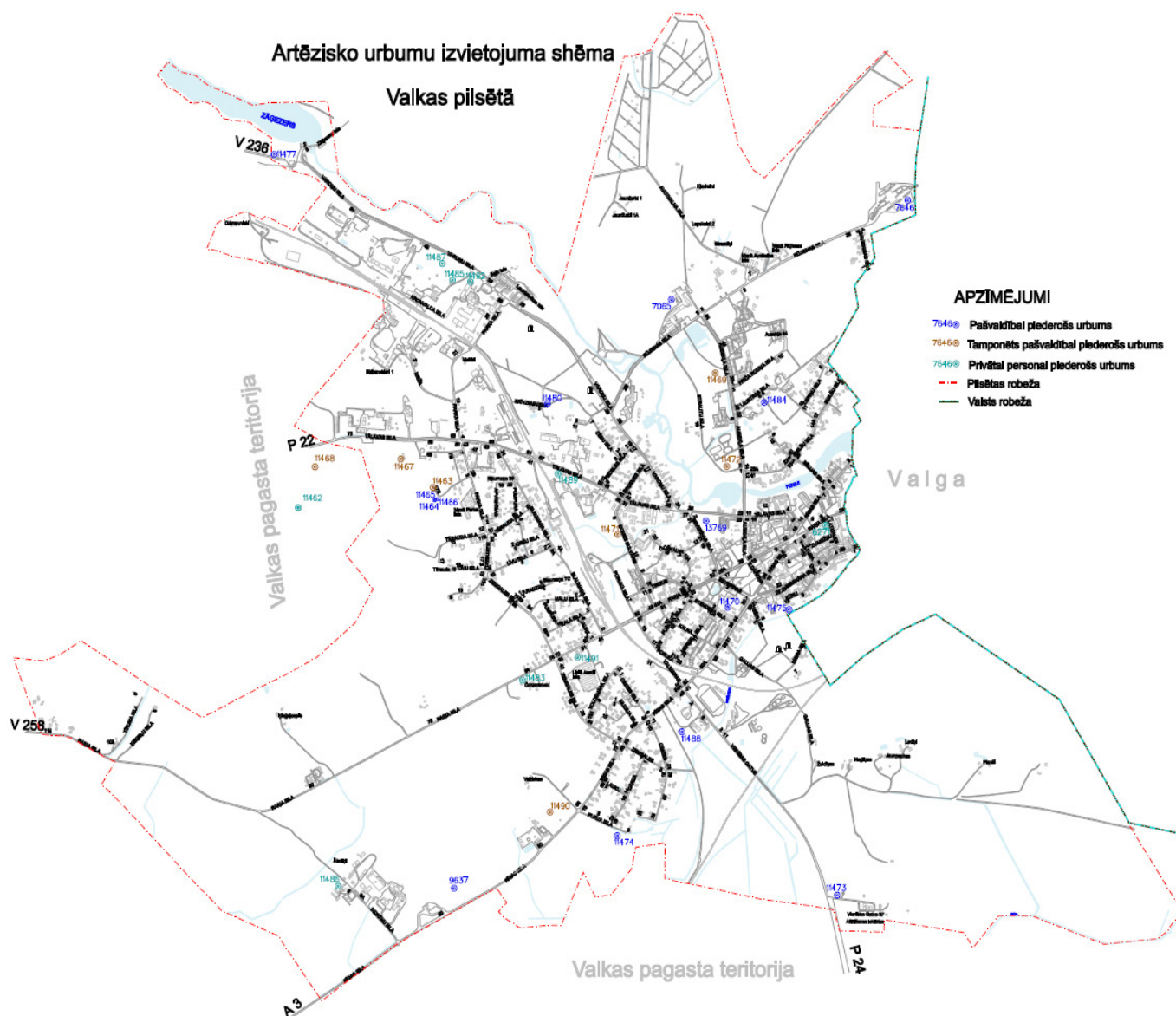

Testēšanas rezultāti attiecas tikai uz konkrētajiem testēšanas paraugiem.

Bez testēšanas laboratorijas rakstiskas atļaujas nav pieļaujama testēšanas pārskata reproducēšana nepilnā apjomā.

* Neietilpst LATAK akreditācijas sfērā.

2.pielikums Artēzisko urbumu izvietojuma shēma

Dižkoki Valkas novadā

Aizsardzības kategorija	Suga	Atrašanās vietas apraksts	Apkārtmērs (m)	Augstums (m)
Dižkoks	Celmāju riekstkoks	Ērgemes pag., 3 km ZA no Turnas, bij. Celmāju mājvietā	3.93	20
Dižkoks	Ērgemes bērzs	Ērgemes pag., 100 m DDR no Ērgemes baznīcas drupām, nogāzes krūmājā	3.08	26
Dižkoks	Ieleju vīksna	Ērgemes pag., 1 km Z no Staļļumuižas, 50 m D no Ielejām, ceļmalā	4.1	18.8
Dižkoks	Staļļumuižas 1.ozols	Ērgemes pag., 300 m ZR no Staļļumuižas, 100 m Z no Skančkalniņa	6.9	24.5
Dižkoks	Staļļumuižas 2.ozols	Ērgemes pag., 300 m ZR no Staļļumuižas, tūrumā R no Skančkalniņa	5.55	20
Dižkoks	Staļļumuižas 3.ozols	Ērgemes pag., 300 m ZR no Staļļumuižas, tūrumā	5.35	
Dižkoks	Vērtmuižas 1.ozols	Ērgemes pag., 400 m DA no bij. Vērtmuižas (tagad Kalnspriči), Omuļu ceļa R malā, tūrumā	6.03	
Dižkoks	Vērtmuižas 2.ozols	Ērgemes pag., 1 km ZR no bij. Vērtmuižas, 150 m R no Omuļu ciema Rozītēm, tūruma malā.	5.2	18
Dižkoks	Viķu ozols	Ērgemes pag., 1,3 km ZRR no bij. Vērtmuižas, 250 m DA no Jaunviķiem, Omuļu - Piksāru ceļa D pusē	5.64	19
Dižkoks	Naglu vītols	Kārķu pag., 4 km D no Veckārķiem, 50 m Z no Naglām, Ērgemes - Kārķu ceļa malā	6.25	19
Dižkoks	Saliņu priede	Kārķu pag., 1 km DA no Veckārķiem, 20 m D no Saliņu ceļa	3.4	20
Dižkoks	Salu liepa	Kārķu pag., 4 km ZR no Jaunkārķiem, starp Vecsalām un Kalnsalām, 180 m ZAA no Strautmaļiem	4	16
Dižkoks	Lielsproģu vīksna	Valkas pag., 1 km D no Pedeles, Lielsproģu pagalmā	4.25	27
Dižkoks	Vilkupju liepa	Valkas pag., 1,2 km ZR no Pedeles, Vilkupju pagalmā	4.83	21.5
Dižkoks	Vīndedžu ozols	Valkas pag., 2 km DR no Pedeles, 300 m R no Lejasvīndedzēm, bij. Kalnvīndedžu mājvietā	4.5	16.5
Dižkoks	Parastā priede	Vijciema pag., Vijciema baznīca	3.92	18
Dižkoks	Parastā priede	Vijciema pag., Vijciems	2.76	20
Dižkoks	Kalnstrīķu 1.ozols	Ērgemes pag., 1,5 km ZR no Staļļumuižas, 450 m ZZR no Kalnstrīķiem, mežmalā	4.68	

Valkas novada teritorijas plānojumam

Dižkoks	Čalu 1.ozols	Ērgemes pag., 400 m Z no Staļļumuižas, Čalu pagalmā	4.07	1.3
Dižkoks	Čalu 2.ozols	Ērgemes pag., 400 m Z no Staļļumuižas, 70 m R no Čalām, tīrumā	4.73	
Dižkoks	Čalu 3.ozols	Ērgemes pag., 400 m Z no Staļļumuižas, 70 m R no Čalām, tīrumā	4.25	
Dižkoks	Kalnstrīķu 2.ozols	Ērgemes pag., 1,5 km ZR no Staļļumuižas, 450 m ZZR no Kalnstrīķiem, mežmalā	4.37	21
Dižkoks	Kalnstrīķu 3.ozols	Ērgemes pag., 1,3 km ZR no Staļļumuižas, 230 m ZR no Kalnstrīķiem, tīrumā	4.13	
Dižkoks	Lapaņu 1.ozols	Ērgemes pag., 0,5 km Z no Staļļumuižas, 50 m Z no Lapanēm, dārzā	5.03	
Dižkoks	Lapaņu 2.ozols	Ērgemes pag., 0,5 km Z no Staļļumuižas, 40 m R no Lapanēm, dārzā	4.37	15
Dižkoks	Lapaņu 3.ozols	Ērgemes pag., 0,5 km Z no Staļļumuižas, 110 m ZA no Lapanēm, atmatā	4.22	25.4
Dižkoks	Lapaņu 4.ozols	Ērgemes pag., 0,5 km Z no Staļļumuižas, 110 m ZA no Lapanēm, atmatā	4.2	24
Dižkoks	Lapaņu 5.ozols	Ērgemes pag., 400 m ZR no Staļļumuižas, 160 m DR no Lapanēm, tīrumā	4.19	
Dižkoks	Omuļu ozols	Ērgemes pag., Omuļu muižas parka D malā, 40 m DA no Zvejniekiem	4.24	24
Dižkoks	Ozolkalnu ozols	Ērgemes pag., 1 km ZR no Staļļumuižas, 300 m DDR no Ozolkalniem, grāvmalā	4.02	
Dižkoks	Ozolu ozols	Ērgemes pag., 3 km R no Brentiem, 250 m A no Kalnozoliem	4.04	18
Dižkoks	Rangu ozols	Ērgemes pag., 500 m D no Staļļumuižas, 170 m ZZA no Rangām	4	22
Dižkoks	Ulšķu 1.ozols	Ērgemes pag., 600 m A no Staļļumuižas, 350 m ZR no Veculšķiem, pļavā	4.4	21
Dižkoks	Ulšķu 2.ozols	Ērgemes pag., Ērgemes - Omuļu ceļa kr.pusē 400 m D no Ulstēm	4.17	22
Dižkoks	Ulšķu 3.ozols	Ērgemes pag., 1 km A no Staļļumuižas, 50 m A no Veculšķiem, tīrumā	4.11	21.5
Dižkoks	Ulšķu 4.ozols	Ērgemes pag., 1 km A no Staļļumuižas, 80 m R no Veculšķiem, tīrumā	4.08	21
Dižkoks	Ulšķu 5.ozols	Ērgemes pag., Ērgemes - Omuļu ceļa kr.pusē 400 m D no Ulstēm	4.05	19.5

Valkas novada teritorijas plānojumam

Dižkoks	Viesturu ozols	Ērgemes pag., 1 km DA no Staļļumuižas, tīrumā starp Viesturiem un Aizpuriņiem	4	19.5
Dižkoks	Smētu ozols	Kārķu pag., 4,5 km DA no Veckārķiem, 150 m ZR no bij. Smētēm	4.28	20
Dižkoks	Burgas ozols	Valkas pag., 1,7 km R no Lugažiem, 150 m A no Burgas muižas, ceļmalā	4.82	
Dižkoks	Ķīnu ozols	Valkas pag., 2 km D no Pedeles, 50 m A no bij. Ķīniem	4.74	31
Dižkoks	Lejasbožu ozols	Valkas pag., 3 km Z no Valkas, Lejasbožu pagalmā	4.6	28
Dižkoks	Lugažu 1.ozols	Valkas pag., 200 m R no Lugažu muižas pie bij. kolhoza darbnīcām	4.62	17
Dižkoks	Lugažu 3.ozols	Valkas pag., 150 m DA no Lugažu muižas, 20 m DA no Dillēm	4.5	20
Dižkoks	Pedeles priede	Valkas pag., 1 km A no Pedeles, 300 m D no Strazdiņiem, valsts meža malā (70.kv.7.nog.)	2.87	17.6
Dižkoks	Vecjandavu egle	Kārķu pag., D no Kārķu - Naukšēnu ceļa, 110 m DR no Vecjandavām	4.65	21

Valsts aizsardzībā esošie nekustamie kultūras pieminekļi Valkas novada teritorijā

Valsts aizsardz. Nr.	Pieminekļu vērtības grupa	Pieminekļu veids	Pieminekļu nosaukums	Atrašanās vieta (mājas, kadastra Nr., īpašnieks)	Pieminekļa īss apraksts
2362	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Ērgemes viduslaiku pils	Ērgemes pag., Ērgemes centrā	
2363	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Ērgemes Cepuru kalniņš - pilskalns	Ērgemes pag., Kukru ezera R galā	
2365	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Dauguļu viduslaiku kapsēta (Katrīnas kapsētas kalns) un Katrīnas baznīcas kalniņš - kulta vieta	Ērgemes pag., pie Dauguļiem	
2366	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Bozēnu senkapi	Ērgemes pag., pie Lejasbozēniem	
2367	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Ērgemes pilskalns (Garais kalns)	Ērgemes pag., pie Pliedriem	
2373	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Smilškalnu senkapi (Zviedru kapi)	Kārķu pag., pie Smilškalniem	
2395	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Lugažu viduslaiku pils	Valkas pag., bij. Lugažu muižā	
2396	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Lejasmuižnieku senkapi (Annas baznīca)	Valkas pag., pie Lejasmuižniekiem	
2394	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Planču pilskalns	Valka, pie Plančiem	
2398	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Vijciema Celītkalns - pilskalns	Pie Celīšiem un Pilskalniem (Austrumvidzemes mežsaimniecības 3. Ezeru iecirkņa 408., 409. kvartālos)	
2399	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Paēžu senkapi	Pie Paēžām (Pēžām)	
2401	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Silbitaru senkapi	Pie Silbitarie''	
2397	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Mādzīnas purva akmens – kulta vieta	Mādzīnas purvā pie Bārzdīņiem	
2400	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Pauklīšu viduslaiku kapsēta (Miklāva, Baznīcas kalns)	Pie Pauklīšiem vecā Smiltenes – Valkas lielceļa malā (Austrumvidzemes mežsaimniecības 3. Ezeru iecirkņa 408., 345.kvartāla 13.nogabalā)	
2402	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Lācīšu pilskalns	Zvārtavas pag., 700 m DR no bij. Lācīšiem	
2403	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Bedņu Svētā liepa - kulta vieta	Zvārtavas pag., pie Bedņiem	
2404	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Eļmu senkapi	Zvārtavas pag., pie bij. Eļmiem, starp Aizupjiem un Duckiem	
2405	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Mieniņu senkapi (Zviedru kapi)	Zvārtavas pag., pie bij. Mieniņiem, pie Zvārtavas brāļu kapiem	
2406	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Zaķu senkapi	Zvārtavas pag., pie bij. Zaķu muižas, pie Smilgām	
2407	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Buliņu viduslaiku kapsēta (Baznīcas vieta)	Zvārtavas pag., pie Buliņiem	

Vides pārskats
Valkas novada teritorijas plānojumam

2408	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Putru senkapi	Zvārtavas pag., pie Palmām, bij. Putras muižā	
2409	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Tiliku Jāņa kalns - kulta vieta	Zvārtavas pag., pie Tilikām	
2410	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Veckurpnieku pilskalns (Krautavu kalns)	Zvārtavas pag., pie Veckurpniekiem	
4480	Valsts nozīmes	Māksla	Piemineklis kritušajiem karavīriem	Valka, Varoņu ielā pie estrādes	1922.
4481	Valsts nozīmes	Māksla	Kapa piemineklis J.Cimzem	Valka	1914.
4482	Valsts nozīmes	Māksla	Dekoratīvs jumta kalums	Valka, Cimzes kapi, Šrādera kapliča	1776.
4484	Valsts nozīmes	Māksla	Glezna "Svētais vakarēdiens"	Vijciema luterāņu baznīcā	18.gs.1.p.
4483	Valsts nozīmes	Māksla	Altāris	Vijciema luterāņu baznīcā	18.gs.1.p.
4485	Valsts nozīmes	Māksla	Kapa piemineklis R. Pērlem	Zvārtavas pagasts	1924.
6883	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Lugažu luterāņu baznīca	Valka, Raiņa iela 8	1729. 1907.
6884	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Zemnieku sēta	Vijciema pag. Ielīcēs	
6885	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Vijciema luterāņu baznīca	Vijciemā	18.gs.1.p.
97	Valsts nozīmes	Vēsture	Vidzemes skolotāju seminārs	Valka, Rīgas iela 64	1849.-1890.